

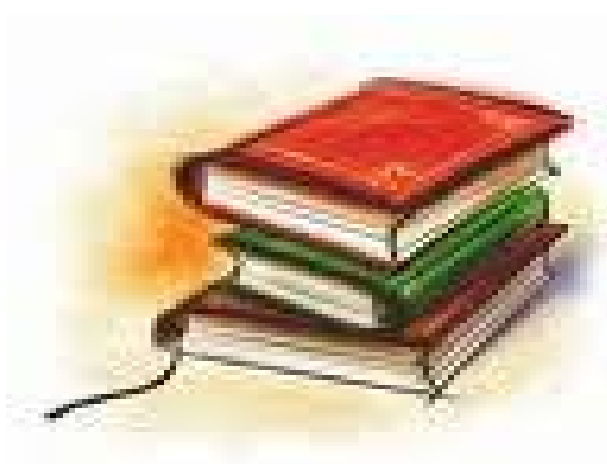
**Τ.Ε.Ι.
ΠΑΤΡΑΣ**

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ-ΑΤΕΙ-ΠΑΤΡΑΣ**

**ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΤΡΟΠΟΙ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ & ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ
ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ**

ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ:

1. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
2. ΚΙΟΥΛΟΥ ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ
3. ΝΙΚΟΛΑΚΗ ΧΡΥΣΑ

**ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:
ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ**

**ΠΑΤΡΑ
ΜΑΪΟΣ 2011**

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο προσδιορισμός των τρόπων απόσβεσης και αποτίμησης των περιουσιακών στοιχείων αποτελεί ένα από τα βασικότερα θέματα που απασχολεί όλες τις επιχειρήσεις καθώς αυτές πρέπει να αποσβέσουν και να αποτιμήσουν τα περιουσιακά τους στοιχεία με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Ξεκινώντας την εργασία μας στο κεφάλαιο 1, αναπτύξαμε βασικές έννοιες και ορισμούς οι οποίοι στην συνέχεια θα μας βοηθήσουν στην κατανόηση του θέματος που αφορά τις αποσβέσεις. Επίσης αναφέραμε τα περιουσιακά στοιχεία που υπόκεινται σε απόσβεση, τους σκοπούς για τους οποίους πρέπει να πραγματοποιούνται οι αποσβέσεις καθώς και τον χρόνο διενέργειάς τους. Επιπλέον αναπτύξαμε τις λογιστικές εγγραφές επί των αποσβέσεων και στην συνέχεια ασχοληθήκαμε με τις τακτικές και πρόσθετες αποσβέσεις.

Στην πορεία στο κεφάλαιο 2, ασχοληθήκαμε με τις αποσβέσεις των παγίων περιουσιακών στοιχείων. Συγκεκριμένα αρχικά αναφέραμε τις κατηγορίες των παγίων περιουσιακών στοιχείων. Στην συνέχεια αναφέραμε τους λόγους για τους οποίους πρέπει να γίνονται οι αποσβέσεις καθώς και τους παράγοντες που τις επηρεάζουν. Στο τέλος αναλύσαμε τις μεθόδους αποσβέσεων των περιουσιακών στοιχείων και είδαμε την επιρροή των αποσβέσεων στα βραχυχρόνια αποτελέσματα και την εμφάνισή τους στον Ισολογισμό.

Στην συνέχεια στο κεφάλαιο 3, αναφερθήκαμε στις αποσβέσεις των απαιτήσεων και μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων. Είδαμε τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν οι λογαριασμοί των επισφαλών πελατών, των γραμματίων καθώς και των ομολογιών δανείων μέσω φυσικά του θεωρητικού μέρους αλλά κυρίως μέσω των παραδειγμάτων.

Στο κεφάλαιο 4, ασχοληθήκαμε με το θέμα της αποτίμησης των περιουσιακών στοιχείων. Είδαμε ποιος είναι ο σκοπός της αποτίμησης και στην συνέχεια αναφέραμε τις διάφορες κατηγορίες των περιουσιακών στοιχείων που αποτιμούνται. Στη πορεία αναλύσαμε τις μεθόδους αποτίμησης των

αποθεμάτων.

Φτάνοντας στο τέλος αυτής της πτυχιακής εργασίας έχουμε αποκτήσει μια πλήρη εικόνα για τις αποσβέσεις σε γενικό πλαίσιο καθώς και για την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης. Οι αποσβέσεις των παγίων και η τοποθέτησή τους στον Ισολογισμό, οι αποσβέσεις των επισφαλών απαιτήσεων και των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων και τέλος η αποτίμηση είναι από τα πιο χρήσιμα εργαλεία για έναν οικονομολόγο-λογιστή και έχουμε την ελπίδα πως μέσα από αυτή την εργασία θα δώσουμε μια βοήθεια σε κάποιον που θα χρειαστεί την απόκτηση γνώσεων πάνω στο συγκεκριμένο θέμα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	i
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	iii
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ	
1.1 Γενικά περί αποσβέσεων.....	1
1.2 Ορισμοί.....	1
1.3 Χρόνος έναρξης και λήξεως διενέργειας των αποσβέσεων.....	2
1.4 Περιουσιακά στοιχεία που υπόκεινται σε απόσβεση.....	2
1.5 Σκοπός των αποσβέσεων.....	3
1.6 Λογιστικές εγγραφές επί των αποσβέσεων.....	3
1.7 Μετατροπή έμμεσου τρόπου απόσβεσης σε άμεσο και αντίστροφα.....	6
1.8 Αντίθετοι ή Αρνητικοί Λογαριασμοί.....	7
1.9 Διάμεσοι ή Ενδιάμεσοι Λογαριασμοί.....	9
1.10 Η απόσβεση ως δαπάνη.....	9
1.11 Η απόσβεση δεν είναι διαδικασία αποτίμησης.....	10
1.12 Τακτικές και πρόσθετες αποσβέσεις.....	10
1.12.1 Τακτικές αποσβέσεις.....	10
1.12.2 Πρόσθετες αποσβέσεις.....	11
1.13 Επίλογος.....	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	
ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΠΑΓΙΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	
2.1 Γενικά περί αποσβέσεων παγίων στοιχείων.....	13
2.2 Κατηγορίες παγίων.....	13
2.2.1 Ενσώματα πάγια στοιχεία.....	13
2.2.2 Ασώματα πάγια στοιχεία.....	17
2.3 Οι αποσβέσεις από φορολογική άποψη.....	18
2.4 Λόγοι ύπαρξης των αποσβέσεων.....	20

2.5 Παράγοντες που επηρεάζουν τις αποσβέσεις των παγίων περιουσιακών στοιχείων.....	20
2.5.1 Φυσικοί Παράγοντες.....	20
2.5.2 Κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες.....	21
2.6 Μητρώο παγίων περιουσιακών στοιχείων.....	21
2.7 Μέθοδοι αποσβέσεων.....	22
2.7.1 Μέθοδος σταθερής αποσβέσεως.....	23
2.7.2 Μέθοδος φθίνουσας απόσβεσης.....	25
2.7.3 Μέθοδος της αύξουσας απόσβεσης.....	28
2.7.4 Μικτή μέθοδος.....	29
2.7.5 Μέθοδος της λειτουργικής απόσβεσης.....	29
2.7.6 Μέθοδος της παλλινδρομούσας απόσβεσης.....	30
2.7.7 Μέθοδος της αποτιμήσεως	31
2.7.8 Μέθοδος της ελεύθερης καμπύλης	31
2.7.9 Μέθοδος της επιταχυνόμενης απόσβεσης.....	31
2.7.10 Μέθοδος του φθίνοντος υπολοίπου.....	32
2.8 Οι αποσβέσεις στα βραχύχρονα αποτελέσματα.....	33
2.9 Εμφάνιση των αποσβέσεων στον Ίσολογισμό	36
2.10 Λογαριασμός 16 «Ασώματες ακινητοποιήσεις και έξοδα πολυετούς αποσβέσεως».....	36
2.11 Επίλογος.....	43

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

3.1 Γενικά για τις αποσβέσεις απαιτήσεων και μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων.....	44
3.2 Το φορολογικό πλαίσιο στην χώρα μας.....	45
3.2.1 Προηγούμενο καθεστώς (πριν το 1992).....	45
3.2.2 Ειδικός τρόπος απόσβεσης επισφαλών απαιτήσεων (από το 1992 μέχρι και	

31/12/2002).....	48
3.2.3 Καθεστώς από 1/1/2003 έως 31/12/2004.....	53
3.2.4 Σημερινό καθεστώς (1/1/2005).....	54
3.3 Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις.....	68
3.3.1 Υποθήκες	68
3.3.2 Αποσβέσεις χρονοδιάγραμμα.....	69
3.3.3 Προετοιμασία του πίνακα απόσβεσης.....	70
3.3.4 Αναβαλλόμενες πιστώσεις.....	71
3.4 Λογαριασμοί 30. «ΠΕΛΑΤΕΣ» και 31. «ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ».....	71
3.4.1 Λογαριασμός 30 «Πελάτες».....	71
3.4.2 Λογαριασμός 31. «Γραμμάτια Εισπρακτέα».....	74
3.4.3 Αποσβέσεις επισφαλών απαιτήσεων.....	75
3.4.4 Ξένες Νομοθεσίες για τις Επισφαλείς Απαιτήσεις.....	76
3.5 Επίλογος.....	78
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	
ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	
4.1 Έννοια αποτίμησης.....	80
4.2 Σκοπός αποτίμησης.....	80
4.3 Αποτίμηση των παγίων στοιχείων.....	82
4.4 Αποτίμηση των Αποθεμάτων.....	83
4.4.1 Κριτήρια διαχωρισμού αποθεμάτων.....	84
4.4.2 Βασικές έννοιες	86
4.4.3 Αποτίμηση επιμέρους αποθεμάτων.....	88
4.4.4 Μέθοδοι αποτίμησης αποθεμάτων.....	89
4.4.5 Χρησιμότητα της αποτίμησης των αποθεμάτων.....	102
4.5 Αποτίμηση Συμμετοχών και Χρεογράφων.....	103
4.6 Αποτίμηση Απαιτήσεων, Υποχρεώσεων και Λοιπών Περιουσιακών Στοιχείων που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα.....	105

4.7 Επίλογος.....	108
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	109
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ-ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ.....	110

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ

1.1 Γενικά περί αποσβέσεων

Κάθε οικονομική μονάδα έχει στην κατοχή της περιουσιακά στοιχεία τα οποία μέσα σε κάθε διαχειριστική χρήση επιδέχονται ένα ποσοστό απόσβεσης, με βάση τα ανώτατα και κατώτατα όρια συντελεστών απόσβεσης, όπως αυτά ορίζονται από το νόμο, ή και να αποσβεστούν εις ολόκληρο. Οι αποσβέσεις ενδιαφέρουν έμμεσα κάθε οικονομική μονάδα και πρέπει να γίνονται σωστά αφού επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τα αποτελέσματά της.

Οι αποσβέσεις διενεργούνται πάντα στο τέλος κάθε έτους και υπολογίζονται πάνω στην αξία του περιουσιακού στοιχείου που αποσβένεται. Για τον υπολογισμό των αποσβέσεων εφαρμόζονται διάφοροι μέθοδοι οι οποίες αναλύονται στα επόμενα κεφάλαια της εργασίας αυτής.

1.2 Ορισμοί

Ως **απόσβεση** ορίζεται η μείωση της αξίας ενός στοιχείου από τη φθορά που υπέστη. Η φθορά αυτή είναι δυνατόν να οφείλεται στη χρήση (λειτουργική φθορά), στο χρόνο (χρονική φθορά) ή σε τεχνολογικές προόδους (οικονομική και τεχνολογική απαξίωση).

Σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ (Ενιαίο Γενικό Λογιστικό Σχέδιο), **απόσβεση** είναι η χρονική κατανομή της αποσβεστέας αξίας του περιουσιακού στοιχείου που υπολογίζεται με βάση την ωφέλιμη ζωή του. Ως **ωφέλιμη ζωή** ορίζεται η χρονική περίοδος κατά την οποία η οικονομική μονάδα χρησιμοποιεί παραγωγικά το περιουσιακό στοιχείο.

Αποσβέσιμο πάγιο περιουσιακό στοιχείο ονομάζεται το ενσώματο ή άυλο πάγιο περιουσιακό στοιχείο που αποκτά η οικονομική μονάδα με σκοπό τη διαρκή παραγωγική χρήση και έχει περιορισμένη ωφέλιμη διάρκεια ζωής

μεγαλύτερη όμως του ενός έτους.

Αποσβεστέα αξία ενός αποσβέσιμου πάγιου περιουσιακού στοιχείου ονομάζεται το ιστορικό κόστος του ή άλλο ποσό που αντικατάστησε νομότυπα το ιστορικό κόστος (για παράδειγμα η αξία αναπροσαρμογής που επιβλήθηκε από το νόμο), μειωμένο κατά την υπολειμματική του αξία εφόσον αυτή είναι αξιόλογη. Εάν αυτή δεν είναι αξιόλογη δε λαμβάνεται υπόψη για τον προσδιορισμό της αποσβεστέας αξίας.

Υπολειμματική αξία ενός αποσβέσιμου παγίου περιουσιακού στοιχείου είναι η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία του που υπολογίζεται να πραγματοποιηθεί κατά το τέλος της ωφέλιμης διάρκειας ζωής του.

1.3 Χρόνος ενάρξεως και λήξεως διενέργειας των αποσβέσεων

Οι αποσβέσεις αρχίζουν να υπολογίζονται από το μήνα μέσα στον οποίο τέθηκε σε λειτουργία ή χρησιμοποιήθηκε το περιουσιακό στοιχείο. Για παράδειγμα αν το μηχάνημα Α τέθηκε σε λειτουργία στις 5 Μαρτίου θα εκπεστεί απόσβεση ίση τα 10/12 της ετήσιας απόσβεσης γιατί οι συντελεστές αποσβέσεων αναφέρονται σε ετήσια περίοδο.

Η διενέργεια των αποσβέσεων παύει όταν το ποσοστό των αποσβέσεων γίνει ίσο με την τιμή κτήσης ή την αναπροσαρμοσμένη αξία του αποσβεστέου στοιχείου.

1.4 Περιουσιακά στοιχεία που υπόκεινται σε απόσβεση

Σύμφωνα με το νόμο σε απόσβεση υπόκεινται τα πάγια περιουσιακά στοιχεία, ενσώματα και ασώματα καθώς και τα έξοδα εγκατάστασης.

Στη λογιστική, στοιχεία που υπόκεινται σε απόσβεση θεωρούνται τα εξής:

- I Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία
- I Οι απαιτήσεις που έχει η οικονομική μονάδα από τρίτους
- I Τα έξοδα ίδρυσης και πρώτης εγκατάστασης

I Το μετοχικό κεφάλαιο ανωνύμων εταιριών, το οποίο ύστερα από συμβατική συμφωνία ή καταστατικό όρο θα παρέλθει στο κράτος, στο δήμο ή την κοινότητα που είναι εγκαταστημένες, μετά από πάροδο συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος.

I Δάνεια με ομολογίες. Στην περίπτωση αυτή η απόσβεση σημαίνει εξόφληση του δανείου.

1.5 Σκοπός των αποσβέσεων

Σκοπός των αποσβέσεων είναι η συγκέντρωση κεφαλαίου για την αντικατάσταση των παγίων περιουσιακών στοιχείων ώστε να διατηρείται η παραγωγική δυναμικότητα. Επίσης, η παρουσίαση της πραγματικής εικόνας της περιουσιακής κατάστασης της οικονομικής μονάδας αποτελεί σκοπό των αποσβέσεων. Τέλος, οι αποσβέσεις σκοπεύουν στον προσδιορισμό του πραγματικού αποτελέσματος της δραστηριότητας της οικονομικής μονάδας.¹

Από λογιστική άποψη, η διενέργεια των αποσβέσεων είναι υποχρεωτική σύμφωνα με την αρχή της πραγματικής εικόνας, τη διατήρηση της περιουσίας και την επιβάρυνση της χρήσης με τα πραγματικά έξοδα.

Οι αποσβέσεις κάθε χρήσης επιβαρύνουν το αποτέλεσμα χρήσης και το ποσό των αποσβέσεων αντιπροσωπεύουν τη μείωση της αξίας του παγίου στοιχείου που επέρχεται λόγω της χρήσης του ή της παρόδου του χρόνου ή της οικονομικής απαξίωσης.

Συνεπώς, οι αποσβέσεις των παγίων επηρεάζουν τη διαμόρφωση των αποτελεσμάτων χρήσης και τη φορολογία κερδών, καθώς και τη διαμόρφωση της επενδυτικής πολιτικής.

1.6 Λογιστικές εγγραφές επί των αποσβέσεων

Για την παρακολούθηση του υπολογισμού του ποσού των αποσβέσεων υπάρχουν δυο τρόποι.²

- 1) Της άμεσης εμφάνισης της απόσβεσης

2) Της έμμεσης εμφάνισης της απόσβεσης

Σύμφωνα με τον άμεσο τρόπο, χρεώνεται ο λογαριασμός 66 Αποσβέσεις και πιστώνεται ο λογαριασμός του περιουσιακού στοιχείου που αποσβένεται.

ΧΡΕΩΣΗ	<i>λογαριασμός Αποσβέσεις κτιρίων</i>	<i>1.000</i>
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>λογαριασμός Κτίρια</i>	<i>1.000</i>

Σύμφωνα με τον έμμεσο τρόπο, για την παρακολούθηση του ποσού με το οποίο μειώνεται κάθε φορά η αξία του περιουσιακού στοιχείου λόγω αποσβέσεως, δημιουργούμε λογαριασμό αντίθετο ή αρνητικό αυτού του περιουσιακού στοιχείου, τον οποίο και πιστώνουμε σε χρέωση του λογαριασμού 66 Αποσβέσεις. Ο λογαριασμός αυτός έχει πάντα πιστωτικό υπόλοιπο και εμφανίζει το ποσό στο οποίο ανέρχεται η απόσβεση του περιουσιακού στοιχείου. Ο λογαριασμός του περιουσιακού στοιχείου έχει πάντα χρεωστικό υπόλοιπο και δείχνει την αρχική αξία του στοιχείου. Συγκρίνοντας τους δυο αυτούς λογαριασμούς προκύπτει η αξία του περιουσιακού στοιχείου που απέμεινε.

ΧΡΕΩΣΗ	<i>λογαριασμός Αποσβέσεις κτιρίων</i>	<i>1.000</i>
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>λογαριασμός Αποσβεσμένα Κτίρια</i>	<i>1.000</i>

Όπως έχουμε προαναφέρει οι αποσβέσεις υπολογίζονται στο τέλος της χρήσης, κατά τις εγγραφές τακτοποίησης και συγκέντρωσης των αποτελεσμάτων, προκειμένου να προσδιοριστεί η καθαρή θέση της οικονομικής μονάδας.

Σε περίπτωση που ένα πάγιο περιουσιακό στοιχείο της οικονομικής μονάδας διαγραφεί (καταστροφή ή πώληση του παγίου), το αναπόσβεστο μέρος του παγίου κατά την ημέρα της διαγραφής, θεωρείται ζημιά για την οικονομική

μονάδα και καταχωρείται ως έκτακτο έξοδο.

Εγγραφές καταστροφής:

1.

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Αποσβέσεις παγίων</i>	<i>XXXX</i>	
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Αποσβεσθέντα πάγια</i>		<i>XXXX</i>
<i>καταλογισμός αποσβέσεων περιόδου</i>			

2.

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Αποσβεσθέντα πάγια</i>	<i>XXXX</i>	
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Πάγια</i>		<i>XXXX</i>
<i>μεταφορά αποσβεσθέντων σε λογαριασμό κτήσης</i>			

3.

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Ζημιές από καταστροφή παγίων</i>	<i>XXXX</i>	
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Πάγια</i>		<i>XXXX</i>
<i>καταλογισμός ζημιών από καταστροφή</i>			

Εγγραφές πώλησης:

1.

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Αποσβέσεις παγίων</i>	<i>XXXX</i>	
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Αποσβεσθέντα πάγια</i>		<i>XXXX</i>
<i>καταλογισμός αποσβέσεων περιόδου</i>			

2.

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Αποσβεσθέντα πάγια</i>	<i>XXXX</i>	
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Πάγια</i>		<i>XXXX</i>
<i>μεταφορά αποσβεσθέντων σε λογαριασμό κτήσης</i>			

Σε περίπτωση όπου το αντίτιμο της πώλησης είναι μεγαλύτερο από το αναπόσβεστο υπόλοιπο κατά την ημέρα της πώλησης, τότε η μεταξύ τους διαφορά είναι έκτακτο κέρδος για την οικονομική μονάδα.

3.

A)

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Πάγια</i>	<i>XXXX</i>
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Κέρδη από πώληση παγίου καταλογισμός κέρδους από πώληση</i>	<i>XXXX</i>

B)

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Ζημιές από πώληση παγίων</i>	<i>XXXX</i>
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Πάγια καταλογισμός ζημιών από πώληση</i>	<i>XXXX</i>

1.7 Μετατροπή έμμεσου τρόπου απόσβεσης σε άμεσο και αντίστροφα

Πολλές φορές παρουσιάζεται η περίπτωση της μετατροπής της έμμεσης απόσβεσης σε άμεση αλλά και το αντίθετο. Αυτό επιτυγχάνεται αρκεί στην δεύτερη περίπτωση (μετατροπή άμεσης σε έμμεση απόσβεση) να γνωρίζουμε την αρχική αξία του παγίου που υπόκεινται σε απόσβεση.³

Παράδειγμα μετατροπής του έμμεσου τρόπου απόσβεσης σε έμμεσο.

Έστω ότι αποσβένονται μηχανήματα αξίας 200.000€ σύμφωνα με την έμμεση απόσβεση και ο αντίθετος λογαριασμός 12.99 «αποσβεσθέντα μηχανήματα» παρουσιάζει αυτή τη στιγμή πιστωτικό υπόλοιπο 130.000€ Όταν αποφασίσουμε να μετατρέψουμε την έμμεση απόσβεση σε άμεση θα πρέπει να διενεργήσουμε την ακόλουθη εγγραφή:

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Αποσβεσθέντα μηχανήματα</i>	<i>130.000</i>
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Μηχανήματα</i>	<i>130.000</i>
<i>Μετατροπή της έμμεσης απόσβεσης σε άμεση</i>		

Αντίστροφα , τώρα αν διενεργήσουμε άμεση απόσβεση τότε ο λογαριασμός 12 «**μηχανήματα**» θα παρουσιάσει χρεωστικό υπόλοιπο 70.000€ οπότε για να μετατρέψουμε την άμεση απόσβεση σε έμμεση πρέπει να γνωρίζουμε την αρχική αξία του στοιχείου που αυτό μπορεί να επιτευχθεί είτε με την αναδρομή σε παλαιά βιβλία απογραφών, είτε με την ανεύρεση του συγκεκριμένου τιμολογίου αγοράς.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Έστω ότι γνωρίζουμε το αρχικό ποσό της αγοράς , δηλαδή την αξία κτήσης του μηχανήματος που είναι 200.000€ Κατά συνέπεια ο λογαριασμός 12 “**Μηχανήματα**” θα έχει ως εξής:

<u>X</u>	<u>Μηχανήματα</u>	<u>Π</u>
200.000		130.000

Η μετατροπή επομένως της άμεσης σε έμμεση απόσβεση θα εμφανιστεί με την παρακάτω εγγραφή:

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Αποσβεσθέντα μηχανήματα</i>	<i>130.000</i>
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Μηχανήματα</i>	<i>130.000</i>
<i>Μετατροπή της άμεσης απόσβεσης σε έμμεση</i>		

1.8 Αντίθετοι ή Αρνητικοί Λογαριασμοί

Αντίθετοι ή αρνητικοί λογαριασμοί λέγονται οι υπολογαριασμοί που χρεώνονται ή πιστώνονται αντίθετα από τον κύριο υπολογαριασμό τους. Οι αντίθετοι λογαριασμοί δημιουργούνται για :

α) Πληροφοριακούς λόγους ,όταν θέλουμε να δείξουμε την αρχική αξία του περιουσιακού στοιχείου και πόσο έχει μειωθεί μέχρι τώρα.

β) Επειδή το επιβάλλει ο νόμος , όπως π.χ. τα αποσβεσμένα μηχανήματα , αποσβεσμένα κτίρια κ.λ.π.

γ) Λόγους σκοπιμότητας , όταν π.χ. με την απευθείας μείωση του κύριου λογαριασμού υπάρχει κίνδυνος απώλειας , όπως π.χ. οι λογαριασμοί των προβλέψεων για επισφαλείς πελάτες κ.λ.π.

δ) Λόγους ανάγκης , όταν πρέπει να μειωθεί λογαριασμός που δεν γνωρίζουμε τον ειδικό του λογαριασμό , όπως π.χ. υπολογίζεται απώλεια από τους πελάτες 1% πάνω στη συνολική τους οφειλή.

Τίτλοι αντίθετων υπολογαριασμών: Αποσβεσμένα κτίρια ή έπιπλα ή μεταφορικά μέσα ή μηχανήματα κ.λ.π. Πελάτες αντίθετος λογαριασμός ειδών συσκευασίας , Γραμμάτια μεταβιβασμένα σε τρίτους , Μη δουλεμένοι τόκοι γραμματίων εισπρακτέων , Μη δουλεμένοι τόκοι γραμματίων πληρωτέων , Γραμμάτια προεξοφλημένα κ.λ.π.

Οι αντίθετοι λογαριασμοί έχουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- I Δεν είναι αυτοτελείς αλλά αποτελούν άρνηση των κύριων λογαριασμών.
- I Το απόλυτο ποσό τους δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από το ποσό του κύριου λογαριασμού.
- I Κλείνουν όταν πρόκειται να κλείσει ο κύριος λογαριασμός.
- I Γράφονται στον ισολογισμό αφαιρετικά από τον κύριό τους λογαριασμό , για να αποσαφηνίζεται η θέση του περιουσιακού στοιχείου και να μη δημιουργούνται συγχύσεις. Όπως π.χ. Ε του ισολογισμού θα γραφτεί κτίρια 10.000 μείον αποσβεσμένα κτίρια ευρώ 4.000 και η παρούσα αξία θα δείχνει ευρώ 6.000.

1.9 Διάμεσοι ή Ενδιάμεσοι Λογαριασμοί

Διάμεσοι λέγονται οι λογαριασμοί που παρεμβάλλονται μεταξύ δύο κύριων λογαριασμών. Οι διάμεσοι λογαριασμοί δεν επιφέρουν μεταβολή στους κύριους λογαριασμούς. Είναι πάντα εξισωμένοι και δημιουργούνται για λόγους οργανωτικούς (βασικά του συγκεντρωτικού συστήματος) , στατιστικούς , κοστολόγησεως , ελέγχου και πληροφοριών. Οι διάμεσοι λογαριασμοί χρησιμοποιούνται κυρίως στην αναλυτική λογιστική.

Τίτλοι διάμεσων λογαριασμών: Αγορές με μετρητά που χρεώνεται με πίστωση του ταμείου και πιστώνεται με χρέωση του Αγορές , Πωλήσεις με μετρητά που πιστώνεται με χρέωση του Ταμείου και χρεώνεται με πίστωση του Πωλήσεις κ.λ.π.

1.10 Η απόσβεση ως δαπάνη

Η απόσβεση από την άποψη της οικονομικής των επιχειρήσεων θεωρείται σαν το ιδανικό τμήμα της αξίας των πάγιων ενεργητικών στοιχείων το οποίο κατά την παραγωγική διαδικασία ενσωματώνεται στο κόστος των προϊόντων και μετασχηματίζεται σε κυκλοφοριακό ενεργητικό. Η λογιστική έννοια της απόσβεσης διευρύνει την οικονομική έννοιά της. Από λογιστική άποψη η απόσβεση ορίζεται ως δαπάνη με λογιστική διατύπωση:

I Της μείωσης της αξίας ενός πάγιου στοιχείου η οποία εμφανίζεται είτε αφαιρετικά στο Ενεργητικό ή με αντίθετο λογαριασμό στο Παθητικό του ισολογισμού, η οποία μείωση της αξίας οφείλεται σε διάφορα αίτια και

I Της χρονικής κατανομής έκτακτων δαπανών που έχουν ενταχθεί στο ενεργητικό (κεφαλαιοποιημένα έξοδα).

Απόσβεση είναι η χρονική κατανομή της αποσβεστέας αξίας του πάγιου περιουσιακού στοιχείου που υπολογίζεται με βάση την ωφέλιμη διάρκεια ζωής του και καταλογίζεται με λογιστική εγγραφή σε κάθε χρήση. Το ποσό της

ετήσιας απόσβεσης αντιπροσωπεύει την μείωση της αξίας του πάγιου στοιχείου που επέρχεται λόγω της χρήσης, της παρόδου του χρόνου ή της οικονομικής ή τεχνολογικής του απαξίωσης.⁴

1.11 Η απόσβεση δεν είναι διαδικασία αποτίμησης

Τα λογιστικά αρχεία δεν έχουν σκοπό να απεικονίζουν τις συνεχώς κυμαινόμενες αγοραίες αξίες των παγίων. Περιστασιακά, η αγοραία αξία ενός κτιρίου μπορεί να αυξηθεί σημαντικά σε μια περίοδο ετών εξαιτίας μιας αλλαγής στο επίπεδο τιμών, ή για άλλους λόγους. Η απόσβεση συνεχίζεται, ωστόσο, ανεξάρτητα από την αύξηση της αγοραίας αξίας. Ο λογιστής αναγνωρίζει ότι το κτίριο θα αποδώσει ωφέλιμες υπηρεσίες μόνο για ένα περιορισμένο αριθμό ετών, και γι' αυτό το συνολικό του κόστος πρέπει να καταναμηθεί ως έξοδο σ' αυτά τα χρόνια, ανεξάρτητα από τις διακυμάνσεις της αγοραίας αξίας του. Η λογιστική αξία ή μεταφερόμενη αξία ενός παγίου είναι ίση με το κόστος του μείον τη σχετική σωρευτική απόσβεση. Τα πάγια εμφανίζονται στον ισολογισμό στις λογιστικές τους αξίες, αντιπροσωπεύοντας το μέρος του κόστους τους που θα καταναμηθεί στα έξοδα των μελλοντικών περιόδων. Τα αποσβεσμένα πάγια αντιπροσωπεύουν την αναλογία του κόστους των στοιχείων του ενεργητικού που έχει ήδη αναγνωριστεί ως έξοδο.

1.12 Τακτικές και πρόσθετες αποσβέσεις

Βάση της κείμενης φορολογικής νομοθεσίας οι αποσβέσεις των παγίων στοιχείων διακρίνονται σε:

- è τακτικές αποσβέσεις και
- è πρόσθετες αποσβέσεις (ή αυξημένες)

1.12.1 Τακτικές αποσβέσεις

Οι τακτικές αποσβέσεις περιέχονται σε νομοθετήματα και ο συντελεστής τους είναι ο ίδιος, για επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου και για το ίδιο περιουσιακό

στοιχείο. Τακτικές αποσβέσεις διενεργούνται κάθε έτος με τους προβλεπόμενους από τη νομοθεσία συντελεστές και η διενέργειά τους είναι υποχρεωτική. Οι τακτικές αποσβέσεις συνιστούν στοιχεία του λειτουργικού κόστους δηλαδή στοιχεία του κόστους των διαφόρων λειτουργιών της οικονομικής μονάδας (της παραγωγικής λειτουργίας, της λειτουργίας διαθέσεως κλπ). Επομένως η απόσβεση πχ των πάγιων στοιχείων, που χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία αποτελούν συστατικό στοιχείο του κόστους παραγωγής και το ίδιο συμβαίνει για τις άλλες λειτουργίες με την απόσβεση των παγίων τους.

Στο λογαριασμό 66 καταχωρούνται οι αποσβέσεις στοιχείων του πάγιου ενεργητικού που ενσωματώνονται στο λειτουργικό κόστος της οικονομικής μονάδας, δηλαδή στο λογαριασμό αυτό καταχωρούνται οι τακτικές αποσβέσεις που προβλέπονται από τη νομοθεσία που ισχύει κάθε φορά. Οι αποσβέσεις αυτές υπολογίζονται σύμφωνα με όσα καθορίζονται στο ΕΓΛΣ. Οι δευτεροβάθμιοι λογαριασμοί του 66 χρεώνονται με πίστωση των αντίστοιχων λογαριασμών της ομάδας 1 (10.99, 11.99, 12.99, 13.99, 14.99 και 16.99). Οι αποσβέσεις διενεργούνται με τη σταθερή μέθοδο απόσβεσης επί της αξίας κτήσης των πάγιων περιουσιακών στοιχείων, (προσαυξημένη με τις δαπάνες προσθηκών και βελτιώσεων) με εξαίρεση τα καινούρια μηχανήματα και λοιπό μηχανολογικό ή τεχνικό εξοπλισμό παραγωγής που αποκτώνται από 1.1.1998 και μετά από βιομηχανικές, μεταλλευτικές, λατομικές και μικτές επιχειρήσεις, για τα οποία οι αποσβέσεις διενεργούνται υποχρεωτικά είτε με τη σταθερή μέθοδο απόσβεσης είτε με τη φθίνουσα μέθοδο απόσβεσης με προϋπόθεση ότι η μέθοδος που θα επιλεγεί για τα πάγια αυτά περιουσιακά στοιχεία θα εφαρμόζεται κατά πάγιο τρόπο.

1.12.2 Πρόσθετες αποσβέσεις

Οι πρόσθετες αποσβέσεις προβλέπονται σε διάφορους αναπτυξιακούς νόμους που ίσχυσαν κατά καιρούς και αποβλέπουν στην ενίσχυση της αναπτύξεως ορισμένων περιοχών της χώρας ή/και ορισμένων κλάδων οικονομικής

δραστηριότητας. Έτσι ο Νόμος 1262/82 έχει διαιρέσει τη χώρα σε τέσσερις περιοχές (Α, Β, Γ, Δ), και εφόσον μια επιχείρηση ανήκει σ' αυτές που αναφέρει ο νόμος και προβεί σε επένδυση απ' αυτές που ο νόμος απαριθμεί και κατονομάζει ως παραγωγικές, έχει ορισμένα πλεονεκτήματα οικονομικής η φορολογικής φύσεως. Ο Νόμος 1262/82 προβλέπει, ότι οι συντελεστές των αποσβέσεων των πάγιων περιουσιακών στοιχείων που ισχύουν κάθε φορά αυξάνονται, ανάλογα με τις περιοχές και ανάλογα με τις βάρδιες εργασίας, κατά τα πιο κάτω ποσοστά.

ΠΕΡΙΟΧΗ	Α ΒΑΡΔΙΑ	Β ΒΑΡΔΙΑ	Γ ΒΑΡΔΙΑ
Α	-	20%	40%
Β	20%	40%	80%
Γ	35%	70%	120%
Δ	50%	100%	150%

Στο λογαριασμό 85 καταχωρούνται οι αποσβέσεις των πάγιων περιουσιακών στοιχείων που δεν ενσωματώνονται στο λειτουργικό κόστος, δηλαδή στο λογαριασμό αυτό καταχωρούνται οι πρόσθετες (επιταχυνόμενες) αποσβέσεις που προβλέπονται από τη νομοθεσία που ισχύει κάθε φορά.

1.13 Επίλογος

Στο κεφάλαιο αυτό ασχολειθήκαμε με βασικά θέματα που αφορούν τις αποσβέσεις και τα οποία θα μας βοηθήσουν σημαντικά στην κατανοησή τους. Είδαμε πόσο σημαντικό είναι για τις οικονομικές μονάδες η διενέργεια των αποσβέσεων. Αναφέραμε τα περιουσιακά στοιχεία που υπόκεινται σε απόσβεση και στην συνέχεια αναλύσαμε τις λογιστικές εγγραφές που γίνονται προκειμένου να τις απεικονήσουν. Στο τέλος του παρόντος κεφαλαίου ακάναμε μία αναφορά σε τακτικές και πρόσθετες αποσβέσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΠΑΓΙΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

2.1 Γενικά περί αποσβέσεων παγίων στοιχείων

Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία ενσώματα ή ασώματα, είναι απαραίτητα για την ανάπτυξη της παραγωγικής διαδικασίας κάθε οικονομικής μονάδας και γενικά για την ομαλή της λειτουργία. Η αξία (κόστος) κτήσης των παγίων περιουσιακών στοιχείων περιλαμβάνει την τιμή αγοράς συν τα έξοδα μεταφοράς και εγκατάστασής τους. Η αξία τους όμως αυτή βαθμιαία μειώνεται, γεγονός το οποίο οφείλεται τόσο στη χρονική και λειτουργική φθορά όσο και στην τεχνολογική και οικονομική απαξίωση.

Η βαθμιαία αυτή μείωση της αξίας των παγίων περιουσιακών στοιχείων λόγω λειτουργικής φθοράς, οικονομικής απαξίωσης η απλής παρόδου του χρόνου καλείται *απόσβεση*. Οι αποσβέσεις κάθε χρήσης βαρύνουν το λειτουργικό κόστος, ή απευθείας τα αποτελέσματα χρήσης όταν πρόκειται για αποσβέσεις που δεν ενσωματώνονται στο λειτουργικό κόστος.

Σύμφωνα με το νόμο 190/1920, τα πάγια περιουσιακά στοιχεία (ενσώματα και ασώματα) καθώς και τα έξοδα εγκατάστασης υπόκεινται σε απόσβεση.

Αποσβέσιμο πάγιο περιουσιακό στοιχείο σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ., θεωρείται το ενσώματο ή ασώματο πάγιο στοιχείο το οποίο αποκτά η οικονομική μονάδα για διαρκή παραγωγική χρήση και το οποίο έχει ωφέλιμη διάρκεια ζωής περιορισμένη, μεγαλύτερη όμως του ενός έτους.

2.2 Κατηγορίες παγίων

Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία διακρίνονται σε δύο κατηγορίες:

2.2.1 Ενσώματα πάγια στοιχεία

Υλικά ή ενσώματα πάγια στοιχεία είναι αυτά που έχουν υλική υπόσταση και αποκτώνται από την οικονομική μονάδα με σκοπό τη χρησιμοποίησή τους στην παραγωγή αγαθών ή την πώληση αγαθών και την παροχή υπηρεσιών. Με άλλα

λογία αποτελούνται από το σύνολο των αγαθών και ακινητοποιήσεων που προορίζονται να παραμείνουν μακροχρόνια, με την ίδια περίπου μορφή, στην οικονομική μονάδα. Τα γήπεδα, τα κτίρια καθώς και τα μηχανήματα αποτελούν παράδειγμα ενσώματων παγίων στοιχείων.

Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν και όσα περιουσιακά στοιχεία βρίσκονται στο στάδιο της κατασκευής τους. Τα ενσώματα πάγια στοιχεία παρακολουθούνται στους λογαριασμούς 10-15.

3) ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ 10:ΕΔΑΦΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ

Εδαφικές εκτάσεις είναι τα οικόπεδα, γήπεδα, αγροτεμάχια, δάση, ορυχεία, μεταλλεία, λατομεία, οι φυτείες και γενικά οποιαδήποτε έκταση γης της οποίας η κυριότητα ανήκει στην οικονομικά μονάδα. Οι εδαφικές εκτάσεις διακρίνονται σε εκείνες που έχουν απεριόριστη διάρκεια ωφέλιμης ζωής, όπως είναι για παράδειγμα τα οικόπεδα, γήπεδα ή αγροτεμάχια, και σε αυτές που η διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους είναι περιορισμένη και για το λόγο αυτό η αξία της είναι αποσβεστέα. Στην τελευταία αυτή κατηγορία ανήκουν για παράδειγμα τα ορυχεία, μεταλλεία και λατομεία. Οι εδαφικές εκτάσεις παρακολουθούνται στους οικείους υπολογαριασμούς του 10 με καταχώριση σε αυτούς της αξίας κτήσης τους (αγοράς, εκτίμησης σε περίπτωση συγχώνευσης ή εισφοράς σε είδος) ή της αξίας η οποία προκύπτει ύστερα από νόμιμα αναπροσαρμογή της αξίας κτήσης.

Τα γήπεδα – οικόπεδα καθώς και άλλες εδαφικές εκτάσεις δε φθείρονται από τη χρήση τους ή με την πάροδο του χρόνου και επομένως δεν αποσβένονται. Σε περίπτωση όμως που για τις εδαφικές αυτές εκτάσεις υπάρχει κίνδυνος οικονομικής απαξίωσης και υποτίμησης, σχηματίζεται ειδική πρόβλεψη η οποία καταχωρείται στο λογαριασμό 44.10 Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων παγίων στοιχείων, με χρέωση του λογαριασμού 83.10 Προβλέψεις απαξιώσεων και υποτιμήσεων παγίων στοιχείων. Το ποσό του λογαριασμού 83.10 θεωρείται ζημιά για την οικονομική μονάδα και μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσης για να τα μειώσει.

Τα ορυχεία, τα μεταλλεία και τα λατομεία υπόκεινται σε απόσβεση η οποία γίνεται σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία. Σε περιπτώσεις όπου η νομοθεσία δεν ορίζει τον τρόπο απόσβεσης αυτών, η απόσβεση διενεργείται με βάση τη χρονική διάρκεια χρησιμοποίησής τους και την υπολειμματική αξία.

2. ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ 11: ΚΤΙΡΙΑ – ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΤΙΡΙΩΝ - ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ

Κτίρια είναι οι οικοδομικές κατασκευές που γίνονται με τη χρησιμοποίηση δομικών υλικών και προορίζονται για κατοικίες, βιομηχανοστάσια, αποθήκες ή οποιαδήποτε άλλη εκμετάλλευση ή δραστηριότητα της οικονομικής μονάδας.

Εγκαταστάσεις κτιρίων είναι οι πρόσθετες εγκαταστάσεις (ηλεκτρικές, υδραυλικές κ.λπ.), οι οποίες συνδέονται με το κτίριο έτσι ώστε ο αποχωρισμός τους από αυτό να μην είναι δυνατόν να γίνει χωρίς βλάβη σε αυτά ή στο κτίριο.

Τεχνικά έργα είναι οι μόνιμες, κατά κανόνα τεχνικές κατασκευές με τις οποίες τροποποιείται το φυσικό περιβάλλον με σκοπό την εξυπηρέτηση των δραστηριοτήτων της οικονομικής μονάδας. Τέτοια έργα αποτελούν οι δρόμοι οι πλατείες και οι γέφυρες.

Για τον υπολογισμό των αποσβέσεων των κτιρίων εφαρμόζεται η μέθοδος σταθερής απόσβεσης. Οι συντελεστές απόσβεσης προσδιορίζονται σύμφωνα με τους συντελεστές ετήσιας απόσβεσης που προβλέπει η νομοθεσία. Η οικονομική μονάδα δε μπορεί να εφαρμόσει συντελεστές μικρότερους ή μεγαλύτερους από αυτούς που ορίζει η νομοθεσία. Οι αποσβέσεις πρέπει να υπολογίζονται κάθε έτος με βάση το νόμιμο συντελεστή που θα εφαρμόσει η οικονομική μονάδα για τα πάγια αυτά στοιχεία για πρώτη φορά, μέχρι οι αποσβέσεις να φθάσουν το ποσό της αρχικής αξίας των παγίων μείον το ποσό 0,01€ Οι αποσβέσεις υπολογίζονται κάθε χρόνο μέχρι να φθάσουν την αποσβεστέα αξία.

4. ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ 12: ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ – ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ – ΛΟΙΠΟΣ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Τα μηχανήματα είναι οι μηχανολογικές κατασκευές, μόνιμα εγκαταστημένες ή κινητές, οι οποίες χρησιμεύουν για να αποσπών από τη φύση, να

επεξεργάζονται ή να μετασχηματίζουν υλικά αγαθά ή για να παράγουν υπηρεσίες που αποτελούν το αντικείμενο δραστηριότητας της οικονομικής μονάδας.

Οι τεχνικές εγκαταστάσεις αποτελούν τεχνικές κατασκευές και γενικά τεχνολογικές διευθετήσεις που γίνονται για τη μόνιμη εγκατάσταση μηχανημάτων και τη σύνδεσή τους στο παραγωγικό κύκλωμα της οικονομικής μονάδας.

Οι αποσβέσεις των μηχανημάτων υπολογίζονται σύμφωνα με τους προβλεπόμενους από το νόμο συντελεστές ετήσιας απόσβεσης. Το Π.Δ. 299/03 ορίζει δύο συντελεστές απόσβεσης, τον ανώτερο και τον κατώτερο. Οι αποσβέσεις υπολογίζονται από την ημερομηνία έναρξης λειτουργίας των παγίων αυτών στοιχείων.

2. ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ 13: ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕΣΑ

Στους οικείους υπολογαριασμούς του 13 παρακολουθούμε τα κάθε είδους οχήματα με τα οποία η οικονομική μονάδα πραγματοποιεί μεταφορές και μετακινήσεις του προσωπικού και των υλικών αγαθών της, εντός και εκτός των χώρων εκμετάλλευσης.

Οι αποσβέσεις των μεταφορικών μέσων διενεργούνται όπως και για τα μηχανήματα. Αξιοσημείωτο είναι ότι η μηχανή αυτοκινήτου αποτελεί δαπάνη βελτίωσης και για το λόγο αυτό προσαυξάνει την αξία του αυτοκινήτου και υπόκειται σε ετήσια απόσβεση με τον ίδιο συντελεστή που αποσβένεται και το υπόλοιπο αυτοκίνητο.

3. ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ 14: ΕΠΙΠΛΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Παρακολουθούνται τα έπιπλα και ο λοιπός εξοπλισμός των διαφόρων κτιριακών χώρων της οικονομικής μονάδας (γραφείων, αποθηκών κ.λπ.). Τα έπιπλα αποτελούν κινητά αντικείμενα ή εκείνα που είναι εγκαταστημένα αλλά αποχωρίζονται εύκολα, και προορίζονται για τη συμπλήρωση ή τον καλλωπισμό των κτιριακών χώρων και χρησιμοποιούνται κατά κανόνα από το προσωπικό της

οικονομικής μονάδας στην οποία ανήκουν. Λοιπό εξοπλισμό αποτελούν τα σκεύη, οι μηχανές γραφείων, οι Η/Υ και τα ηλεκτρονικά συστήματα, τα μέσα αποθήκευσης και μεταφοράς, τα επιστημονικά όργανα και ο εξοπλισμός τηλεπικοινωνιών.

Τα έπιπλα και ο λοιπός εξοπλισμός αποσβένονται κάθε χρόνο με βάση τα ποσοστά που ορίζει η νομοθεσία, όπως γίνεται και στα μηχανήματα. Τα ποσοστά που ορίζει ο νόμος λέγονται τακτικά και είναι υποχρεωτικά. Σε περίπτωση διενέργειας αποσβέσεων με συντελεστή μικρότερο από εκείνο που ορίζει ο νόμος, η οικονομική μονάδα χάνει το δικαίωμα να υπολογίσει τις αποσβέσεις που δεν υπολόγισε στη χρήση αυτή, κατά τη διάρκεια των επόμενων χρήσεων. Στην αντίθετη περίπτωση, αν δηλαδή υπολογίζεται απόσβεση με μεγαλύτερο συντελεστή από αυτόν που ορίζει ο νόμος, τότε το επιπλέον ποσό αποσβέσεων θεωρείται ως λογιστική διαφορά και δεν αναγνωρίζεται φορολογικά ως δαπάνη προς έκπτωση, αλλά δεν χάνει όμως το δικαίωμα η οικονομική μονάδα να υπολογίσει τη διαφορά αυτή σε επόμενες χρήσεις.

4. ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ 15: ΑΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΥΠΟ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΕΣ ΚΤΗΣΗΣ ΠΑΓΙΩΝ

Στο λογαριασμό αυτό η οικονομική μονάδα παρακολουθεί τα ποσά που διαθέτει για την κατασκευή νέων ενσώματων παγίων στοιχείων, καθώς και τα ποσά που προκαταβάλλει για την αγορά όμοιων στοιχείων. Το υπόλοιπο του λογαριασμού 15 παρουσιάζει το μη ολοκληρωμένο κόστος των παγίων στοιχείων, τα οποία ως την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού, δεν είχαν παραληφθεί ή δεν είχε συντελεστεί η αποπεράτωσή τους.

2.2.2 Ασώματα πάγια στοιχεία

Άυλα πάγια στοιχεία θεωρούνται τα ασώματα οικονομικά αγαθά τα οποία είναι δεκτικά χρηματικής αποτίμησης και είναι δυνατό να αποτελέσουν αντικείμενο συναλλαγής. Αποκτώνται από την οικονομική μονάδα με σκοπό να χρησιμοποιηθούν παραγωγικά για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του έτους.

B) ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ 16:ΑΣΩΜΑΤΕΣ ΑΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΟΛΥΕΤΟΥΣ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ

Οι ασώματες ακινητοποιήσεις και τα έξοδα πολυετούς απόσβεσης αποσβένονται ως εξής:

C) Αν έχουν από το νόμο προστασία περιορισμένης διάρκειας αποσβένονται μέσα στο χρόνο της διάρκειας αυτής (δίπλωμα ευρεσιτεχνίας κ.λπ.)

D) Αν δεν έχουν από το νόμο προστασία περιορισμένης διάρκειας, αποσβένονται είτε εφάπαξ στη χρήση που πραγματοποιήθηκαν, είτε τμηματικά και ισάποσα σε περισσότερες χρήσεις χωρίς όμως να υπερβαίνουν τα 5 έτη (έξοδα ίδρυσης κ.λπ.)

3. ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ 18:ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

Είναι οι συμμετοχές σε άλλες οικονομικές μονάδες, οποιασδήποτε νομικής μορφής, και άλλες οι οποίες εξασφαλίζουν την άσκηση επιρροής πάνω σε αυτές και αποκτώνται από την οικονομική μονάδα με σκοπό διαρκούς κατοχής, καθώς και οι κατά τρίτων απαιτήσεις της οικονομικής μονάδας, για τις οποίες η προθεσμία εξόφλησης λήγει μετά από το τέλος της επόμενης χρήσης.

Μακροπρόθεσμες απαιτήσεις θεωρούνται οι απαιτήσεις των οποίων η προθεσμία εξόφλησής τους λήγει μετά από το τέλος της επόμενης χρήσης.

2.3 Οι αποσβέσεις από φορολογική άποψη

Από φορολογική άποψη, οι αποσβέσεις υπολογίζονται με βάση τα ανώτατα όρια συντελεστών, που καθορίζονται δια του προεδρικού διατάγματος στην τιμή κτήσεως των περιουσιακών στοιχείων προσαυξανόμενη με τυχόν γενόμενες βελτιώσεις. Ως χρόνος ενάρξεως των φορολογικών αποσβέσεων λαμβάνεται ο χρόνος χρησιμοποίησης του στοιχείου. Αν ο χρόνος αυτός δεν συμπίπτει με την έναρξη της λογιστικής χρήσεως, η απόσβεση υπολογίζεται με τόσα δωδέκατα της ετησίας απόσβεσης, όσοι είναι οι μήνες που απομένουν μέχρι το τέλος της χρήσεως στους οποίους περιλαμβάνεται και ο μήνας μέσα στον οποίο το πάγιο

στοιχείο αρχίζει να χρησιμοποιείται και να λειτουργεί.⁵

☞ Οι αποσβέσεις πρέπει να υπολογίζονται επί της αποσβεστέας αξίας των παγίων στοιχείων και δεν πρέπει να υπερβαίνουν την αξία αυτή. Αν η επιχείρηση συνεχίζει να υπολογίζει απόσβεση μετά την κάλυψη της αξίας των στοιχείων τότε αυτές δεν εκπίπτονται από τα ακαθάριστα έσοδα.

I Οι αποσβέσεις υπολογίζονται στην αξία κτήσεως των παγίων στοιχείων ή της νόμιμα αναπροσαρμοσμένης αξίας αυτών.

☐ Στην αξία κτήσεως των στοιχείων προσθέτονται και οι δαπάνες που έγιναν για την βελτίωση αυτών.

Οι διενεργούμενες αποσβέσεις για τυχόν εκπτώσεις από τα φορολογητέα κέρδη πρέπει:

☐ Να διενεργούνται σε στοιχεία, τα οποία υπόκεινται σε απόσβεση.

☐ Να μην υπερβαίνουν την τιμή κτήσεως, όταν δηλαδή καλύψουν την αξία κτήσεως παύουν δηλαδή να ενεργούνται.

☐ Να έχουν καταχωρηθεί στο λογιστικό βιβλίο της επιχείρησης.

☐ Να ενεργούνται σε στοιχεία τα οποία ανήκουν στην κυριότητα της επιχείρησης. Άρα, στοιχεία ξένης κυριότητας δεν επιδέχονται απόσβεση.

☐ Να μην έχουν υπερβεί τα ανώτατα νόμιμα όρια των συντελεστών , τα οποία καθορίζονται με τα Προεδρικά Διατάγματα που ισχύουν κατά καιρούς.

Είναι όμως δυνατόν οι επιχειρήσεις να υπερβούν τα ανώτατα όρια αλλά στην περίπτωση αυτή το καθ' υπέρβαση ποσό δεν επιτρέπεται να αφαιρεθεί από τα ακαθάριστα κέρδη.

Επίσης, μπορεί η οικονομική μονάδα να χρησιμοποιήσει ποσοστά μικρότερα ή ακόμη και να μην ενεργήσει αποσβέσεις .Αλλά και στις περιπτώσεις αυτές η επιχείρηση δεν δικαιούται να συμπληρώσει το ποσό μέχρι των ανώτατων ορίων ή να διενεργήσει αποσβέσεις τις οποίες παρέλειψε σε προηγούμενα έτη.

2.4 Λόγοι ύπαρξης των αποσβέσεων

Οι λόγοι που μπορούν να προκαλέσουν την μείωση της αξίας των παγίων στοιχείων είναι πολλοί.

1) Η φθορά που προέρχεται από τη λειτουργική χρήση των παγίων περιουσιακών στοιχείων. Το μέγεθος της φθοράς εξαρτάται από την ένταση της λειτουργίας και από τη συντήρηση των συγκεκριμένων στοιχείων.

2) Η φθορά που προκύπτει από την απλή πάροδο του χρόνου (χρόνια φθορά) η οποία *διαφέρει* από στοιχείο σε στοιχείο.

3) Η απαξίωση που προκύπτει λόγω της τεχνολογικής προόδου.

4) Η απαξίωση που προκύπτει από τις μετακινήσεις των αναγκών της οικονομικής αγοράς (αλλαγή μόδας).

2.5 Παράγοντες που επηρεάζουν τις αποσβέσεις των παγίων περιουσιακών στοιχείων

Υπάρχουν δυο κατηγορίες παραγόντων που επηρεάζουν τις αποσβέσεις των περιουσιακών στοιχείων, οι φυσικοί και οι οικονομικοί παράγοντες.⁶

2.5.1 Φυσικοί Παράγοντες

è Χρονική φθορά που επέρχεται με την πάροδο του χρόνου και η οποία διαφέρει από στοιχείο σε στοιχείο. Για παράδειγμα στην αγροτική οικονομία ένα ζώο ή ένα δέντρο γερνάει ανεξάρτητα από λοιπά αίτια μόνο με την πάροδο του χρόνου.

è Συνήθης λειτουργική φθορά. Το μέγεθος φθοράς εξαρτάται θετικά από την ένταση της λειτουργίας και αρνητικά από τη συντήρηση των στοιχείων. Ωστόσο και η αχρηστία είναι δυνατό να προκαλέσει μείωση της αξίας ορισμένων παγίων στοιχείων όπως ορισμένα γεωργικά μηχανήματα ή εργαλεία που παραμένουν στο ύπαιθρο φθείρονται γρηγορότερα από την αχρηστία παρά από τη χρήση.

è Ασυνήθης λειτουργική φθορά που προκαλείται από θραύσεις και άλλα ατυχήματα λόγω κακών συνθηκών λειτουργίας ή πλημμελούς συντήρησης.

2.5.2 Κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες

Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία, κυρίως τα μηχανήματα, υπόκεινται στην αποκαλούμενη οικονομική απαξίωση, δηλαδή την αχρήστευση των παραγωγικών στοιχείων λόγω τεχνικών προόδων. Η συνεχής επιστημονική και τεχνολογική πρόοδος εισάγει καθημερινά στην αγορά μηχανήματα οικονομικότερης λειτουργίας που εκδηλώνεται με την επίτευξη χαμηλότερου κόστους παραγωγής ή με τη βελτίωση της ποιότητας του προϊόντος . Η απαξίωση επίσης είναι δυνατό να προέρχεται και από την αλλαγή της μόδας λόγω της οποίας το παραγόμενο προϊόν έπαυσε πλέον να ζητείται από την αγορά.

2.6 Μητρώο παγίων περιουσιακών στοιχείων

Στο ειδικό βιβλίο που ονομάζεται Μητρώο Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων, η οικονομική μονάδα παρακολουθεί κάθε πάγιο στοιχείο που αγοράζει. Όλα τα πάγια περιουσιακά στοιχεία καταχωρούνται με κάθε λεπτομέρεια στο βιβλίο αυτό, από τη στιγμή που θα αγοραστούν ως τη στιγμή που θα καταστραφούν. Χάρη στο Μητρώο Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων κάθε φορολογικός, διαχειριστικός κ.λπ. έλεγχος, διενεργείται πιο εύκολα. Επίσης το βιβλίο αυτό συμβάλλει στην οργάνωση της λογιστικής των παγίων.

Το Μητρώο Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα παρακάτω στοιχεία:

Ø Τα στοιχεία που εξατομικεύουν το είδος (ονοματολογία και διακριτά στοιχεία)

Ø Την αιτιολογία και τα σχετικά στοιχεία κτήσης, την αρχική αξία κτήσης και τις μεταβολές της (προσθήκες, βελτιώσεις, μειώσεις)

Ø Τον τόπο εγκαταστάσεως ή τον τρίτο στις εγκαταστάσεις του οποίου βρίσκεται

Ø Τα στοιχεία της λογιστικής τους εντάξεως (τίτλοι και κωδικοί αριθμοί του

πρωτοβάθμιου και του λογαριασμού της τελευταίας βαθμίδας)

Ø Την ημερομηνία κατά την οποία άρχισε η χρησιμοποίηση ή η λειτουργία του, καθώς και η ημερομηνία που τυχόν τέθηκε σε αδράνεια

Ø Την τυχόν ύπαρξη βαρών πάνω σε αυτό (είδος βάρους, αιτία, ποσό)

Ø Την τυχόν κτήση του με ευεργετική φορολογική διάταξη

Ø Τον κωδικό αριθμό της τελευταίας βαθμίδας του λογαριασμού αποσβέσεων

Ø Τις λογισμένες αποσβέσεις (συντελεστής και ποσά) και τα στοιχεία της λογιστικής τους εγγραφής (α/α παραστατικού, ημερομηνία), καθώς και τις αντιλογισμένες αποσβέσεις για παράδειγμα σε περιπτώσεις πώλησης ή καταστροφής.

Ø Τα στοιχεία και την αιτία του τερματισμού της παραγωγικής του ζωής για παράδειγμα εκποίηση, διάλυση ή καταστροφή.

Υπόδειγμα Μητρώου Παγίων Στοιχείων

Κωδικός Αριθμός	Περιουσιακό Στοιχείο	Αρχική Αξία	Τακτικές Αποσβ.	Πρόσθετες Αποσβ.	Σύν. Αποσβ.	Αναπόσβ. Αξία

2.7 Μέθοδοι αποσβέσεων

Ο νόμος αναγνωρίζει δύο μεθόδους απόσβεσης των περιουσιακών στοιχείων της οικονομικής μονάδας, τη σταθερή μέθοδο και τη φθίνουσα μέθοδο. Θα πρέπει να αναφέρουμε ότι και το ΕΓΛΣ εφαρμόζει τη σταθερή μέθοδο. Έτσι με τη διάταξη του τέταρτου εδαφίου της περίπτωσης στ' της παραγράφου 1 του άρθρου 31, οι αποσβέσεις διενεργούνται με τη σταθερή μέθοδο απόσβεσης επί της αξίας κτήσεως των παγίων περιουσιακών στοιχείων προσαυξανόμενης με

τις δαπάνες προσθηκών και βελτιώσεων, με εξαίρεση τα καινούρια μηχανήματα και τον λοιπό μηχανολογικό εξοπλισμό παραγωγής που αποκτούνται από 1.1.1998 και μετά, από βιομηχανικές, βιοτεχνικές, μεταλλευτικές, λατομικές και μεικτές επιχειρήσεις, για τα οποία οι αποσβέσεις διενεργούνται υποχρεωτικά είτε με τη σταθερή μέθοδο απόσβεσης, είτε με τη φθίνουσα μέθοδο με την προϋπόθεση ότι η μέθοδος απόσβεσης που θα επιλεγεί για τα πάγια αυτά περιουσιακών στοιχείων θα εφαρμόζεται πλήρως. Παρόλα αυτά ωστόσο υπάρχουν και άλλες μέθοδοι αποσβέσεων. Συγκεντρωτικά οι μέθοδοι αποσβέσεων είναι οι παρακάτω:

- 1) Σταθερή μέθοδος
- 2) Μέθοδος της φθίνουσας απόσβεσης με α)σταθερό συντελεστή, β) μειωμένο συντελεστή
- 3) Μέθοδος της αύξουσας απόσβεσης
- 4) Μικτή μέθοδος απόσβεσης
- 5) Μέθοδος της λειτουργικής απόσβεσης
- 6) Μέθοδος της παλινδρομούσας απόσβεσης
- 7) Μέθοδος της αποτίμησης
- 8) Μέθοδος της ελεύθερης καμπύλης
- 9) Μέθοδος της επιταχυνόμενης απόσβεσης
- 10) Μέθοδος του φθίνοντος υπολοίπου

2.7.1 Μέθοδος σταθερής αποσβέσεως

Είναι εκείνη κατά την οποία ο συντελεστής απόσβεσης είναι σταθερός κάθε χρόνο και ο υπολογισμός με βάση το συντελεστή γίνεται πάντοτε στην αρχική αξία του περιουσιακού στοιχείου ή την αναπροσαρμοσμένη αξία των παγίων στοιχείων ή την προσαυξημένη με την αξία των προσθηκών και βελτιώσεων, μειωμένη κατά την υπολειμματική αξία του στοιχείου η οποία παραμένει σταθερή σε όλη τη διάρκεια της χρησιμοποιήσεώς του. Αν όμως η υπολειμματική αξία δεν είναι αξιόλογη δε λαμβάνεται υπόψη για τον

υπολογισμό της αποσβεστέας αξίας. Η κρίση για την αξιολόγηση αυτή αφήνεται στη οικονομική μονάδα.⁷

$$\text{Αποσβεστέα Αξία} = \text{Αξία παγίου} - \text{Υπολειμματική Αξία}$$

$$\text{Απόσβεση} = \text{Αποσβεστέα αξία} \times \text{Νόμιμος συντελεστής}$$

Παράδειγμα σταθερής μεθόδου απόσβεσης

Έστω ότι η αξία ενός μηχανήματος ανέρχεται στα 80.800€ η υπολειμματική αξία υπολογίζεται στα 800€ και η πιθανή διάρκεια ωφέλιμης ζωής τους είναι 5 χρόνια.

Η ετήσια απόσβεση του παραπάνω μηχανήματος θα υπολογισθεί ως εξής:

$$\frac{80.800-800}{5} = 16.000\text{€}$$

Άρα σύμφωνα με τον παραπάνω τύπο διαπιστώνουμε πως η ετήσια απόσβεση του μηχανήματος για την επιχείρηση θα είναι 16.000€

Ο πίνακας των αποσβέσεων για τα 5 χρόνια πιθανής ωφέλιμης ζωής του μηχανήματος θα έχει ως εξής:

ΕΤΗ	ΑΠΟΣ/ΤΕΛ ΑΞΙΑ	ΣΥΝ/ΤΗΣ ΑΠΟΣΒΕΣΗ Σ	ΕΤΗΣΙΑ ΑΠΟΣΒΕΣΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ	ΑΞΙΑ ΤΕΛΟΥΣ ΧΡΗΣΗΣ
1 ^ο ΕΤΟΣ	80.000	20%	16.000	16.000	80.000-16.000=64.000
2 ^ο ΕΤΟΣ	80.000	20%	16.000	32.000	80.000-32.000=48.000
3 ^ο ΕΤΟΣ	80.000	20%	16.000	48.000	80.000-48.000=32.000
4 ^ο ΕΤΟΣ	80.000	20%	16.000	64.000	80.000-64.000=16.000
5 ^ο ΕΤΟΣ	80.000	20%	15.999.99	79.999.99	80000-79.999,99=0,01

Στην τελευταία στήλη που αναγράφεται ως αναπόσβεστη αξία ένα λεπτό (0,01€) ως υπόλοιπο είναι υποχρεωτική για να μην παύσει να παρακολουθείται το περιουσιακό στοιχείο.

Αξίζει να υπογραμμιστεί πως η μέθοδος της σταθερής απόσβεσης είναι η πιο απλή στους υπολογισμούς αλλά παρουσιάζει το μειονέκτημα ότι κάθε χρόνο έχουμε το ίδιο ποσό απόσβεσης το οποίο υπολογίζεται πάνω στην αρχική αξία

και όχι στην παρούσα. Δηλαδή η μέθοδος αυτή δε λαμβάνει υπόψη την ωφέλεια που παρέχει το πάγιο κάθε έτος στην οικονομική μονάδα.

2.7.2 Μέθοδος φθίνουσας απόσβεσης.

Η διαφορά μεταξύ των δύο επόμενων μεθόδων έγκειται στον διαφορετικό βαθμό μείωσης των υπηρεσιών στον οποίο στηρίζεται κάθε μία από αυτές. Όπως είναι φανερό, οι μέθοδοι αυτές δίνουν ετήσιες αποσβέσεις που το ποσό τους μειώνεται από έτος σε έτος.⁸

α) Με σταθερό συντελεστή πάνω στην παρούσα αξία.

Είναι εκείνη η μέθοδος κατά την οποία ο μεν συντελεστής παραμένει ο ίδιος, ο δε υπολογισμός όχι από την αρχική αξία του περιουσιακού στοιχείου, αλλά κάθε φορά επί του υπολοίπου που αναμένει από την αφαίρεση της απόσβεσης. Σύμφωνα με αυτή την μέθοδο, το ποσό της ετήσιας απόσβεσης είναι διαφορετικό και μειώνεται με την πάροδο του χρόνου. Από την 1/1/98 την εφαρμόζουν για τα αποκτούμενα πάγια στοιχεία επιχείρησης.

- I Βιοτεχνία
- I Μεταλλευτικές
- I Βιομηχανικές
- I Λατομικές
- I Όπως επίσης και επιχειρήσεις των ανωτέρων.

Πρέπει να σημειωθεί, πως μια επιχείρηση επιλέξει μια ομάδα απόσβεσης, με αυτή πρέπει να προχωρήσει στη ολοκληρωτική απόσβεση του παγίου. Δεν επιτρέπονται οι εναλλαγές μεθόδων απόσβεσης στο ίδιο πάγιο, δηλαδή δεν είναι δυνατόν σε μια χρήση οι αποσβέσεις να υπολογίζονται με την σταθερή μέθοδο και σε μια άλλη χρήση με την φθίνουσα. Παρόλα αυτά επιτρέπονται στη ίδια επιχείρηση, αλλά σε διαφορετικά πάγια να αποσβένονται άλλα με την σταθερή και άλλα με την φθίνουσα.

Με βάση τη μέθοδο της φθίνουσας απόσβεσης, εφαρμόζεται και σε αυτή την περίπτωση ένα σταθερός συντελεστής, αλλά τώρα πάνω σε μια φθίνουσα αξία. Σε αξία που μειώνεται κάθε χρόνο. Η αξία αυτή είναι κάθε φορά, σε κάθε χρήση, η αρχική αξία του παγίου, μειωμένη όμως κατά τις συσσωρευμένες αποσβέσεις. Στην περίπτωση της φθίνουσας απόσβεσης ο σταθερός συντελεστής εφαρμόζεται πάνω σε μια αξία παγίων που κάθε χρόνο μειώνεται. Μειώνεται εξαιτίας της μείωσης της σταθερής αρχικής αξίας των παγίων, και τις συσσωρευμένες αποσβέσεις που ολοένα αυξάνεται κ έτσι προκύπτει κάθε χρόνο ένα *μικρότερο ποσό* απόσβεσης.

Για την καλύτερη κατανόηση της μεθόδου παραθέτουμε το παρακάτω παράδειγμα:

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Έστω ένα μηχάνημα αξίας 80.000€ την υπολειμματική του αξία να υπολογίζεται στα 800€ και η πιθανή διάρκεια ωφέλιμης ζωής του στα 5 χρόνια. Η ετήσια απόσβεση του παραπάνω μηχανήματος θα υπολογισθεί ως εξής:

$$\text{Π.χ. Έτος 1}^\circ : \text{Ετήσια Απόσβεση} = 80.000 \times 20\% = 16.000$$

$$\text{Π.χ. Έτος 2}^\circ : \text{Ετήσια Απόσβεση} = 64.000 \times 20\% = 12.800$$

Αναλυτικά ο πίνακας της απόσβεσης για τα 5 χρόνια πιθανής ωφέλιμης ζωής του στοιχείου μας θα έχει ως ακολούθως:

ΕΤΗ	ΑΠΟΣΒΕΣΤΕΑ ΑΞΙΑ	ΣΥΝΤ/ΣΤΗΣ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΑΠΟΣΒΕΣΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ	ΑΞΙΑ ΤΕΛΟΥΣ ΧΡΗΣΗΣ
1 ^ο ΕΤΟΣ	80.000	20%	16.000	16.000	64.000
2 ^ο ΕΤΟΣ	64.000	20%	12.800	30.800	49.200
3 ^ο ΕΤΟΣ	49.200	20%	9.840	40.640	39.360
4 ^ο ΕΤΟΣ	39.360	20%	7.872	48.512	31.488
5 ^ο ΕΤΟΣ	31.488	20%	6.297,6	54.809,6	25.190,4

β) Με μειωμένο συντελεστή.

Η μέθοδος αυτή εφαρμόζεται από επιχειρήσεις που έχουν:

- Ø Αυξανόμενες δαπάνες συντήρησης και επισκευών.
- Ø Μεγαλύτερες φθορές τα πρώτα χρόνια απ' ό τι στα τελευταία.

Συνεπώς, συνδυάζοντας τις αυξανόμενες αυτές δαπάνες με τις φθίνουσες αποσβέσεις, εξισορροπούν την συνολική επιβάρυνση του κόστους(υψηλή αποδοτικότητα στα πρώτα έτη και φθίνουσα στο μετέπειτα). Με την μέθοδο αυτή αθροίζονται τα έτη της ωφέλιμης διάρκειας ζωής των παγίων και μερίζονται τα ποσά αυτά, αρχίζοντας από το μεγαλύτερο κλάσμα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Έστω η αξία ενός μηχανήματος ανέρχεται στα 80.000 ευρώ, η υπολειμματική του αξία υπολογίζεται σε 800 ευρώ και η πιθανή διάρκεια της ωφέλιμης ζωής του είναι 5 χρόνια. Η ετήσια απόσβεση του μηχανήματος θα υπολογισθεί ως εξής:

$$\text{Άθροισμα ετών} = 1+2+3+4+5 = 15$$

Επομένως για τον 1^ο χρόνο θα αποσβεσθούν το $5/15 \times 80.000 = 26.666,6$

Επομένως για τον 2^ο χρόνο θα αποσβεσθούν το $4/15 \times 80.000 = 21.333,3$

Επομένως για τον 3^ο χρόνο θα αποσβεσθούν το $3/15 \times 80.000 = 16.000,0$

Επομένως για τον 4^ο χρόνο θα αποσβεσθούν το $2/15 \times 80.000 = 10.666,6$

Επομένως για τον 5^ο χρόνο θα αποσβεσθεί το $1/15 \times 80000=5.333,3$

Παρακάτω θα δούμε πως θα διαμορφωθεί ο πίνακας υπολογισμού των αποσβέσεων με βάση τη φθίνουσα μέθοδο απόσβεσης μειωμένο συντελεστή.

ΕΤΗ	ΑΠΟΣΒΕΣΤΕΑ ΑΞΙΑ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΑΠΟΣΒΕΣΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ	ΑΞΙΑ ΤΕΛΟΥΣ ΧΡΗΣΗΣ
1 ^ο ΕΤΟΣ	80.000	5 / 15	26.666,6	26.666,6	53.333,4
2 ^ο ΕΤΟΣ	80.000	4 / 15	21.333,3	47.999,9	32.000,1
3 ^ο ΕΤΟΣ	80.000	3 / 15	16.000,0	63.999,9	16.000,1
4 ^ο ΕΤΟΣ	80.000	2 / 15	10.666,6	74.666,5	5.333,5
5 ^ο ΕΤΟΣ	80.000	1 / 15	5.333,3	79.999,9	0,01

Υπενθυμίζουμε ότι σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, η απόσβεση της κάθε χρήσης υπολογίζεται πάνω στην **αναπόσβεστη αξία** που έχουν τα πάγια κατά τη λήξη της χρήσης εκείνης . Με αυτόν τον τρόπο:

- Ø Από οικονομική άποψη, η απόσβεση συμβολίζεται με την ολοένα μειωμένη απόδοση του παγίου και συνεπώς με το αποτέλεσμα που παράγεται από αυτό .
- Ø Από φορολογική άποψη, επιτρέπει να γίνουν μεγαλύτερες αποσβέσεις και συνεπώς θα προκύψει μικρότερο εισόδημα για φορολόγηση, στις πρώτες χρήσεις μετά την επένδυση, όπου η επιχείρηση έχει τα βάρη από τα δάνεια γι' αυτήν.

2.7.3 Μέθοδος της αύξουσας απόσβεσης

Η μέθοδος της αύξουσας απόσβεσης, υιοθετείται από επιχειρήσεις που:

Ø Αντιμετωπίζουν κινδύνους απρόοπτης οικονομικής απαξίωσης για τα πράγματα που διαθέτουν λόγω εμφάνισης νέων προϊόντων (όπως επιχειρήσεις που παράγουν είδη μόδας)

Ø Προβλέπουν μελλοντική αύξηση της αποδοτικότητάς τους, οπότε υιοθετούν στα πρώτα χρόνια μικρούς συντελεστές και στα επόμενα μεγαλύτερους (όπως επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας: ΔΕΗ-ΟΤΕ-ΟΣΕ, που τα έσοδά τους αυξάνονται χρονικά, λόγω επέκτασης της δραστηριότητάς τους). Η συσχέτιση αυτή της απόσβεσης με την αποδοτικότητα «δεν δικαιολογείται

κοστολογικά αλλά δικαιώνεται μόνο από άσκηση πολιτικής μερισμάτων».

Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, ο συντελεστής απόσβεσης κάθε έτος αυξάνεται με τη δικαιολογία ότι στην απόσβεση περιλαμβάνεται και ο τόκος που μπορούσε να αποδώσει το ποσό που δεσμεύτηκε στο αποσβέσιμο πάγιο στοιχείο.⁹

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Υποθέτουμε ότι η αξία των μηχανημάτων είναι 80.000 ευρώ και η ωφέλιμη διάρκεια ζωής τους είναι 5 έτη.

Αθροίζουμε τα έτη $1+2+3+4+5=15$

ΕΤΗ	ΑΠΟΣΒ/ΤΕΑ ΑΞΙΑ	ΣΥΝΤ/ΤΗΣ ΑΠΟΣΒΕΣΗΣ	ΕΤΗΣΙΑ ΑΠΟΣΒΕΣΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ
1	40.000	1/15	2.667	2.667	37.333
2	40.000	2/15	5.333	8.000	32.000
3	40.000	3/15	8.000	16.000	24.000
4	40.000	4/15	10.666	26.666	13.444
5	40.000	5/15	13.333	39.999	1

2.7.4 Μικτή μέθοδος

Στη μέθοδο αυτή συνυπολογίζονται μαζί με την απόσβεση και η δαπάνη για τη συντήρηση του αγαθού. Στη μικτή μέθοδο εφαρμόζεται η σταθερή ετήσια απόσβεση στο πρώτο ήμισυ της ζωής του αγαθού και στη συνέχεια εφαρμόζεται η φθίνουσα απόσβεση με σταθερό ποσοστό μείωσης του υπολοίπου σε κάθε χρόνο.

2.7.5 Μέθοδος της λειτουργικής απόσβεσης

Η λειτουργική μέθοδος που λέγεται και μέθοδος των μονάδων παραγωγής ή των ωρών εργασίας ,μπορεί να εφαρμοστεί ιδιαίτερα στα μηχανήματα ,τα αυτοκίνητα και τα λοιπά πάγια στοιχεία ,που έχουν άμεση σχέση με την παραγωγή. Ως βάσεις υπολογισμού λαμβάνονται συνήθως:

α) Οι προϋπολογισμένες συνολικές ώρες λειτουργίας π.χ. μηχανήματος , μέχρι να εξαντληθεί η ωφέλιμη διάρκεια ζωής του.

Η απόσβεση κάθε χρήσης ,βρίσκεται με τη σχέση:

$$\text{Απόσβεση Χρήσεως} = \frac{\text{Αποσβεστέα Αξία} \times \text{Ώρες λειτουργίας της χρήσης}}{\text{Προϋπολογισμένες συνολικές ώρες εργασίας}}$$

β) Οι προϋπολογισμένες συνολικές μονάδες παραγωγής του μέχρι να εξαντληθεί η ωφέλιμη διάρκεια ζωής του.

Η απόσβεση της κάθε χρήσης , βρίσκεται από την σχέση:

$$\text{Απόσβεση Χρήσεως} = \frac{\text{Αποσβεστέα Αξία} \times \text{Μονάδες παραγωγής χρήσης}}{\text{Προϋπολογισμένες συνολικές μονάδες παραγωγής}}$$

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Έστω ένα μηχάνημα αποσβεστέας αξίας 50.000€, με προϋπολογισμένες ώρες λειτουργίας 25.000. Κατά το έτος 2010 λειτούργησε 22.000 ώρες.

Η απόσβεση θα υπολογιστεί ως εξής:

$$\text{Απόσβεση 2010} = \frac{50.000 \times 22.000}{25.000} = 44.000\text{€}$$

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: λειτουργικής μεθόδου με βάση υπολογισμού τις μονάδες παραγωγής:

Η τιμή κτήσης ενός μηχανήματος είναι 80.000€ και η υπολειμματική αξία στα 800€. Οι προϋπολογισμένες συνολικές μονάδες παραγωγής που αναμένεται να παραχθούν ανέρχονται στις 300.000 μονάδες . Το έτος 2010 συσκευάστηκαν μόνο 20.000€. Η απόσβεση του μηχανήματος θα υπολογιστεί ως εξής:

$$\text{Απόσβεση 2010} = \frac{80.000 \times 20.000}{30.000} = 53.333,3\text{€}$$

2.7.6 Μέθοδος της παλινδρομούσας απόσβεσης

Με την μέθοδο αυτή η απόσβεση υπολογίζεται τότε με μειωμένους και τότε με αυξημένους συντελεστές αποσβέσεως. Η μέθοδος αυτή αποτελεί παραλλαγή της λειτουργικής.

2.7.7 Μέθοδος της αποτιμήςσεως

Σύμφωνα με την μέθοδο αυτή , αποτιμήσεις του πάγιου περιουσιακού στοιχείου γίνονται στην αρχή και στο τέλος κάθε χρήσεως. Η διαφορά λογίζεται ως απόσβεση. Στην πράξη όμως υπάρχει πιθανότητα ανατιμήςσεως από την οποία αντί για απόσβεση θα φαίνεται ως ωφέλεια.

2.7.8 Μέθοδος της ελεύθερης καμπύλης

Εφαρμόζεται σε αποσβέσεις άνω των 10 ετών. Το ετήσιο ποσοστό απόσβεσης υπολογίζεται από τον τύπο:

$$\frac{9A - 7R}{5AN}$$

όπου A η αρχική αξία , N ο αριθμός των ετών ,R η αποσβεσθείσα στο τέλος του προηγούμενου έτους αξία. Είναι η παραλλαγή της μεθόδου του φθίνοντος υπολοίπου και πλεονεκτεί έναντι αυτού από το γεγονός ότι μειώνονται οι μεγάλες διαφορές των συντελεστών και επομένως διατηρείται περισσότερο η αναπόσβεστη αξία.

2.7.9 Μέθοδος της επιταχυνόμενης απόσβεσης

Ο όρος επιταχυνόμενη απόσβεση σημαίνει αναγνώριση σχετικά μεγάλων ποσών απόσβεσης κατά τα πρώτα χρόνια εκμετάλλευσης και μειωμένων ποσών στα μεταγενέστερα χρόνια. Αρκετά είδη παραγωγικών μέσων και εξοπλισμού είναι πιο αποδοτικά όταν είναι καινούρια και, συνεπώς, παρέχουν περισσότερες και καλύτερες υπηρεσίες κατά τα πρώτα χρόνια της ωφέλιμης ζωής τους. Αν υποθέσουμε ότι τα οφέλη που προέρχονται από την απόκτηση ενός παραγωγικού στοιχείου είναι μεγαλύτερα στα πρώτα χρόνια, όταν το στοιχείο είναι σχετικά καινούριο, τότε το κόστος του στοιχείου που θα κατανεμηθεί ως απόσβεση θα πρέπει να είναι μεγαλύτερο στα πρώτα χρόνια. Αυτή η πρακτική είναι συνεπής με τη βασική λογιστική αρχή του συσχετισμού του κόστους με τα

σχετικά έσοδα. Μέθοδοι επιταχυνόμενης απόσβεσης χρησιμοποιούνται ευρέως στις δηλώσεις φόρου εισοδήματος, γιατί μειώνουν την κλίμακα του φόρου του τρέχοντος έτους, αναγνωρίζοντας ένα σχετικά μεγάλο ποσό αποσβέσεων.

2.7.10 Μέθοδος του φθίνοντος υπολοίπου

Η μέθοδος επιταχυνόμενης απόσβεσης, που κατανέμει τη μεγαλύτερη αναλογία του κόστους ενός στοιχείου του ενεργητικού κατά τα πρώτα χρόνια της ωφέλιμης ζωής του, ονομάζεται μέθοδος του φθίνοντος υπολοίπου με διπλό συντελεστή απόσβεσης. Αυτή η μέθοδος συνίσταται στο διπλασιασμό του συντελεστή της γραμμικής απόσβεσης και στην εφαρμογή αυτού του δ πλάσιου συντελεστή στο μη αποσβεσθέν κόστος(λογιστική αξία) του στοιχείου. Για να γίνει κατανοητό, θεωρείστε το παράδειγμά μας για το φορτηγό παραδόσεων αξίας 24.000. Η υπολογισθείσα ωφέλιμη ζωή του φορτηγού είναι τέσσερα χρόνια. Επομένως, ο συντελεστής απόσβεσης με τη γραμμική μέθοδο θα είναι 25%. Για να αποσβέσουμε το φορτηγό με τη μέθοδο του φθίνοντος υπολοίπου με διπλό συντελεστή, διπλασιάζουμε το γραμμικό συντελεστή του 25% και εφαρμόζουμε το διπλάσιο συντελεστή, του 50%, στη λογιστική αξία. Το έξοδο απόσβεσης κατά τον πρώτο χρόνο θα ανέρχεται σε 10.000. Στο δεύτερο χρόνο το έξοδο απόσβεσης θα πέσει σε 5.000 (υπολογίζεται στο 50% της υπόλοιπης λογιστικής αξίας των 10.000). Στον τρίτο χρόνο η απόσβεση θα είναι 2.500, και κατά τον τέταρτο χρόνο μόνο 1250. Ο ακόλουθος πίνακας δείχνει τον υπολογισμό των αποσβέσεων κάθε χρονιάς με τη μέθοδο του φθίνοντος υπολοίπου με διπλό συντελεστή.

ΕΤΗ	ΥΠΟ/ΣΜΟΣ	ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ	ΑΠΟΣΒ/ΝΟ ΠΑΓΙΟ	ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΞΙΑ
1	50%*20000	10000	10000	20000
2	50%*10000	5000	15000	10000
3	50%*5000	2500	17500	5000
4	50%*2500	1250	18750	2500
				1250

Σημειώστε ότι η εκτιμώμενη υπολειμματική αξία του φορτηγού παραδόσεων δεν λαμβάνεται υπόψη στον υπολογισμό. Αυτό γίνεται γιατί η μέθοδος του φθίνοντος υπολοίπου χρησιμοποιεί μια αυτόματη υπολειμματική αξία. Με τη πάροδο του χρόνου, οι αποσβέσεις κάθε χρόνου είναι ισοδύναμες μόνο με ένα μέρος του αναπόσβεστου κόστους του στοιχείου του ενεργητικού, ενώ το στοιχείο ποτέ δεν διαγράφεται ολοκληρωτικά. Ωστόσο, αν το στοιχείο έχει σημαντική υπολειμματική αξία, η απόσβεση θα πρέπει να σταματήσει σ' εκείνο το σημείο. Επειδή το φορτηγό παραδόσεων έχει μια υπολογιζόμενη υπολειμματική αξία 2.000, οι αποσβέσεις για τον τέταρτο χρόνο θα πρέπει να περιοριστούν στα 500 μάλλον παρά στα υπολογισθέντα στον πίνακα 1250. Περιορίζοντας τις αποσβέσεις του τελευταίου χρόνου με αυτό τον τρόπο, η λογιστική αξία του φορτηγού στο τέλος του τέταρτου έτους θα είναι ισοδύναμη με την εκτιμώμενη υπολειμματική αξία των 2000. Αν το στοιχείο του ενεργητικού, στο πιο πάνω παράδειγμα, είχε αποκτηθεί την 1η Οκτωβρίου και όχι την 1η Ιανουαρίου, θα καταχωρείτο απόσβεση μόνο για τρεις μήνες, κατά τον πρώτο χρόνο. Ο υπολογισμός θα ήταν $50\% \times 20.000 \times 3/12$, ή 2.500. Για το επόμενο ημερολογιακό έτος, ο υπολογισμός θα είναι $50\% \times (20.000 - 2.500)$ ή 8.750.

2.8 Οι αποσβέσεις στα βραχύχρονα αποτελέσματα

Με τα δεδομένα πρώτο , ότι η απόσβεση συνδέεται με την παραγωγική λειτουργία του παγίου και δεύτερο , ότι είναι στοιχείο του κόστους αυτής της παραγωγής , θεωρείται αυτονόητο ότι στην περίπτωση που προσδιορίζονται βραχύχρονα αποτελέσματα , τα αποτελέσματα αυτά πρέπει να επιβαρυνθούν με τις ανάλογες αποσβέσεις.

Γεννιόνται από εδώ δύο ζητήματα. Το ζήτημα , πρώτο , για το ποσό των αποσβέσεων που θεωρείται “ανάλογο” με το κάθε φορά βραχύχρονο αποτέλεσμα. Και το ζήτημα , δεύτερο , για το λογιστικό χειρισμό αυτού του ποσού. Σχετικά με το πρώτο ζήτημα , σε μια πρώτη προσέγγιση φαίνεται να

είναι απλό , επειδή έχουμε αποδεχθεί ότι το ποσό της απόσβεσης είναι ανάλογο με το χρόνο λειτουργίας του παγίου. Η παραδοχή αυτή συνεπάγεται στην περίπτωση των βραχύχρονων αποτελεσμάτων , ότι το ποσό της απόσβεσης θα είναι το ανάλογο κλάσμα του ποσού της ετήσιας απόσβεσης. Με άλλα λόγια , η ανάλογη απόσβεση θα είναι τόσα δωδέκατα της ετήσιας , όσοι και οι μήνες που περιλαμβάνει το χρονικό διάστημα του βραχύχρονου αποτελέσματος. Αυτό εντούτοις δε πολλές περιπτώσεις στην πράξη , θα οδηγούσε σε ανακριβή αποτελέσματα! Η συνέπεια αυτή οφείλεται στο γεγονός , ότι συχνά η κατανομή της ετήσιας παραγωγής στους μήνες όχι μόνο δεν είναι ισομερής , αλλά και παρουσιάζει συχνά έντονες διακυμάνσεις , όπως π.χ. στην περίπτωση των επιχειρήσεων με εποχιακά προϊόντα. Αυτό συνεπάγεται μια δυσανάλογη επιβάρυνση του αποτελέσματος από μήνα σε μήνα και μια διακύμανση του αδικαιολόγητη από τα πράγματα , που συσκοτίζει τα συμπεράσματα από τη διερεύνηση αυτού του αποτελέσματος. Δεν είναι όμως μόνο οι επιχειρήσεις που παράγουν προϊόντα με εποχικό χαρακτήρα οι μόνες που διατρέχουν αυτό τον κίνδυνο. Ο κίνδυνος μπορεί να παρουσιαστεί σε κάθε επιχείρηση , όταν από λόγους απρόβλεπτους υπάρξει μια περιστασιακή έντονη διακύμανση στη παραγωγή. Τέλος , συχνά παρατηρούνται διακυμάνσεις είτε προβλεπόμενες είτε απρόοπτες , που δεν είναι έντονες και ενδεχόμενα δεν επισημαίνονται , που όμως συνεπάγονται άνιση επιβάρυνση του αποτελέσματος με αποσβέσεις.

Για να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά αυτές οι συνέπειες , προτείνεται η επιβάρυνση των βραχύχρονων αποτελεσμάτων με αποσβέσεις να συνδέεται με την παραγωγή της σχετικής βραχύχρονης περιόδου και να μην είναι κλάσματα των ετήσιων ανάλογα με το χρόνο. Προτείνονται για το σκοπό αυτό δύο κριτήρια , από τα οποία η επιχείρηση μπορεί να διαλέξει το περισσότερο πρόσφορο. Τα κριτήρια της ποσότητας παραγωγής της βραχύχρονης περιόδου ή της αξίας της ίδιας παραγωγής. Για το σκοπό αυτό , το ποσό της ετήσιας απόσβεσης που έχει υπολογίσει σύμφωνα με τους σχετικούς κανόνες που εφαρμόζει η επιχείρηση (π.χ. με την μέθοδο της φθίνουσας απόσβεσης) , θα

διαιρεθεί με την προβλεπόμενη ή την προκαθορισμένη από το πρόγραμμα ετήσια παραγωγή (με το κριτήριο της ποσότητας ή της αξίας που έχει επιλεγεί) και θα προσδιοριστεί η απόσβεση ανά μονάδα παραγωγής. Με το στοιχείο αυτό θα πολλαπλασιάζονται οι μονάδες της παραγωγής της κάθε βραχύχρονης περιόδου και θα προκύπτει η επιβάρυνση από τις αποσβέσεις με αρκετή ακρίβεια. Η ακρίβεια αυτή δεν θα είναι βέβαια τόση , ώστε στο τέλος του δωδέκατου μήνα να έχουν συσσωρευτεί ακριβώς τα ποσά των ετήσιων αποσβέσεων! Για να αποφύγουμε συνεπώς μεγάλες αποκλίσεις στο τέλος της χρήσης , σκόπιμο είναι να παρακολουθείται στο τέλος της κάθε βραχύχρονης περιόδου , η σχέση ανάμεσα στο ποσό της συσσωρευμένης απόσβεσης και το αντίστοιχο χρονικό κλάσμα από το ποσό της ετήσιας απόσβεσης. Με τον τρόπο αυτό θα μπορεί να γίνεται μια συνεχής από περίοδο σε περίοδο προσαρμογή των ποσών των βραχύχρονων αποσβέσεων , ώστε το τελευταίο βραχύχρονο αποτέλεσμα , να επιβαρυνθεί με το υπόλοιπο ποσό των αποσβέσεων εκείνο που οδηγεί στο συνολικό ετήσιο , ακριβώς. Το δεύτερο ζήτημα αφορά στο λογιστικό χειρισμό των αποσβέσεων που βαρύνουν τα βραχύχρονα αποτελέσματα. Παρατηρούμε ότι σε κάθε περίπτωση , είτε δηλ. η επιχείρηση τηρεί την Αναλυτική Λογιστική της Εκμετάλλευσης είτε όχι , θα εφαρμοστούν οι σχετικοί κανόνες που προβλέπονται αντίστοιχα για την κάθε περίπτωση από το Ε.Γ.Λ.Σ. Οι αποσβέσεις δηλ. θα ακολουθήσουν τους κανόνες που διέπουν το λογισμό όλων των εξόδων εις βάρος του βραχύχρονου αποτελέσματος. Ειδικότερα , αν υπολογίζονται βραχύχρονα αποτελέσματα στα πλαίσια της Αναλυτικής Λογιστικής , τότε αντίστοιχα με την χρέωση του σχετικού κοστολογικού λογαριασμού θα πιστωθεί ο αντίθετος λογαριασμός 90.06 Οργανικά Έξοδα κατ'Είδος Λογισμένα. Αν υπολογίζονται βραχύχρονα αποτελέσματα στα πλαίσια της γενικής λογιστικής , θα πιστωθεί ο λογαριασμός 58.06 Προϋπολογισμένες Αποσβέσεις Εκμεταλλεύσεως.¹⁰

2.9 Εμφάνιση των αποσβέσεων στον Ίσολογισμό

Η εμφάνιση των αποσβέσεων στον Ίσολογισμό γίνεται εφ' όσον η επιχείρηση ακολουθεί τον έμμεσο τρόπο απόσβεσης γιατί όπως γνωρίζουμε στον άμεσο τρόπο οι αποσβέσεις δεν εμφανίζονται σε ιδιαίτερους λογαριασμούς και επομένως δεν είναι γνωστές αλλά φέρονται σε πίστωση των λογαριασμών των οικείων περιουσιακών στοιχείων που αποσβένονται και των οποίων οι αξίες εμφανίζονται έτσι μειωμένες στον ισολογισμό. Επομένως, όταν μιλάμε για εμφάνιση των αποσβέσεων στον Ίσολογισμό, εννοούμε τον τρόπο κατά τον οποίο μπορούν οι αντίθετοι λογαριασμοί που υπάρχουν των παγίων περιουσιακών στοιχείων του Ενεργητικού να εμφανισθούν σ' αυτόν. Αυτό μπορεί να γίνει με δύο τρόπους:¹¹

α) Με την αναγραφή των λογαριασμών των αποσβέσεων στο Παθητικό

β) Με την αναγραφή των λογαριασμών των αποσβέσεων στο Ενεργητικό ως αφαιρετικών στοιχείων αυτού.

2.10 Λογαριασμός 16 «Ασώματες ακινητοποιήσεις και έξοδα πολυετούς αποσβέσεως»

I. Ασώματες ακινητοποιήσεις (άυλα πάγια στοιχεία)

1. Άυλα πάγια στοιχεία (ασώματες ακινητοποιήσεις) είναι τα ασώματα εκείνα οικονομικά αγαθά τα οποία είναι δεκτικά χρηματικής αποτιμήσεως και είναι δυνατό να αποτελέσουν αντικείμενο συναλλαγής, είτε αυτά μόνα, είτε μαζί με την οικονομική μονάδα. Τα άυλα πάγια στοιχεία αποκτούνται με σκοπό να χρησιμοποιούνται παραγωγικά για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από ένα έτος, διακρίνονται δε στις εξής δύο κατηγορίες:

α. δικαιώματα, όπως π.χ. διπλώματα ευρεσιτεχνίας, εμποροβιομηχανικά σήματα ή πνευματική ιδιοκτησία.

β. πραγματικές καταστάσεις, ιδιότητες και σχέσεις, όπως π.χ. η πελατεία, η φήμη, η πίστη, η καλή οργάνωση της οικονομικής μονάδας ή η ειδίκευση στην παραγωγή ορισμένων αγαθών. Στη δεύτερη αυτή κατηγορία ανήκουν τα

στοιχεία τα οποία συνθέτουν, κατά κύριο λόγο, την έννοια του γνωστού όρου της «υπεραξίας» ή «φήμης και πελατείας» (Goodwill, Fonds de Commerce) της οικονομικής μονάδας και τα οποία προσδίνουν στη μονάδα που λειτουργεί παραγωγικά συνολική αξία μεγαλύτερη από εκείνη που προκύπτει από την αποτίμηση των επιμέρους περιουσιακών της στοιχείων.

2. Τα άυλα πάγια στοιχεία που αποκτούνται από τρίτους καταχωρούνται στους οικείους υπολογαριασμούς του 16 με την αξία κτήσεώς τους, ενώ εκείνα που δημιουργούνται από την οικονομική μονάδα απεικονίζονται λογιστικά, μόνο όταν για τη δημιουργία τους πραγματοποιούνται έξοδα και εφόσον τα έξοδα αυτά αποσβένονται τμηματικά και όχι εφάπαξ μέσα σε ένα χρόνο.

3. Στο λογαριασμό 16.00 «υπεραξία επιχειρήσεως (Goodwill)» παρακολουθείται η υπεραξία που δημιουργείται κατά την εξαγορά ή συγχώνευση ολόκληρης οικονομικής μονάδας και που είναι ίση με τη διαφορά μεταξύ του ολικού τιμήματος αγοράς και της πραγματικής αξίας των επιμέρους περιουσιακών της στοιχείων. Στην περίπτωση συγχωνεύσεως η πραγματική αξία της οικονομικής μονάδας προσδιορίζεται κατά τη διαδικασία που ορίζει το άρθρο 9 του Ν. 2190/1920.

Η υπεραξία της οικονομικής μονάδας στηρίζεται στην εκτίμηση για την ικανότητά της να πραγματοποιεί υψηλά κέρδη λόγω κυρίως της καλής φήμης, της εκτεταμένης πελατείας, της μεγάλης πίστεως στην αγορά, της καλής οργανώσεως, της ιδιαίτερης της εξειδικεύσεως στην παραγωγή ορισμένων αγαθών, της καλής προοπτικής αναπτύξεως του κλάδου στον οποίο ανήκει, των εξαιρετικών πλεονεκτημάτων της θέσεως όπου είναι εγκαταστημένη, της υψηλής στάθμης των στελεχών που απασχολεί (επιστημονική κατάρτιση, εμπειρία) και του κύρους, δυναμισμού και αποτελεσματικότητας του διοικητικού και διευθυντικού της μηχανισμού. Η υπεραξία της οικονομικής μονάδας αποσβένεται, είτε εφάπαξ, είτε τμηματικά και ισόποσα σε περισσότερες από μία χρήσεις, οι οποίες δεν είναι δυνατό να υπερβαίνουν τα πέντε έτη.

4. Στο λογαριασμό 16.01 «δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας» παρακολουθούνται τα άυλα περιουσιακά στοιχεία τα οποία αποκτούνται με αντάλλαγμα, είτε λόγω αγοράς, είτε λόγω παραγωγής από την ίδια την οικονομική μονάδα. Με την κατοχή και αξιοποίηση των στοιχείων αυτών η μονάδα αποκτάει πλεονεκτήματα μονοπωλιακής ή εξειδικευμένης δράσεως στην αγορά, για το χρονικό διάστημα που διαρκεί π.χ. η προστασία του σχετικού δικαιώματος ή η γνώση του τρόπου παραγωγής ενός προϊόντος ή της μεθόδου κατεργασίας υλικών.

Για την καταχώριση εξόδων αγοράς ή παραγωγής στο λογαριασμό 16.01 αποτελεί προϋπόθεση η προσδοκία ότι τα δικαιώματα για τα οποία γίνονται έξοδα θα αποδώσουν αποτελέσματα στην οικονομική μονάδα. Απαγορεύεται η αποθεματοποίηση εξόδων στους υπολογαριασμούς του 16, όταν είναι βέβαιο ότι δεν προσδοκάται οποιοδήποτε αποτέλεσμα από την πραγματοποίηση των εξόδων αυτών.

Η αξία κτήσεως των άυλων περιουσιακών στοιχείων του λογαριασμού 16.01 αποσβένεται με ισόποση ετήσια απόσβεση μέσα στο χρόνο της παραγωγικής χρησιμότητας κάθε άυλου στοιχείου και, σε περίπτωση που το άυλο δικαίωμα έχει από το νόμο προστασία περιορισμένης διάρκειας, μέσα στο χρόνο της περιορισμένης αυτής διάρκειας.

5. Στους λογαριασμούς 16.02 «δικαιώματα (π.χ. παραχωρήσεις) εκμεταλλεύσεως ορυχείων - μεταλλείων - λατομείων» και 16.03 «λοιπές παραχωρήσεις» παρακολουθείται η αξία, π.χ. κτήσεως, των δικαιωμάτων αυτών, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην περίπτ. 5 της παρ. 2.2.104.

6. Στο λογαριασμό 16.04 «δικαιώματα χρήσεως ενσώματων πάγιων στοιχείων» παρακολουθείται η αξία της εισφοράς κατά χρήση, στην οικονομική μονάδα, ενσώματων πάγιων στοιχείων, για ορισμένο χρόνο, η οποία καθορίζεται με νόμιμη διαδικασία εκτιμήσεως.

Η παραπάνω αξία εισφοράς κατά χρήση αποσβένεται με ισόποσες δόσεις μέσα στο χρόνο που καθορίζεται συμβατικά για τη χρησιμοποίηση κάθε άυλου

πάγιου

στοιχείου.

7. Στο λογαριασμό 16.05 «λοιπά δικαιώματα» παρακολουθούνται τα άυλα εκείνα περιουσιακά στοιχεία τα οποία δεν εντάσσονται σε μία από τις προηγούμενες κατηγορίες των λογαριασμών 16.00-16.04, όπως είναι π.χ. τα μισθωτικά δικαιώματα.

Στην περίπτωση μισθωτικών δικαιωμάτων (δηλαδή μεταβιβάσεως από μισθωτή ακινήτου στην οικονομική μονάδα των μισθωτικών του δικαιωμάτων σε ορισμένο ακίνητο) που απορρέουν από σχετική σύμβαση μισθώσεως και το νόμο που ισχύει κάθε φορά, η αξία που καταβάλλεται στο μισθωτή αυτό ως αποζημίωση για τη μεταβίβαση των δικαιωμάτων του καταχωρείται στη χρέωση οικείου υπολογαριασμού του 16.05 και αποσβένεται σε ισόποσες δόσεις μέσα στο χρόνο ισχύος του μισθωτικού δικαιώματος.

8. Σε περίπτωση ολοκλήρωσεως της αποσβέσεως της αξίας κτήσεως άυλων περιουσιακών στοιχείων, μεταφέρονται από τους αντίστοιχους υπολογαριασμούς του 16.99 στους οικείους λογαριασμούς του 16 οι αποσβέσεις και έτσι οι λογαριασμοί αυτοί εξισώνονται.

9. Σε περίπτωση οριστικής παύσεως της χρησιμοποιήσεως άυλου περιουσιακού στοιχείου, πριν ολοκληρωθεί η απόσβεση της αξίας κτήσεώς του, το αναπόσβεστο υπόλοιπο αυτής μεταφέρεται στη χρέωση του λογαριασμού 81.02.99 «λοιπές έκτακτες ζημιές».

10. Σε περίπτωση πωλήσεως άυλου πάγιου περιουσιακού στοιχείου ισχύουν ανάλογα όσα ορίζονται στην περίπτ. 12 της παρ. 2.2.106 για το λογαριασμό 12.

II. Έξοδα πολυετούς αποσβέσεως

11. Έξοδα πολυετούς αποσβέσεως είναι εκείνα που γίνονται για την ίδρυση και αρχική οργάνωση της οικονομικής μονάδας, την απόκτηση διαρκών μέσων εκμεταλλεύσεως, καθώς και για την επέκταση και αναδιοργάνωσή της. Τα έξοδα αυτά εξυπηρετούν την οικονομική μονάδα για μεγάλη χρονική περίοδο -

οπωσδήποτε μεγαλύτερη από ένα έτος - και για το λόγο αυτό αποσβένονται τμηματικά.

12. Στο λογαριασμό 16.10 «έξοδα ιδρύσεως και πρώτης εγκαταστάσεως» παρακολουθούνται τα έξοδα κατάρτισεως και δημοσιεύσεως του καταστατικού των οικονομικών μονάδων εταιρικής μορφής, τα έξοδα δημόσιας προβολής της ιδρύσεως, της καλύψεως του εταιρικού κεφαλαίου, της εκπονήσεως τεχνικών, εμπορικών και οργανωτικών μελετών, καθώς και τα έξοδα διοικήσεως που πραγματοποιούνται μέχρι την έναρξη της εκμεταλλεύσεως. Στον ίδιο λογαριασμό παρακολουθούνται και τα μεταγενέστερα (δηλαδή μετά την έναρξη της παραγωγικής δράσεως) έξοδα που δημιουργούνται για την επέκταση της δραστηριότητας της οικονομικής μονάδας.

Ειδικά, προκειμένου για έξοδα τεχνικών μελετών, αν το έργο για το οποίο πραγματοποιούνται κατασκευαστεί, τα έξοδα μελέτης του δεν καταχωρούνται στο λογαριασμό 16.10, αλλά ενσωματώνονται στο κόστος του έργου και αποσβένονται όπως αυτό.

13. Στο λογαριασμό 16.11 «έξοδα ερευνών ορυχείων - μεταλλείων - λατομείων» παρακολουθείται η αξία, π.χ., κτήσεως, των εξόδων αυτών, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην περίπτ. 6 της παρ. 2.2.104.

14. Στο λογαριασμό 16.12 «έξοδα λοιπών ερευνών» παρακολουθούνται τα έξοδα που γίνονται για έρευνες σε άλλους κλάδους και τομείς δραστηριότητας της οικονομικής μονάδας, εκτός από τα ορυχεία - μεταλλεία - λατομεία.

15. Στο λογαριασμό 16.13 «έξοδα αυξήσεως κεφαλαίου και εκδόσεως ομολογιακών δανείων» παρακολουθούνται έξοδα, όπως π.χ. εκείνα που γίνονται για εκτυπώσεις ή ανακοινώσεις, όταν αυξάνεται το κεφάλαιο της οικονομικής μονάδας ή εκδίδεται από αυτή ομολογιακό δάνειο.

16. Στο λογαριασμό 16.14 «έξοδα κτήσεως ακινητοποιήσεων» παρακολουθούνται όλα τα έξοδα που γίνονται για την απόκτηση των ενσώματων ή ασώματων ακινητοποιήσεων, όπως π.χ. είναι ο φόρος μεταβιβάσεως, τα συμβολαιογραφικά έξοδα, τα μεσιτικά και οι αμοιβές

μελετητών ή δικηγόρων, τα οποία, σύμφωνα με όσα ορίζονται στους οικείους λογαριασμούς των ακινητοποιήσεων, δεν προσαυξάνουν το κόστος κτήσεώς τους.

17. Στο λογαριασμό 16.15 «συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις πάγιων στοιχείων» παρακολουθούνται σε υπολογαριασμούς κατά πίστωση ή δάνειο, οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν κατά την πληρωμή ή την αποτίμηση σε δραχμές των πιστώσεων ή δανείων σε ξένο νόμισμα, που συνάπτονται ειδικά και μόνο για την αγορά, κατασκευή ή εγκατάσταση πάγιων στοιχείων της οικονομικής μονάδας, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρακάτω περίπτωση 23.

18. Στο λογαριασμό 16.16 «διαφορές εκδόσεως και εξοφλήσεως ομολογιών» παρακολουθούνται οι διαφορές από τη διάθεση ομολογιών σε τιμή μικρότερη από την ονομαστική τους, καθώς και οι διαφορές από την εξόφληση ομολογιών σε τιμή μεγαλύτερη από την ονομαστική τους.

19. Στο λογαριασμό 16.17 «έξοδα αναδιοργανώσεως» παρακολουθούνται τα έξοδα μελετών οικονομικής, εμπορικής, τεχνικής και διοικητικής αναδιοργανώσεως ριζικού χαρακτήρα, με τα οποία επιδιώκεται η κάλυψη νέων αναγκών που προκύπτουν από το μέγλωμα της οικονομικής μονάδας σαν αποτέλεσμα σημαντικών επεκτάσεων του παραγωγικού της δυναμικού ή αλλαγών στην οργανωτική της δομή ή ριζικών μεταβολών στην εμπορική της δραστηριότητα.

20. Στο λογαριασμό 16.18 «τόκοι δανείων κατασκευαστικής περιόδου» παρακολουθούνται οι τόκοι, μόνο της κατασκευαστικής περιόδου, πιστώσεων ή δανείων τα οποία χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για κτήσεις πάγιων περιουσιακών στοιχείων.

21. Στο λογαριασμό 16.19 «λοιπά έξοδα πολυετούς αποσβέσεως» παρακολουθούνται τα έξοδα εκείνα που δεν εντάσσονται σε μία από τις προηγούμενες κατηγορίες των λογαριασμών 16.10-16.18, όπως π.χ. η αναπόσβεστη αξία κτιρίου σε περίπτωση κατεδαφίσεώς του (βλ. περίπτ. 10 παρ.

2.2.105).

22. Στο λογαριασμό 16.98 «προκαταβολές κτήσεως ασώματων ακινητοποιήσεων» παρακολουθούνται οι προκαταβολές που δίνονται για το λόγο αυτό, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στην περίπτ. 5 της παρ. 2.2.109 για το λογαριασμό 15.09.

23. Τα έξοδα των λογαριασμών 16.10, 16.12, 16.13, 16.14, 16.17, 16.18 και 16.19, αποσβένονται, είτε εφάπαξ κατά το έτος πραγματοποιήσεώς τους, είτε τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μια πενταετία.

Οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές του λογαριασμού 16.15, κατά πίστωση ή δάνειο, έπειτα από συμψηφισμό τυχόν πιστωτικών που μεταφέρονται από τον οικείο υπολογαριασμό του 44.15 «προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές από πιστώσεις και δάνεια για κτήσεις πάγιων στοιχείων», αποσβένονται τμηματικά ανάλογα με την υπόλοιπη κανονική χρονική διάρκεια της πιστώσεως ή του δανείου ως εξής:

- Στο τέλος της κλειόμενης χρήσεως μεταφέρεται από τον οικείο κατά πίστωση ή δάνειο υπολογαριασμό του 16.15 στο λογαριασμό 81.00.04 «συναλλαγματικές διαφορές» ποσό ίσο με το πηλίκον της διαιρέσεως του χρεωστικού υπολοίπου του οικείου υπολογαριασμού του 16.15 με τον αριθμό των ετών από τη λήξη της χρήσεως αυτής μέχρι τη λήξη της αντίστοιχης πιστώσεως ή του αντίστοιχου δανείου. Για τον προσδιορισμό του πηλίκου της παραγράφου αυτής χρονική περίοδος μικρότερη από δώδεκα μήνες λογίζεται ως περίοδος ενός έτους.

- Σε περίπτωση που από την ημερομηνία χορηγήσεως της πιστώσεως ή του δανείου μέχρι την ημερομηνία ενάρξεως της παραγωγικής λειτουργίας των χρηματοδοτούμενων πάγιων στοιχείων μεσολαβεί κατασκευαστική περίοδος, η τμηματική μεταφορά του χρεωστικού υπολοίπου του οικείου υπολογαριασμού του 16.15 αρχίζει από τη χρήση μέσα στην οποία λήγει η κατασκευαστική περίοδος ή διακόπτεται, για οποιοδήποτε λόγο, η κατασκευή του έργου.

- Σε περίπτωση ληξιπρόθεσμων πιστώσεων ή δανείων, κατά το όλο ή μέρος αυτών, τα χρεωστικά υπόλοιπα των οικείων υπολογαριασμών του 16.15, που

αντιστοιχούν στο ληξιπρόθεσμο μέρος, μεταφέρονται στο λογαριασμό 81.00.04 στο τέλος της χρήσεως μέσα στην οποία οι αντίστοιχες πιστώσεις ή τα αντίστοιχα δάνεια έγιναν ληξιπρόθεσμα.

- Οι πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές του λογαριασμού 16.15, κατά πίστωση ή δάνειο, στο τέλος της χρήσεως, μειώνουν τις χρεωστικές ή, στο μέτρο που δεν υπάρχουν χρεωστικές, μεταφέρονται σε αντίστοιχο κατά πίστωση ή δάνειο υπολογαριασμό του 44.15. Από τον τελευταίο αυτό λογαριασμό, κατά το κλείσιμο του ισολογισμού, μεταφέρεται στο λογαριασμό 81.01.04 «συναλλαγματικές διαφορές» το μέρος εκείνο που αντιστοιχεί στο ποσό των πιστώσεων ή δανείων που πληρώθηκε μέσα στην κλειόμενη χρήση.

-Οι διαφορές εκδόσεως και εξοφλήσεως ομολογιών του λογαριασμού 16.16 αποσβένονται με τμηματικές ισόποσες δόσεις μέχρι τη λήξη της προθεσμίας εξοφλήσεως του ομολογιακού δανείου.

24. Σε περίπτωση ολοκλήρωσεως της αποσβέσεως της αξίας κτήσεως εξόδων πολυετούς αποσβέσεως, μεταφέρονται από τους αντίστοιχους υπολογαριασμούς του 16.99 στους οικείους λογαριασμούς του 16 οι αποσβέσεις και έτσι οι λογαριασμοί αυτοί εξισώνονται.

2.11 Επίλογος

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο διατυπώσαμε με σαφήνεια τον ορισμό της απόσβεσης των παγίων περιουσιακών στοιχείων καθώς και τις κατηγορίες στις οποίες διακρίνονται. Στη συνέχεια, αναφερθήκαμε στην φορολογική αντιμετώπιση των αποσβέσεων οι οποίες υπολογίζονται με βάση τα ανώτατα όρια συντελεστών που καθορίζονται μέσω του Προεδρικού Διατάγματος και εξετάσαμε πλήρως τους λόγους των αποσβέσεων αλλά και τους παράγοντες που τις επηρεάζουν. Κλείνοντας το κεφάλαιο αναλύσαμε την έννοια του Μητρώου παγίων περιουσιακών στοιχείων με βάση το οποίο μία οικονομική μονάδα παρακολουθεί κάθε πάγιο και τέλος αναλύσαμε λεπτομερώς τις μεθόδους απόσβεσης των παγίων περιουσιακών στοιχείων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

3.1 Γενικά για τις αποσβέσεις απαιτήσεων και μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων

Η εκάστοτε φορολογική νομοθεσία, αναγνωρίζει ολόκληρη ή ένα τμήμα της ζημίας που προκύπτει από την μη ρευστοποίηση των απαιτήσεων. Δείτε το φορολογικό καθεστώς που ίσχυε και ισχύει την τελευταία δεκαπενταετία στην χώρα μας, όσον αφορά τις επισφαλείς απαιτήσεις.

Οι περίοδοι που αναπτύσσονται είναι:

1. Το καθεστώς πριν το 1992
2. Το καθεστώς από το 1992 έως και την 31/12/2002
3. Το καθεστώς από την 1/1/2003 έως και την 31/12/2004
4. Το σημερινό καθεστώς από την 1/1/2005

Σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (Δ.Λ.Π.) που ισχύουν από 1/1/2005 και εφαρμόζονται από τις ανώνυμες εταιρίες που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, υπάρχουν στο θέμα αυτό ριζικές αλλαγές, για τις οποίες θα πρέπει να πραγματοποιηθεί έγκαιρη προετοιμασία των επιχειρήσεων αυτών.

Γενικά

Οι απαιτήσεις μιας επιχείρησης, ανάλογα με την αιτία και τον τρόπο της δημιουργίας τους, διακρίνονται σε απαιτήσεις από πελάτες, από γραμμάτια εισπρακτέα, από χρεώστες, κ.λ.π.

Στις πωλήσεις επί πιστώσει (πελάτες), η επιχείρηση διατρέχει τον κίνδυνο ένα μέρος αυτού του ποσού ή και όλου να μην εισπραχθεί λόγω αφερεγγυότητας των πελατών. Έτσι, δημιουργείται η ανάγκη του σχηματισμού ανάλογης πρόβλεψης για την απόσβεση των επισφαλών αυτών απαιτήσεων. Με βάση τη φερεγγυότητα των οφειλετών, οι απαιτήσεις της επιχείρησης διακρίνονται σε: απαιτήσεις επισφαλούς είσπραξης και απαιτήσεις ανεπίδεκτες είσπραξης.

Ειδικότερα:

1. Επισφαλής κρίνεται η απαίτηση, για την οποία, από διάφορα πραγματικά περιστατικά, υπάρχει αβεβαιότητα για το εάν ο οφειλέτης θα εκπληρώσει την υποχρέωσή του μερικά ή ολικά. Ενδείξεις τέτοιας αδυναμίας αποτελούν κυρίως οι μεγάλες και συνεχιζόμενες ζημίες του οφειλέτη, εξαιτίας των οποίων έχασε σημαντικό τμήμα των κεφαλαίων του, η σημαντική καθυστέρηση εξόφλησης των χρεών του, η ποινική δίωξή του για οφειλόμενους προς το Δημόσιο φόρους και για υποχρεώσεις του προς ασφαλιστικούς οργανισμούς, η συχνή διαμαρτύρηση συναλλαγματικών αποδοχής του, κτλ.

2. Ανεπίδεκτη είσπραξης απαίτηση θεωρείται εκείνη που η είσπραξη της εκτιμάται ότι είναι αδύνατο. Αυτό συμβαίνει κυρίως:

- σε περίπτωση που η επιχείρηση άσκησε εναντίον του πελάτη όλα τα ένδικα μέσα κι αυτά αποδείχτηκαν ατελέσφορα
- σε περίπτωση επίτευξης εξώδικου ή δικαστικού συμβιβασμού, οπότε ανεπίδεκτο είσπραξης θεωρείται το τμήμα της απαίτησης που περικόπηκε
- σε περίπτωση πτώχευσης του πελάτη, χωρίς ή με ασήμαντο ενεργητικό
- σε περίπτωση θανάτου του πελάτη χωρίς να καταλείπει περιουσία και χωρίς να αφήνει κληρονόμους που να αποδέχονται τη κληρονομιά
- σε περίπτωση κακόβουλης αποδημίας, χωρίς να αφήσει περιουσία.

3.2 Το φορολογικό πλαίσιο στην χώρα μας

Την τελευταία δεκαετία είχαμε ορισμένες φορολογικές ρυθμίσεις για τις επισφαλείς και ανεπίδεκτες εισπράξεως απαιτήσεις. Οι ρυθμίσεις αυτές (καθεστώτα) έχουν ως εξής:

3.2 .1 Προηγούμενο καθεστώς (πριν το 1992)

Σύμφωνα με τις διατάξεις που ίσχυαν (για τους ισολογισμούς που έκλεισαν πριν από την 31/12/1992) από τα ακαθάριστα έσοδα αφαιρούντο οι ενεργούμενες με οριστικές εγγραφές αποσβέσεις επισφαλών απαιτήσεων. Δηλαδή η οριστική διαγραφή της απαίτησης ως μη εισπράξιμης, γινόταν για

κάθε ένα πελάτη ατομικά και όχι συγκεντρωτικά για όλους τους πελάτες της επιχείρησης. Για να αναγνωρισθεί προς έκπτωση η απόσβεση αυτή απαιτείτο να είναι πράγματι επισφαλής, δηλαδή ο πελάτης να είναι πράγματι αφερέγγυος και το βάρος της απόδειξης για την απώλεια της απαίτησης το έφερε η επικαλούμενη την απώλεια επιχείρηση.

Με βάση τα πιο πάνω, η αναγνώριση από την φορολογούσα αρχή της απόσβεσης επισφαλούς απαίτησης εξαρτάται από πραγματικά περιστατικά με αποτέλεσμα να επέρχεται σε πολλές περιπτώσεις διάσταση απόψεων μεταξύ φορολογούσας αρχής και επιχειρήσεων και στη συνέχεια προσφυγή στα Διοικητικά Δικαστήρια.

Εγγραφές επισφαλών απαιτήσεων (πελατών, χρεωστών, κτλ.)

Αναπτύσσονται στη συνέχεια οι λογιστικές εγγραφές σύμφωνα με το προηγούμενο φορολογικό καθεστώς. Στο πρώτο άρθρο θα πιστώνεται ο ατομικός λογαριασμός του πελάτη με όλο το ποσό που οφείλει (για να εξισωθεί), και θα χρεώνεται ο αντίστοιχος ατομικός λογαριασμός του 30.97 “Επισφαλείς Πελάτες”. Η εγγραφή αυτή, σκοπό θα έχει την μεταφορά στις απαιτήσεις που παρουσιάζουν κάποια πιθανότητα μη είσπραξης, από τις άλλες “υγιείς” απαιτήσεις. Η εγγραφή θα είναι:

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Επισφαλείς Πελάτες</i>	<i>200</i>	
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Πελάτες</i>		<i>200</i>

Στο δεύτερο άρθρο θα χρεωθεί ο λογαριασμός εξόδου 81.02.06 “Ζημίες από ανεπίδεκτες εισπράξεως απαιτήσεις” και θα πιστωθεί με αντίστοιχο ποσό ο λογαριασμός 30.97 “Επισφαλείς Πελάτες”. Φυσικά, η επιχείρηση θα πρέπει να αποδείξει την αδυναμία του οφειλέτη να εξοφλήσει τις υποχρεώσεις του κατά ένα ποσοστό (έστω στο παράδειγμά μας, κατά 80%). Η εγγραφή θα είναι:

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Ζημίες από ανεπίδ.εισπρ.απαιτήσεις</i>	160
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Επισφαλείς Πελάτες</i>	160

Έστω στην επόμενη χρήση ο επισφαλής πελάτης συμφωνεί με την επιχείρηση να πληρώσει το 10% της οφειλής του και να κλείσει ο λογ/σμός του. Οι εγγραφές θα είναι:

1

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Ταμείο</i>	20
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Επισφαλείς Πελάτες</i>	20
	<i>Είσπραξη από πελάτη</i>	

2

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Ζημίες από ανεπίδ. Εισπρ. απαιτήσεις</i>	20
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Επισφ. Πελάτες για την τακτ.των λογμων.</i>	20

Η συνολική ζημία της επιχείρησης φαίνεται στο λογαριασμό εξόδου Ζημίες από ανεπίδ.Εισπρ.απαιτήσεις και είναι συνολικά $160 + 20 = 180$.¹²

Εγγραφές από ανεπίδεκτες εισπράξεως απαιτήσεις (πελατών, χρεωστών κτλ.)

Για την μεταφορά του ενός πελάτη στους ανεπίδεκτους πελάτες, θα πιστώνεται ο ατομικός λογαριασμός με όλο το ποσό που οφείλει (για να εξισωθεί) και θα χρεώνεται ο αντίστοιχος ατομικός λογ/σμός του “Ανεπίδεκτοι εισπράξεως πελάτες”. Το λογιστικό σχέδιο δεν προβλέπει αντίστοιχο λογαριασμό. Μπορούμε όμως να δημιουργήσουμε δευτεροβάθμιο λογαριασμό στους κενούς κωδικούς που τελειώνουν σε 90-99 του λογαριασμού “Πελάτες”. Έτσι, π.χ. μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τον κωδικό 30.96 και να τον ονομάσω “Ανεπίδεκτοι εισπράξεως πελάτες”. Η εγγραφή θα είναι:

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Ανεπίδεκτοι εισπράξεως πελάτες</i>	<i>100</i>
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Πελάτες</i>	<i>100</i>

Για την διαγραφή της ανωτέρω ανεπίδεκτης απαίτησης θα χρεωθεί ο λογαριασμός εξόδου 81.02.06 “Ζημίες από ανεπίδεκτες εισπράξεως απαιτήσεις” και θα πιστωθεί με αντίστοιχο ποσό ο λογαριασμός 30.96 “Ανεπίδεκτοι εισπράξεως πελάτες”. Η εγγραφή θα είναι:

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Ζημίες από ανεπίδεκτες εισπρ. απαιτ.</i>	<i>100</i>
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Ανεπίδεκτοι εισπράξεως πελάτες</i>	<i>100</i>

3.2.2 Ειδικός τρόπος απόσβεσης επισφαλών απαιτήσεων (από το 1992 μέχρι και 31/12/2002)

Με τις διατάξεις του άρθρου 10 του Ν.2065/1992 καθιερώθηκε ειδικός και συγκεκριμένος τρόπος απόσβεσης των επισφαλών απαιτήσεων. Ειδικότερα, καθιερώθηκε ο σχηματισμός πρόβλεψης, η οποία αναγνωριζόταν φορολογικά προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα. η πρόβλεψη αυτή υπολογιζόταν σε ποσοστό 0,5% (αρχικά ήταν 1%) επί των καθαρών πωλήσεων, (εσωτερικού – εξωτερικού), αφού προηγουμένως αφαιρούντο οι επιστροφές ή εκπτώσεις που προέκυπταν από τα βιβλία. Για τον υπολογισμό της πρόβλεψης δεν λαμβάνονταν υπόψη τα έσοδα από λιανικές πωλήσεις ή παροχή υπηρεσιών προς ιδιώτες, έστω κι αν αυτά είχαν πραγματοποιηθεί με πίστωση του τιμήματος, καθώς και τα έσοδα από πωλήσεις προς το Δημόσιο τομέα (Δημόσιο, ΟΤΑ, ΝΠΔΔ κτλ).

Για τις χρήσεις από 1996 και μετά αναγνωριζόταν πρόβλεψη με ποσοστό 1% για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων και σε λιανικές πωλήσεις με πίστωση σε συγκεκριμένα διαρκή καταναλωτικά αγαθά (ψυγεία, κουζίνες, πλυντήρια,

έπιπλα, τηλεοράσεις, Η/Υ κλπ.. Επίσης, δεν λαμβάνονταν υπόψη οι χονδρικές πωλήσεις για τις οποίες δεν είχε εκδοθεί τιμολόγιο (π.χ. πώληση επαγγελματικού αυτοκινήτου με συμβολαιογραφική πράξη).

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 του Κ.Β.Σ. οι επιχειρήσεις που τηρούσαν πρόσθετα βιβλία, οι ελεύθεροι επαγγελματίες και οι επιχειρήσεις ενοικίασης αυτοκινήτων για τις υπηρεσίες που παρείχαν σε άλλους επιτηδευματίες εξέδιδαν ΑΠΥ και όχι τιμολόγια. Επομένως, και οι υπηρεσίες αυτές θα λαμβάνονταν υπόψη για το σχηματισμό πρόβλεψης επισφαλών απαιτήσεων με ποσοστό 0,5% εφόσον βεβαίως προέκυπταν από τα βιβλία τους οι παρεχόμενες υπηρεσίες προς επιτηδευματίες (χονδρικής που θα λαμβάνονταν υπόψη). Ο ΦΠΑ δεν συμπεριλαμβανόταν στην αξία επί της οποίας υπολογιζόταν η πρόβλεψη.

Εμφάνιση πρόβλεψης στον Ισολογισμό – εγγραφές

Η έκπτωση της δαπάνης της περίπτωσης αυτής λογιστικοποιούνταν στα βιβλία της επιχείρησης σε ειδικό λογ/μό 44.11 Προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων, ο οποίος στον ισολογισμό εμφανίζονταν αφαιρετικά από τα κονδύλια του ενεργητικού “Δ.ΙΙ.1 Πελάτες” και “Δ.ΙΙ.10 Επισφαλείς – επίδικοι πελάτες και χρεώστες”. εμφάνιση της πρόβλεψης αυτής στα βιβλία της επιχείρησης στο τέλος κάθε διαχειριστικής χρήσης γινόταν με την παρακάτω εγγραφή:

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Λοιπές προβλέψεις εκμετάλλευσης</i>	<i>100</i>
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Προβλέψεις για επισφ. απαιτήσεις</i>	<i>100</i>

Το Ε.Γ.Λ.Σ., καθώς και το Υπουργείο Οικονομικών με την Ερμην. Εγκύκλιο που εξέδωσε (υπ’ αριθμό 1018050/189/ΠΟΛ.1042/1993), προέβλεπε το σχηματισμό της ανωτέρω πρόβλεψης με χρέωση του λογαριασμού “83.11 προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις”, με θεωρώντας την, δαπάνη

εκμετάλλευσης. Στην πραγματικότητα όμως πρόκειται για οργανικό έξοδο συνδεδεμένο άμεσα με τις πωλήσεις, το οποίο πρέπει να επιβαρύνει την χρήση που αυτές πραγματοποιήθηκαν.

Τρόπος σχηματισμού των προβλέψεων. Διαγραφή των ανεπίδεκτων εισπράξεως πελατών

Το ποσό της πρόβλεψης για κάθε διαχειριστική χρήση δεν μπορούσε να υπερβεί αρχικά το 50% και στη συνέχεια το 35% του χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού “Πελάτες”, όπως αυτός εμφανιζόταν στην απογραφή τέλους χρήσης. Στην περίπτωση αυτή από το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού “Πελάτες” θα αφαιρούντο οι απαιτήσεις κατά του Δημοσίου και Ν.Π.Δ.Δ., καθόσον οι απαιτήσεις αυτές θεωρούνταν ασφαλούς εισπράξεως (Ε.Γ.Λ.Σ. λογαριασμός 30, εκτός των λογαριασμών 30.01 “Ελληνικό Δημόσιο” και 30.03 “Ν.Π.Δ.Δ. και Δημόσιες Επιχειρήσεις”). Επίσης, δεν λαμβανόταν υπόψη το υπόλοιπο του λογαριασμού “Γραμμάτια Εισπρακτέα” και ο λογαριασμός “επιταγές εισπρακτέες”, καθόσον ρητά αναφερόταν στο νόμο μόνο το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού “Πελάτες”. Την πρόβλεψη για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων μπορούσε να σχηματίσει κάθε επιχείρηση, εφόσον είχε τις πιο πάνω αναφερόμενες προϋποθέσεις και ανεξάρτητα αν υπήρχαν ή όχι πελάτες ανεπίδεκτοι είσπραξης.

Το συνολικό ύψος (συσσωρευμένο) των σχηματισθεισών προβλέψεων για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων δεν μπορούσε να υπερβεί το 35% του χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού “Πελάτες”. Είναι αυτονόητο ότι, αν σε επόμενη χρήση είχε αυξηθεί το υπόλοιπο του λογαριασμού αυτού, η επιχείρηση θα επανακτούσε το δικαίωμα σχηματισμού πρόβλεψης για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων, σύμφωνα πάντα με το ποσοστό 0,5% επί των καθαρών πωλήσεων.

Εννοείται ότι η ενέργεια της πρόβλεψης ήταν προαιρετική, σύμφωνα με τις φορολογικές διατάξεις του εμπορικού νόμου 2190/1920, σύμφωνα με τις οποίες πρέπει να λογίζονται όλες οι απαραίτητες προβλέψεις και οι πιθανοί κίνδυνοι

που αφορούν την κλειόμενη χρήση. Η διαγραφή των ανεπίδεκτων εισπραξής πελατών γινόταν με χρέωση του λογαριασμού 44.11 “Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις” με πίστωση των λογαριασμών των απαιτήσεων, όταν αυτές γινόντουσαν ανεπίδεκτες εισπράξεως. Ο χαρακτηρισμός και η διαγραφή ορισμένων πελατών ως επισφαλών ήταν θέμα που κρινόταν από την επιχείρηση, με βάση τα στοιχεία και έγγραφα που είχε στη διάθεσή της και δεν ερευνάτο κατά τον διενεργούμενο έλεγχο στην επιχείρηση από την Φορολογούσα Αρχή, αν πράγματι οι διαγραφέντες ήταν επισφαλείς ή όχι.

Στην περίπτωση όμως, που κάποιος πελάτης κρίθηκε από την επιχείρηση ως επισφαλής και προέβη στην διαγραφή αυτού, αν εκ των υστέρων το ποσό της απαίτησης του εισπραχθεί, είχε την υποχρέωση η επιχείρηση το ποσό που εισέπραξε να το μεταφέρει στα Αποτελέσματα Χρήσης ως φορολογηθέν έσοδο. Πέραν της πρόβλεψης αυτής, δεν αναγνωριζόταν προς έκπτωση άλλο ποσό από τα ακαθάριστα έσοδα για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων. Επομένως, σε περίπτωση που σε μία διαχειριστική χρήση οι πράγματι ανεπίδεκτες εισπράξεως απαιτήσεις ήταν μεγαλύτερες των σχηματισθεισών προβλέψεων, δεν είχε τη δυνατότητα η επιχείρηση το μέρος εκείνο των απαιτήσεων που δεν μπορούσε να καλυφθεί, να το εκπέσει φορολογικά από τα ακαθάριστα έσοδά της. Επισημαίνεται ότι, σε περίπτωση που η επιχείρηση προέβαινε σε διαγραφή επισφαλών πελατών της με μείωση του ποσού της πρόβλεψης που εμφανιζόταν στο λογαριασμό 44.11 “προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις”, είχε υποχρέωση για τους πελάτες για τους οποίους δεν είχαν ασκηθεί ένδικα μέσα και κατά συνέπεια δεν αποδεικνυόταν η επισφάλειά τους, εφόσον το ποσό της επισφαλούς απαίτησης υπερέβαινε τα 600 ευρώ, θα έπρεπε να γνωστοποιήσει στον πελάτη της, που αυτό θα αποδεικνυόταν με κάθε νόμιμο μέσο, ότι διέγραψε το ποσό της απαίτησης της, προκειμένου να καταστεί δυνατή η επαλήθευση από τα αρμόδια φοροτεχνικά όργανα της διαγραφής της υποχρέωσης αυτής και από τα βιβλία του διαγραφέντος πελάτη.

Για τους παραπάνω πελάτες που διέγραφε η επιχείρηση μέσα στη διάρκεια

της διαχειριστικής χρήσης είχε υποχρέωση να συντάσσει συγκεντρωτική κατάσταση των διαγραφομένων πελατών με πλήρη στοιχεία για τον καθένα, μέχρι την 25η Μαΐου αρχικά και μέχρι της 30ής Σεπτεμβρίου του επόμενου χρόνου στη συνέχεια.

Εγγραφές σχετικά με την πρόβλεψη επισφαλών απαιτήσεων πελατών, χρεωστών¹³

Έστω ότι η επιχείρηση κρίνει με βάση πραγματικά παραστατικά ότι ο “X” πελάτης της με σύνολο απαίτησης 100.000,00 ευρώ και ο “Ψ” με σύνολο απαίτησης 30.000,00 ευρώ καθίστανται επισφαλείς. Η εγγραφή θα είναι:

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Επισφαλείς πελάτες</i>	
	<i>πελάτης “X”</i>	<i>100.000,00</i>
	<i>πελάτης “Ψ”</i>	<i>20.000,00</i>
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Πελάτες</i>	
	<i>πελάτης “X”</i>	<i>100.000,00</i>
	<i>πελάτης “Ψ”</i>	<i>20.000,00</i>

Με τις λογιστικές εγγραφές τέλους χρήσης η επιχείρηση έχει το φορολογικό δικαίωμα να υπολογίσει και να επιβαρύνει τα αποτελέσματά της με την πρόβλεψη επισφαλών απαιτήσεων. Έστω ότι τα ακαθάριστα έσοδα από πωλήσεις της χρήσης είναι 4.000.000,00 ευρώ στα οποία περιλαμβάνονται και πωλήσεις σε Δήμο 1.000.000,00 ευρώ. Το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού “30 Πελάτες” στο τέλος της χρήσης είναι 25.000,00 ευρώ, και το εξ’ απογραφής πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού “44.11.00 Πρόβλεψη για επισφαλείς απαιτήσεις” είναι 12.000,00 ευρώ. Η εγγραφή της πρόβλεψης θα είναι:

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Προβλέψεις για επισφ. Απαιτήσεις</i>	<i>15.000,00</i>
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Πρόβλεψη για επισφ.απαιτήσεις</i>	<i>15.000,00</i>

Η πρόβλεψη υπολογίζεται ως εξής: 4.000.000,00 μείον 1.000.000,00 = 3.000.000,00 X 0,5% = 15.000,00. Επειδή όμως το 35% του χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού “30 Πελάτες” ανέρχεται σε 10.500,00 ευρώ, το πιστωτικό υπόλοιπο της πρόβλεψης στο τέλος της χρήσης δεν μπορεί να υπερβεί το ποσό αυτό

(15.500,00 + 12.000,00 = 27.500,00 > 25.000,00)

Έτσι θα γίνει και η κατωτέρω εγγραφή:

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Πρόβλεψη για επισφαλείς απαιτήσεις</i>	2.500,00
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Έσοδα από αχρησιμ.προβλέψεις προηγ.χρήσεων</i>	2.500,00

(15.500+ 10.500=27.500-25.000=2.500)

3.2.3 Καθεστώς από 1/1/2003 έως 31/12/2004

Με τις διατάξεις του άρθρου 5 του Ν.3091/2002 καταργήθηκε το προηγούμενο καθεστώς της έκπτωσης από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων της πρόβλεψης για απόσβεση επισφαλών πελατών και ορίστηκε ότι θα αφαιρούνταν από τα ακαθάριστα έσοδα οι αποσβέσεις των επισφαλών απαιτήσεων που είχαν γίνει με οριστικές εγγραφές. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών θα καθορίζονταν τα δικαιολογητικά και κάθε άλλο θέμα για την έκπτωση των δαπανών αυτών. Κατά εφαρμογή των διατάξεων εκδόθηκε η ΠΟΛ.1133/11.12.03, με την οποία καθορίζονταν οι προϋποθέσεις και τα δικαιολογητικά για την αναγνώριση των αποσβέσεων επισφαλών απαιτήσεων.

Όπως φαίνεται το καθεστώς αυτό ήταν ίδιο με το καθεστώς που ίσχυσε πριν το 1992 και διενεργούσε την πρόβλεψη κατά τον χρόνο που εκδηλωνόταν η επισφάλεια. Αντίθετα το προηγούμενο καθεστώς διενεργούσε την πρόβλεψη στην χρήση που πραγματοποιούντο οι πωλήσεις. Με βάση τις διατάξεις του

N.3091/2002 ρυθμιζόταν και το πιστωτικό υπόλοιπο του λογ/σμού 44.11 “προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις” που υπήρχε σε επιχειρήσεις στις 31/12/02. Επειδή πολλές επιχειρήσεις είχαν σχηματίσει ήδη προβλέψεις για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων με βάση το προηγούμενο καθεστώς και εμφανίζονταν το αναπόσβεστο αυτό υπόλοιπο των μη πραγματοποιηθεισών προβλέψεων στα βιβλία τους, έγινε δεκτό ότι τα ποσά των αποδεδειγμένων επισφαλών απαιτήσεων που δικαιούνταν να αφαιρέσουν από τα ακαθάριστα έσοδα με βάση τις διατάξεις, θα τα μετάφεραν σε χρέωση του λογαριασμού 44 “Προβλέψεις (δευτεροβάθμιος λογαριασμός 44.11 “Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις”), μέχρι πλήρους απόσβεσής τους. Η απόσβεση γινόταν για κάθε ένα οφειλέτη και όχι συνολικά για όλους τους οφειλέτες της επιχείρησης. Συνεπώς, μια επιχείρηση που με το προηγούμενο καθεστώς (από 1992-2002) είχε πιστωτικό υπόλοιπο στις 31/12/2002 στο λογ/σμό 44.11 “Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις” από 1/1/2003 και μετά για τις επισφαλείς απαιτήσεις θα χρέωνε τον 44.11 και θα πίστωνε τους πελάτες ή γενικά τις απαιτήσεις που είναι επισφαλείς. Οπότε με αυτό τον τρόπο και μέχρι να μηδενιστεί ο λογ/σμός 44.11 που υπήρχε, η επιχείρηση δεν μπορούσε να εμφανίζει ζημία από επισφαλείς ή ανεπίδεκτες απαιτήσεις.

3.2.4 Σημερινό καθεστώς (1/1/2005)

Επαναφέρεται με τις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 9 του Ν.3296/2004 και αναγνωρίζεται προς έκπτωση ο σχηματισμός πρόβλεψης, ποσοστού επί των πωλήσεων που ίσχυσε από το 1992 μέχρι 31/12/2002 με τις εξής διαφοροποιήσεις:¹⁴

Υπολ/σμος προβλέψεων επισφαλών πελατών 31/12/2007

1.Υπόλοιπο πελατών 31/12/2007	$229.374 * 30\%$	68.812,20
5. Συνολικές Πωλήσεις 2007	$2.420.582 * 19\%$	459.910,58
ΜΕΙΩΝ Πωλήσεις σε Δημόσιο		0
Πωλήσεις Λιανικώς		0
Υπόλοιπο Πωλήσεων (για 0.5%)	$2.420.582 * 0.5\%$	12.102,91
Υπόλοιπο 44.11		25.554,97
Τελικό ποσό για προβλέψεις 2007		12.102,91
		37.657,88

1. Το ποσό των προβλέψεων για κάθε διαχειριστική περίοδο συναθροιζόμενο με ποσό πρόβλεψης που εμφανίζεται στα βιβλία και δημιουργήθηκε στις προηγούμενες χρήσεις, δεν μπορεί να υπερβαίνει το 30% του συνολικού χρεωστικού υπολοίπου του λογ/σμού "πελάτες" (έναντι 35% που ίσχυε έως την 31/12/2002).

2. Για τους πελάτες που διαγράφονται και για τους οποίους δεν έχουν ασκηθεί ένδικα μέσα, η επιχείρηση υποχρεούται να γνωστοποιεί την επισφαλή απαίτησή της, εφόσον υπερβαίνει το ποσό των 1.000 ευρώ ανά πελάτη. Με το προηγούμενο καθεστώς το όριο της γνωστοποίησης ήταν 200.000 δρχ. ή 600 ευρώ.

3. Το αναπόσβεστο υπόλοιπο του λογ/σμού 44.11 "προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις" στο τέλος της πενταετίας, αρχής γενομένης από την χρήση 2005, εφόσον δεν επαληθεύεται με επισφαλείς απαιτήσεις θα μεταφέρεται στα ακαθάριστα έσοδα της επόμενης διαχειριστικής περιόδου προς φορολόγηση με τις γενικές διατάξεις.

Ειδικά για τη χρήση 2004 (κλείσιμο 31/12/2004 ή 30/6/2005) το υπόλοιπο του λογ/σμού 44.11 που εμφανίζουν οι επιχειρήσεις στον ισολογισμό που θα συντάξουν μετά την 30η Δεκεμβρίου 2004 λόγω μη επαλήθευσής του με επισφαλείς απαιτήσεις, φορολογείται με 25%. Η απόδοση του φόρου γίνεται με την υποβολή δήλωσης στην αρμόδια για τη φορολογία της επιχείρησης δημόσια

οικονομική υπηρεσία εντός δύο μηνών από την λήξη της προθεσμίας σύνταξης του ισολογισμού. Ο φόρος καταβάλλεται σε τρεις ίσες διμηνιαίες δόσεις, από τις οποίες, η μεν πρώτη με την υποβολή της δήλωσης, η δε υπόλοιπες δύο, μέχρι την τελευταία εργάσιμη για τις δημόσιες υπηρεσίες ημέρα των αντίστοιχων δύο διμήνων. Με την καταβολή του οφειλόμενου φόρου, εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση της επιχείρησης, των μετόχων, εταίρων, καθώς και του επιχειρηματία που ασκεί ατομικά την επιχείρηση. Σε περίπτωση κεφαλαιοποίησης ή διανομής του εναπομείναντος ποσού, δεν οφείλεται φόρος εισοδήματος. Εάν σε κάποια διαχειριστική χρήση δεν επαρκεί η συσσωρευμένη πρόβλεψη επισφαλών απαιτήσεων για να αποσβεσθούν οι πραγματικές επισφάλειες (οι οποίες έχουν οριστικοποιηθεί), το επιπλέον ποσό μπορεί να αποσβεσθεί με οριστικές εγγραφές. Η έκδοση των Οικονομικών Καταστάσεων ρυθμίζεται από τα Λογιστικά Πρότυπα που ορίζει η νομοθεσία κάθε χώρας. Η προσπάθεια εναρμόνισης από την Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, κατά το δυνατόν, των διαφορετικών Λογιστικών Προτύπων και Λογιστικών μεθόδων των διαφόρων χωρών, για παγκόσμια αποδοχή, οδήγησε στη δημιουργία των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (Δ.Λ.Π.).

Σημαντικό αποτέλεσμα της εφαρμογής αυτών είναι η αύξηση του βαθμού συγκρισιμότητας των Οικονομικών Καταστάσεων και κατ' επέκταση η αξιοπιστία και η χρησιμότητά τους. Δεδομένου ότι η κάθε χώρα διέπεται από τη δική της φορολογική νομοθεσία για τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος και συνεπώς του αποδοτέου φόρου, υπάρχουν διαφορές μεταξύ των φορολογικών κανόνων της κάθε χώρας και των λογιστικών κανόνων που ορίζονται από τα Δ.Λ.Π.

Το Δ.Λ.Π. 12 ασχολείται με το χειρισμό των «φόρων εισοδήματος». Συγκρίνει τη λογιστική αξία των στοιχείων του Ενεργητικού και των υποχρεώσεων με την αντίστοιχη φορολογική τους βάση προκειμένου να αναγνωρίσει την προκύπτουσα αναβαλλόμενη φορολογία. Αρχικά οι Οικονομικές Καταστάσεις μιας επιχείρησης συντάσσονται σύμφωνα με τα

Δ.Λ.Π. Από την Κατάσταση Αποτελεσμάτων χρήσεως προσδιορίζεται το λογιστικό αποτέλεσμα. Εν συνεχεία καταρτίζεται μια κατάσταση αναμόρφωσης του λογιστικού αποτελέσματος στο φορολογητέο, βάσει των κανόνων που ορίζονται από τις φορολογικές αρχές. Σε αυτή την κατάσταση αναφέρονται όλες οι διαφορές μεταξύ λογιστικού και φορολογητέου αποτελέσματος.

Οι διαφορές αυτές διακρίνονται σε **μόνιμες** και **προσωρινές**. Οι **μόνιμες** διαφορές αγνοούνται. Οι **προσωρινές** διαφορές είναι οι διαφορές μεταξύ της λογιστικής αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης στον ισολογισμό και της φορολογικής του βάσης. Αφορούν σε ποσά που, ενώ επηρεάζουν το λογιστικό αποτέλεσμα της τρέχουσας χρήσης, θα διαμορφώσουν το φορολογικό αποτέλεσμα μιας επόμενης χρήσης.

Η **προσωρινές** διαφορές διακρίνονται σε:

3. Φορολογητέες προσωρινές διαφορές
4. Εκπεστέες προσωρινές διαφορές

Φορολογητέες προσωρινές διαφορές είναι εκείνες οι διαφορές που θα καταλήξουν σε φορολογητέα ποσά κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους (φορολογικής ζημιάς) των μελλοντικών χρήσεων, καθώς η λογιστική αξία του στοιχείου του Ενεργητικού ή της υποχρέωσης ανακτάται ή διακανονίζεται. Στο μέλλον θα οδηγήσουν σε πληρωμή υψηλότερων φόρων και στο παρόν σε αναγνώριση «Αναβαλλόμενης Φορολογικής Υποχρέωσης», καθώς θα ισχύει:

Λογιστική αξία στοιχείου του Ενεργητικού > Φορολογική βάση

Λογιστικά κέρδη > Φορολογικά κέρδη

Η εγγραφή θα έχει ως εξής:

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Αποτελέσματα χρήσεως (Φόρος Εισοδήματος, έξοδο)</i>	<i>xxx</i>
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Αναβαλλόμενος Φόρος Εισοδήματος) Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Οφειλόμενος Φόρος Εισοδήματος πληρωτέος, υποχρέωση)</i>	<i>xxx</i>

Εκπεστές προσωρινές διαφορές είναι οι διαφορές που θα καταλήξουν σε ποσά που είναι εκπεστέα κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου κέρδους (φορολογικής ζημιάς) των μελλοντικών χρήσεων, καθώς η λογιστική αξία του στοιχείου του Ενεργητικού ή της υποχρέωσης ανακτάται ή διακανονίζεται. Έχουν ως συνέπεια να καταβάλλεται μεγαλύτερος φόρος στην τρέχουσα χρήση και χαμηλότερος σε μελλοντικές αναγνωρίζοντας έτσι Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση.

Στην περίπτωση αυτή

Λογιστικά κέρδη < Φορολογικά κέρδη

διότι Λογιστική αξία στοιχείου του Ενεργητικού < Φορολογική βάση

ή Λογιστική αξία υποχρέωσης > Φορολογική βάση

οπότε η εγγραφή θα έχει ως εξής:

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Αποτελέσματα χρήσεως (Φόρος Εισοδήματος, έξοδο)</i>	<i>xxx</i>
	<i>Μακροπρόθεσμες Απαιτήσεις (Αναβαλλόμενος Φόρος Εισοδήματος)</i>	<i>xxx</i>
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Οφειλόμενος Φόρος Εισοδήματος πληρωτέος, υποχρέωση)</i>	<i>xxx</i>

Οι Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις, «Οφειλόμενος Φόρος Εισοδήματος», είναι το ποσό του φόρου εισοδήματος πληρωτέο (επιστρεπτέο) στο Ελληνικό Δημόσιο, το οποίο υπολογίζεται επί του αναμορφωμένου φορολογητέου κέρδους της χρήσεως της επιχειρήσεως.

$$\text{Φορολογητέο αποτέλεσμα} = \text{Λογιστικό αποτέλεσμα} \pm \text{Προσωρινές διαφορές}$$

αν φορολογητέο αποτέλεσμα (κέρδος)

$$\text{φορολογητέο αποτέλεσμα} * \text{φορολογικό συντελεστή} = \text{φόρος εισοδήματος}$$

(κέρδος) (υποχρέωση προς απόδοση)

$$\text{ενώ λογιστικό αποτέλεσμα} * \text{φορολογικό συντελεστή} = \text{φόρος εισοδήματος}$$

(κέρδος) (έξοδο χρήσεως)

Ο φόρος εισοδήματος λοιπόν αποτελεί το έξοδο της χρήσεως από φόρους και βαρύνει το λογαριασμό «Αποτελέσματα χρήσεως». Υπολογίζεται επί των λογιστικών κερδών της χρήσεως. Άρα, φόρος εισοδήματος (έξοδο) φόρος εισοδήματος πληρωτέος (υποχρέωση) Μεταξύ του φόρου εισοδήματος (από λογιστικό αποτέλεσμα) και του φόρου υποχρέωση (από φορολογητέο αποτέλεσμα) παρεμβάλλεται ο αναβαλλόμενος φόρος (υποχρέωση ή απαίτηση) προερχόμενος από τις προσωρινές διαφορές. Απαραίτητη προϋπόθεση για να αναγνωριστεί στον Ισολογισμό απαίτηση για αναβαλλόμενο φόρο είναι να υπάρχει η βεβαιότητα ότι η επιχείρηση θα έχει στο μέλλον φορολογητέα κέρδη ώστε να συμψηφίσει την απαίτηση με τη μελλοντική φορολογική υποχρέωση.

Οι προσωρινές διαφορές δεν δημιουργούν το σχηματισμό αναβαλλόμενης φορολογίας όταν προέρχονται από:

- την αναπροσαρμογή της αξίας των παγίων στοιχείων του Ενεργητικού βάσει της φορολογικής και μόνο νομοθεσίας. Αν όμως τα Δ.Λ.Π. απαιτούν την

επανεκτίμηση της αξίας των στοιχείων και την απεικόνιση της πραγματικής τους αξίας στον Ισολογισμό, τότε οι προσωρινές διαφορές που εμφανίζονται οδηγούν στη δημιουργία μιας αναβαλλόμενης φορολογίας, η οποία θα διακανονιστεί με τη χρήση του παγίου στοιχείου (αποσβέσεις) ή με την πώλησή του. Αυτή καταχωρείται απευθείας στο λογαριασμό των Ιδίων Κεφαλαίων και όχι στα Αποτελέσματα της χρήσεως.

- την υπεραξία, δηλ. τη διαφορά που καταβάλλει ο αγοραστής μιας επιχείρησης επιπλέον της ακριβοδίκαιης αξίας των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που αποκτά κατά την αρχική αναγνώριση. Πολλές φορολογικές αρχές δεν επιτρέπουν την απόσβεση της υπεραξίας ως μιας εκπεστέας δαπάνης κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος. Σε αυτές τις νομοθεσίες η υπεραξία έχει φορολογική βάση μηδενική, διότι δέχονται τις αξίες των περιουσιακών στοιχείων όπως διαμορφώνονται στις οικονομικές καταστάσεις της αποκτώμενης, εξ ου και δεν προκύπτει αναβαλλόμενη φορολογία. Αν όμως η φορολογική νομοθεσία επιτρέψει την απόσβεση της υπεραξίας, αναγνωρίζεται αναβαλλόμενη φορολογία.

- τις επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες, μόνο όμως στην περίπτωση που η μητρική επιχείρηση ελέγχει το χρόνο της αναστροφής των διαφορών αυτών και είναι πιθανό ότι οι προσωρινές διαφορές δεν θα αναστραφούν στο προβλεπτό μέλλον.

Οι προσωρινές διαφορές προσδιορίζονται με βάση τη λογιστική αξία της απαίτησης ή της υποχρέωσης. Απαγορεύεται η προεξόφληση των αναβαλλόμενων ποσών των χρεωστικών ή πιστωτικών φόρων. Για τον υπολογισμό του αναβαλλόμενου φόρου χρησιμοποιείται ο φορολογικός συντελεστής που θα ισχύει κατά την ημερομηνία πραγματοποίησης της διαφοράς. Στην περίπτωση φορολογικών αλλαγών, οι επιπτώσεις από τις αλλαγές αυτές καταχωρούνται στα αποτελέσματα ή στην καθαρή θέση (αν το στοιχείο εμφανίζεται στην καθαρή θέση), ώστε να γίνει αναπροσαρμογή των

παλιών στις νέες συνθήκες. Ο λόγος είναι ότι οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις πρέπει να αποτιμώνται με βάση τους φορολογικούς συντελεστές που αναμένεται να εφαρμοστούν στην περίοδο κατά την οποία θα διακανονιστεί η απαίτηση ή η υποχρέωση. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις απεικονίζονται στον Ισολογισμό στα «Πάγια περιουσιακά στοιχεία Ενεργητικού και Μακροπρόθεσμες Απαιτήσεις», ενώ οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις στο Παθητικό «Προβλέψεις και Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις».

Παραδείγματα φορολογητέων προσωρινών διαφορών:

- Φορολογικές αποσβέσεις αυξημένες σε σχέση με τις λογιστικές
οπότε: Φορολογικό κέρδος < Λογιστικό κέρδος
Φόρος έξοδο > Φόρος υποχρέωση
Αναβαλλόμενη Φορολογική Υποχρέωση
- Έσοδα χρήσεως εισπρακτέα φορολογητέα σε ταμειακή βάση
- Αναπροσαρμογή λογιστικής αξίας παγίων στοιχείων του Ενεργητικού, χωρίς ανάλογη αναπροσαρμογή της φορολογικής τους αξίας.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Η επιχείρηση «Ζ» αγόρασε ένα πάγιο στοιχείο την 2.1.2006 αξίας 90.000. Η ωφέλιμη ζωή του καθορίστηκε σε 3 έτη, ενώ η φορολογική νομοθεσία ορίζει συντελεστή απόσβεσης 50%. Ο συντελεστής φόρου εισοδήματος είναι 29%.

Λύση:

Χρήση 2006:

Λογιστικές αποσβέσεις: $90.000 / 3 \text{ έτη} = 30.000$

Φορολογ. αποσβέσεις: $90.000 * 50\% = 45.000$

$45.000 - 30.000 = 15.000$ διαφορά αποσβέσεων

Η διαφορά αυτή πρέπει να αφαιρεθεί από το λογιστικό αποτέλεσμα για να προσδιοριστεί το φορολογητέο. Ο «φόρος εισοδήματος υποχρέωση» είναι χαμηλότερος από το «φόρο έξοδο» και δημιουργείται έτσι μια αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση.

$15.000 * 29\%$ (φορολογ. συντελεστής) = 4.350 αναβαλλόμενη φορολογ. υποχρέωση

Έτσι λοιπόν, αν τα λογιστικά κέρδη της εταιρίας είναι 100.000,00 ευρώ, τότε έχουμε:

Λογιστικά κέρδη 100.000

- 15.000 (διαφορά αποσβέσεων, επιπλέον φορολογικές)

Φορολογ.κέρδη 85.000

Λογιστικά κέρδη $100.000 * 29\% = 29.000$ φόρος έξοδο

Φορολογικά κέρδη $85.000 * 29\% = 24.650$ φόρος υποχρέωση

29.000 φόρος έξοδο

- 24.650 φόρος υποχρέωση

4.350 αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση

Η εγγραφή θα έχει ως εξής:

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Αποτελέσματα χρήσεως (Φόρος Εισοδήματος, έξοδο)</i>	<i>29.000</i>
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Αναβαλλόμενος Φόρος Εισοδήματος)</i>	<i>4.350</i>
	<i>Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Οφειλόμενος Φόρος Εισοδήματος πληρωτέος, υποχρέωση)</i>	<i>24.650</i>

Χρήση 2007:

90.000 σύνολο φορολογ. αποσβέσεων

- 60.000 σύνολο λογιστικών αποσβέσεων

30.000 διαφορά αποσβέσεων

Η διαφορά αυτή δημιουργεί μια αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση 4.350 για τη χρήση 2007 ($30.000 * 29\% = 8.700$, $8.700 - 4.350$ της χρήσεως 2006 = 4.350).

Αν υποθέσουμε ότι τα λογιστικά κέρδη της εταιρείας για τη χρήση 2007 είναι 100.000,00 ευρώ, ομοίως η εγγραφή που θα γίνει θα είναι η ίδια με της προηγούμενης χρήσης.

Χρήση 2008:

Έστω ότι αναπροσαρμόζεται η λογιστική αξία του παγίου στοιχείου σε 40.000 και η ωφέλιμη ζωή του σε 1 επιπλέον χρόνο.

Μέχρι στιγμής τα στοιχεία έχουν ως εξής:

Φορολογικά:	90.000	αξία κτήσης παγίου στοιχείου
	- 90.000	αποσβέσεις φορολογικές
	0	αναπόσβεστη αξία παγίου στοιχείου
Λογιστικά:	90.000	αξία κτήσης παγίου στοιχείου
	- 60.000	αποσβέσεις λογιστικές
	30.000	αναπόσβεστη αξία παγίου στοιχείου

και σύνολο αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης 2006 και 2007: 8.700.

Με την αναπροσαρμογή της αξίας του στοιχείου σε 40.000 και τη νέα ωφέλιμη ζωή του σε 2 έτη λογίζονται αποσβέσεις 20.000 (40.000 / 2). Οι αποσβέσεις αυτές είναι λογιστικές, φορολογικά δεν αναγνωρίζονται και προστίθενται στο φορολογητέο αποτέλεσμα για τον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος.

Οπότε 20.000 (αποσβέσεις) * $29\% = 5.800$ φόρος υποχρέωση, πληρωτέος 40.000 (αναπροσ. αξία) - 30.000 (αναπόσβ. αξία παγίου πριν την αναπροσαρμογή) = 10.000 * $29\% = 2.900$ (α)

$$5.800 - 2.900 = 2.900 \text{ (β)}$$

Το πόσο των 2.900 (β) αφαιρείται από την αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση, δηλ. σε χρέωση του λογαριασμού της αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης και το υπόλοιπο των 2.900 (α) καταχωρείται στα Ίδια Κεφάλαια, «Αποθεματικό αναπροσαρμογής παγίων», στη χρέωση του λογαριασμού αυτού. Έτσι αν τα λογιστικά κέρδη για τη χρήση 2008 είναι 100.000,00 ευρώ τότε:

Λογιστικά κέρδη $100.000 * 29\% = 29.000$ φόρος έξοδο

Φορολογ. κέρδη $120.000 * 29\% = 34.800$ φόρος υποχρέωση

(Φορολογ. κέρδη = Λογιστικά κέρδη 100.000 + 20.000 λογιστικές αποσβέσεις)

34.800 φόρος υποχρέωση
– 29.000 φόρος έξοδο
5.800

Η εγγραφή θα έχει ως εξής:

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Αποτελέσματα χρήσεως (Φόρος Εισοδήματος, έξοδο)</i>	<i>29.000</i>
	<i>Ίδια Κεφάλαια</i>	
	<i>Αποθεματικό αναπροσαρμογής παγίων</i>	<i>2.900</i>
	<i>Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Αναβαλλόμενος Φόρος Εισοδήματος)</i>	<i>2.900</i>
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Οφειλόμενος Φόρος Εισοδήματος πληρωτέος, υποχρέωση)</i>	<i>34.800</i>

Χρήση 2009:

Στη χρήση αυτή υπολογίζονται λογιστικές αποσβέσεις 20.000 (40.000 / 2 έτη), οι οποίες δημιουργούν φόρο υποχρέωση 5.800 (20.000 * 29%), αφού φορολογικά δεν αναγνωρίζονται και αναπροσαρμόζεται το λογιστικό αποτέλεσμα. Το ποσό αυτό καταχωρείται σε χρέωση της αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης, οπότε και μηδενίζεται.

Αν υποθέσουμε ότι τα λογιστικά κέρδη είναι 100.000,00 ευρώ για τη χρήση 2009, η εγγραφή θα έχει ως εξής:

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Αποτελέσματα χρήσεως (Φόρος Εισοδήματος, έξοδο)</i>	29.000
	<i>Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Αναβαλλόμενος Φόρος Εισοδήματος)</i>	5.800
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Οφειλόμενος Φόρος Εισοδήματος πληρωτέος, υποχρέωση)</i>	34.800

Σχηματική απεικόνιση:

Αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση
 (2008) 2.900 4.350 (2006)
 (2009) 5.800 4.350 (2007)

Παραδείγματα Εκπεστέων Προσωρινών διαφορών:

- Μειωμένες φορολογικές αποσβέσεις

Οι μειωμένες φορολογικές αποσβέσεις Λογιστικά κέρδη < Φορολογητέα κέρδη συνεπώς Φόρος έξοδο < Φόρος υποχρέωση οπότε Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Αγορά μηχανήματος την 2.1.2006 με αξία κτήσεως 60.000 ευρώ. Κατά τη φορολογική νομοθεσία αποσβένεται σε 3 έτη, ενώ η ωφέλιμη ζωή του ορίζεται στα 2 έτη σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. Τα λογιστικά κέρδη θεωρούνται σταθερά και για τα 3 έτη στο πόσο των 100.000. Ο φορολογικός συντελεστής είναι 29%.

Λύση:

Αποσβέσεις με βάση τη φορολογική νομοθεσία:

$$60.000 / 3 \text{ έτη} = 20.000$$

αποσβέσεις με βάση τα Δ.Λ.Π.:

$$60.000 / 2 \text{ \acute{e}\tau\eta} = 30.000$$

$$30.000 - 20.000 = 10.000 \text{ \delta\iota\alpha\phi\omega\rho\acute{\alpha}}$$

Σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία οι αποσβέσεις πρέπει να είναι χαμηλότερες κατά 10.000 εν σχέσει με τα Δ.Λ.Π.

οπότε για τη χρήση 2006:

Λογιστικά κέρδη 100.000
+ 10.000 (αποσβέσεις επιπλέον φορολογικές)

Φορολογ. κέρδη 110.000

Λογιστικά κέρδη $100.000 * 29\% = 29.000$ φόρος έξοδο

Φορολογ. κέρδη $110.000 * 29\% = 31.900$ φόρος υποχρέωση

31.900 φόρος υποχρέωση, πληρωτέος στο Ελληνικό Δημόσιο

– 29.000 φόρος έξοδο

2.900 αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση

Η εγγραφή θα έχει ως εξής:

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Αποτελέσματα χρήσεως</i>	
	<i>(Φόρος Εισοδήματος)</i>	<i>29.000</i>
	<i>Μακροπρόθεσμες Απαιτήσεις</i>	
	<i>(Αναβαλλόμενος Φόρος Εισοδήματος)</i>	<i>2.900</i>
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις</i>	
	<i>(Οφειλόμενος Φόρος Εισοδήματος)</i>	<i>31.900</i>

Την επόμενη χρήση, το 2007, εφόσον τα δεδομένα δεν αλλάζουν, θα ακολουθηθεί η ίδια διαδικασία. Η εγγραφή θα είναι η ίδια. Την τελευταία χρήση, το 2008, σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. το πάγιο έχει αποσβεσθεί στις χρήσεις 2006 και 2007, αφού η ωφέλιμη ζωή του είναι 2 έτη. Όμως κατά τη φορολογική νομοθεσία η απόσβεση του παγίου είναι 20.000 για τη χρήση 2008, αφού

αποσβένεται σε 3 έτη,

οπότε:

Λογιστικά κέρδη 100.000

- 20.000 (αποσβέσεις φορολογικές)

Φορολογικά κέρδη 80.000

Λογιστικά κέρδη $100.000 * 29\% = 29.000$ φόρος έξοδο

Φορολογικά κέρδη $80.000 * 29\% = 23.200$ φόρος υποχρέωση

29.000 φόρος έξοδο

- 23.200 φόρος υποχρέωση

5.800 αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση, (σε πίστωση του λογαριασμού αυτού).

Για τις χρήσεις 2006 και 2007 το συνολικό ποσό του λογαριασμού «Μακροπρόθεσμες Απαιτήσεις, αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος» είναι:

- 2006: 2.900

- 2007: 2.900

5.800

Με την εγγραφή που θα ακολουθήσει για τη χρήση 2008, θα μηδενιστεί το ποσό της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης.

ΧΡΕΩΣΗ	<i>Αποτελέσματα χρήσεως (Φόρος Εισοδήματος, έξοδο)</i>	<i>29.000</i>
ΠΙΣΤΩΣΗ	<i>Μακροπρόθεσμες Απαιτήσεις (Αναβαλλόμενος Φόρος Εισοδήματος)</i>	<i>5800</i>
	<i>Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Οφειλόμενος Φόρος Εισοδήματος)</i>	<i>23.200</i>

• Αποδοχές συνταξιοδότησης προσωπικού, οι οποίες εκπίπτουν σε ταμειακή βάση. Οπότε η φορολογική βάση είναι μηδενική.

Αποδοχές συνταξιοδότησης προσωπικού Λογιστικά κέρδη < Φορολογικά κέρδη, διότι η πρόβλεψη αυτής της δαπάνης προστίθεται στο λογιστικό αποτέλεσμα για τον προσδιορισμό του φορολογητέου αποτελέσματος, από τον οποίο θα υπολογιστεί ο φόρος εισοδήματος υποχρέωση, πληρωτέος στο Ελληνικό Δημόσιο.

3.3 Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις

Εισαγωγή

Στους υπολογαριασμούς του 45 παρακολουθούνται οι υποχρεώσεις της επιχείρησης που λήγουν μετά το τέλος της επόμενης χρήσης. Τέτοιες μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις είναι τα διάφορα ομολογιακά δάνεια που συνάπτει η επιχείρηση σε ευρώ ή ξένο νόμισμα, οι μακροπρόθεσμες πιστώσεις, δάνεια από τράπεζες κ.λπ. καθώς και γραμμάτια πληρωτέα σε ευρώ ή ξένο νόμισμα. Όταν μια μακροπρόθεσμη υποχρέωση μετατρέπεται σε βραχυπρόθεσμη μεταφέρεται στους υπολογαριασμούς 53.17 ή 53.18 δηλ. μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις πληρωτέες την επόμενη χρήση. Μπορεί επίσης να μην γίνει η μεταφορά αυτή στα βιβλία της επιχείρησης και να φανούν οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις στην κατηγορία των βραχυπρόθεσμων μόνο στον ισολογισμό.

3.3.1 Υποθήκες

Υποθήκη σημαίνει εκούσια επιβάρυνση ακινήτου για εξασφάλιση οριστικού, μέλλοντος ή υπό αίρεση χρηματικού ποσού ή υποχρέωσης. Το πρόσωπο που υποθηκεύει το ακίνητό του ονομάζεται «ενυπόθηκος οφειλέτης» και το πρόσωπο προς όφελος του οποίου εγγράφεται η υποθήκη, «ενυπόθηκος δανειστής»..

Χαρακτηριστικά:

- I Εγγυήσεις δανείων που προέρχονται από το υποθηκευμένο ακίνητο.

I Σε περίπτωση που ο οφειλέτης αποτυγχάνει να πληρώσει την υποθήκη, ο πιστωτής ή ο δανειστής θα χρεώσει στο ποσό της υποθήκης, το ποσό των δικαστικών εξόδων και των άλλων εξόδων για τα οποία έχει υποπέσει σε παράβαση του ίδιου.

I Ο πιστωτικός φορέας δεν είναι απαραίτητο να γίνει ο ιδιοκτήτης του ενυπόθηκου ακινήτου.

I Η υποθήκη πρέπει να είναι δεόντως καταχωρημένη στο Δημόσιο Μητρώο να έχει έννομες συνέπειες και να δράσει σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τους όρους που καθορίζονται κατά το χρόνο του δανείου.

3.3.2 Αποσβέσεις χρονοδιάγραμμα.

Η αγορά ακινήτων ορισμένων τύπων εξοπλισμού συχνά χρηματοδοτείται με την έκδοση μακροπρόθεσμων εγγράφων και απαιτεί μια σειρά από πληρωμές σε δόσεις. Οι πληρωμές αυτές (που ονομάζεται "εξυπηρέτησης του χρέους") μπορούν να είναι ανα εξάμηνο, μηνιαίες ή τριμηνιαίες ή σε οποιοδήποτε άλλο χρονικό διάστημα. Αν αυτές οι αμοιβές συνεχιστούν μέχρι το χρέος να έχει εξοφληθεί πλήρως, λέγεται ότι το δάνειο έχει πλήρως αποσβεστεί. Συχνά, ωστόσο, οι μετοχές των εγγράφων περιέχουν "καταληκτική ημερομηνία" με την οποία το ανεξόφλητο υπόλοιπο πρέπει να επιστραφεί .

Ορισμένα έγγραφα απαιτούν την καταβολή τελών που αντιστοιχούν στους περιοδικούς τόκους (έγγραφο του "συμφέροντος μόνο"). Σύμφωνα με αυτούς τους όρους, το κεφάλαιο του δανείου καταβάλλεται σε μια συγκεκριμένη ημερομηνία λήξης. Πιο συχνά, όμως, οι πληρωμές είναι μεγαλύτερες από το ποσό των τόκων που περιέρχονται κατά τη διάρκεια της περιόδου. Ως εκ τούτου, μόνο ένα μέρος της κάθε πληρωμής, για κάθε πληρωμή των εκτιμήσεων αντιπροσωπεύει έξοδα και το υπόλοιπο ποσό της ενίσχυσης μειώνει το κεφάλαιο των υποχρεώσεων. Καθώς το οφειλόμενο ποσό είναι μειωμένο από κάθε πληρωμή, το τμήμα των πληρωμών αυτών που αντιπροσωπεύει τα έξοδα

από τόκους θα μειωθούν και κατευθύνονται να καταβάλουν το τμήμα της αύξησης κεφαλαίου.

3.3.3 Προετοιμασία του πίνακα απόσβεσης

Για να αναλύσει κάποιος τα περιεχόμενα ενός πίνακα πρέπει πρώτα να λαμβάνει υπόψη τον τρόπο πληρωμής, με το οποίο θα πληρώσει μηνιαία, τριμηνιαία ή εξαμηνιαία. Ως εκ τούτου, οι τιμές των πληρωμών (στήλη Α), τα έξοδα από τόκους (στήλη Β), και το ανεξόφλητο υπόλοιπο (στήλη Γ), θα υπολογίζονται σύμφωνα με το χρόνο. Τα δεδομένα στον πίνακα είναι οι εξής:

- 4) περιόδους τόκου (Ημερομηνία έκδοσης).
- 5) Ημερομηνία πληρωμής.
- 6) Πληρωμή (είτε μηνιαία, εξαμηνιαία ή τριμηνιαία) (Στήλη Α)
- 7) Οι χρεωστικοί τόκοι (στήλη Β)
- 8) Μείωση του ανεξόφλητο υπόλοιπο (στήλη Γ)
- 9) Ανεξόφλητο υπόλοιπο (στήλη Δ).

Το επιτόκιο που χρησιμοποιείται στον πίνακα έχει μια ιδιαίτερη σημασία, το ποσοστό αυτό θα πρέπει να αντιστοιχεί στο χρονικό διάστημα μεταξύ των ημερομηνιών πληρωμής. Επομένως, εάν οι πληρωμές θα γίνονται σε μηνιαία βάση (για παράδειγμα) η στήλη Β έξοδα από τόκους θα πρέπει να βασίζεται στα μηνιαία επιτόκια και ούτω καθεξής.

Ένας πίνακα χρεολυσίων γίνεται με το αρχικό ποσό του προσώπου που είναι επικεφαλής της στήλης των καθυστερούμενων υπολοίπων. Οι τιμές των μηνιαίων πληρωμών που αναφέρονται στη στήλη Α, καθορίζονται από τα τέλη της σύμβασης. Τα μηνιαία έξοδα από τόκους, που αναφέρεται στη στήλη Β, υπολογίζονται για κάθε μήνα χρησιμοποιώντας το μηνιαίο επιτόκιο προς το οφειλόμενο υπόλοιπο στις αρχές του τρέχοντος μηνός. Το τμήμα κάθε πληρωμής που μειώνει την αξία των υποχρεώσεων (στήλη Γ) είναι απλώς το

υπόλοιπο ποσό της ενίσχυσης (Στήλη Α - Στήλη Β). Τέλος, το οφειλόμενο υπόλοιπο της υποχρέωσης (στήλη Δ) μειώνεται κάθε μήνα από το ποσό που αναφέρεται στη στήλη Γ.

3.3.4 Αναβαλλόμενες πιστώσεις

Ορισμός: Πρόκειται για έσοδα που αντιστοιχούν σε διαφορετικές χρονικές περιόδους. Βασικό χαρακτηριστικό τους είναι ότι δεν απαιτούν μια δαπάνη των χρημάτων ή εισόδημα. Αυτά περιλαμβάνουν: Ενοικιάσεις που εισπράττονται προκαταβολικά, η πριμοδότηση για την έκδοση ομολόγων, αναβάλλεται του μικτού κέρδους επί των πωλήσεων, καθ' υπέρβαση της λογιστικής αξίας άνω του κόστους των μετοχών σε θυγατρική, κ.λπ.

Συμπέρασμα:

Όλες οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις αντικατοπτρίζονται στις πληρωμές που θα γίνουν σε περιόδους μεγαλύτερες του (1) έτους. Όπως όλες οι υποχρεώσεις, οι υποθήκες είναι δεσμεύσεις που η εταιρεία αποκτά ακίνητα, το κόστος της φορολογικής αντιμετώπισης, τα συμβολαιογραφικά και τα νομικά έξοδα τα οποία θεωρούνται μέρος του κόστους κτήσεως του ακινήτου. Αλλά αν θέλουμε να εγγυηθούμε δάνεια για την ενίσχυση του κεφαλαίου κίνησης, οι δαπάνες αυτές θα πρέπει να θεωρείται ως αναβαλλόμενο έξοδο, που αποσβένονται κατά τη διάρκεια ζωής των ενυπόθηκων δανείων.

3.4 Λογαριασμοί 30. «ΠΕΛΑΤΕΣ» και 31. «ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ»

3.4.1 Λογαριασμός 30 «Πελάτες»

Στους υπολογαριασμούς του 30 παρακολουθούνται οι απαιτήσεις, καθώς και ορισμένες υποχρεώσεις της επιχείρησης έναντι πελατών της, που απορρέουν από τις πωλήσεις της, τόσο αγαθών όσο και υπηρεσιών. Στο βιβλίο απογραφών και ισολογισμών, ο κάθε πελάτης και γενικά η κάθε απαίτηση καταχωρείται χωριστά ανάλογα με το υπόλοιπο που εμφανίζει κατά την ημέρα κλεισίματος.

Ειδικότερα στο λογαριασμό 30.00 «Πελάτες εσωτερικού» παρακολουθούνται οι απαιτήσεις από πωλήσεις που γίνονται στο εσωτερικό της χώρας, εκτός από εκείνες που προέρχονται από πωλήσεις, είτε προς το Ελληνικό Δημόσιο, είτε προς Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και Δημόσιες Επιχειρήσεις οι οποίες παρακολουθούνται σε ιδιαίτερους λογαριασμούς, δηλαδή 30.02 «Ελληνικό Δημόσιο» και 30.03 «Ν.Π.Δ.Δ. και Δημόσιες Επιχειρήσεις». Στο λογαριασμό 30.01 «Πελάτες εξωτερικού» παρακολουθούνται οι απαιτήσεις από πωλήσεις στο εξωτερικό ή και σε άλλα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο λογαριασμός αυτός χρεώνεται με την αξία του τιμολογίου, η οποία, για τη χρέωση αυτή, μετατρέπεται σε ευρώ με βάση την επίσημη τιμή συναλλάγματος της ημέρας έκδοσης του τιμολογίου. Οι αναλυτικοί λογαριασμοί του 30.01 τηρούνται κατά τρόπο που να προκύπτει απ' αυτούς η απαίτηση σε ξένο νόμισμα. Οι απαιτήσεις από πωλήσεις παγίων στοιχείων μπορεί να καταχωρούνται στο λογαριασμό 30 ή στο λογαριασμό 30.04 «Πελάτες – εγγυήσεις ειδών συσκευασίας» παρακολουθούνται τα ποσά που καταβάλλονται στην επιχείρηση από τους πελάτες της για εγγύηση της επιστροφής των ειδών συσκευασίας, τα οποία παραδίνονται σ'αυτούς χωρίς να τιμολογούνται. Στο λογαριασμό 30.05 «Προκαταβολές πελατών» παρακολουθούνται οι προκαταβολές, που λαμβάνονται από πελάτες για παραγγελίες που γίνονται από τους τελευταίους προς την επιχείρηση, όταν αυτή δεν επιθυμεί την παρακολούθησή τους στους οικείους λογαριασμούς 30.00 – 30.03. Ο λογαριασμός 30.05 πιστώνεται με το ποσό της προκαταβολής με χρέωση του λογαριασμού 38. ή 31. ή 33.90 ανάλογα με τον τρόπο πληρωμής. Στη συνέχεια, χρεώνεται ο λογαριασμός 30.05 με το όλο ή μέρος αυτού, ανάλογα με το αν συμβεί μερική ή ολική εκτέλεση της παραγγελίας, με πίστωση του οικείου λογαριασμού του πελάτη (30.00 – 30.03). Αν υποθέσουμε ότι κάποιος πελάτης δεν τηρήσει κάποιο όρο της παραγγελίας, χάνει την προκαταβολή ή μέρος αυτής. Το ποσό αυτό παραμένει στην επιχείρηση και μεταφέρεται από το λογαριασμό 30.05 (ή 30.00 – 30.03) στο λογαριασμό 74.98.00 «Αποζημιώσεις

από πελάτες». Αν όμως πρόκειται για κάποια ποινική ρήτρα, τότε μεταφέρεται στο λογαριασμό 81.01.02 «Καταπτώσεις εγγυήσεων – ποινικών ρητρών». Τα ποσά που εισπράττει η επιχείρηση από τον πελάτη της, για κάλυψη φθορών στα επιστραφέντα είδη συσκευασίας, καταχωρούνται στην πίστωση του λογαριασμού 74.98.01 «έσοδα από μερική χρησιμοποίηση ειδών συσκευασίας». Στο λογαριασμό 30.06 «Πελάτες – παρακρατημένες εγγυήσεις» παρακολουθούνται τα ποσά που, με βάση κάποιο συμβατικό όρο, παρακρατούν για εγγύηση οι πελάτες της επιχείρησης, όταν αυτή δεν επιθυμεί την παρακολούθησή τους στους οικείους λογαριασμούς 30.00 – 30.03. Ο λογαριασμός 30.06 χρεώνεται με τα ποσά που παρακρατούνται για εγγύηση και παραμένει χρεωμένος μέχρι την εκπλήρωση του όρου, για ασφάλεια του οποίου γίνεται η παρακράτηση. Στο λογαριασμό 30.07 «πελάτες αντίθετος λογαριασμός αξίας ειδών συσκευασίας» παρακολουθείται η αξία των τιμολογημένων ειδών συσκευασίας, για τα οποία οι πελάτες διατηρούν το δικαίωμα της επιστροφής. Εξαίρεση σε σχέση με τα κοινά έξοδα, αποτελούν τα έξοδα για λογαριασμό των πελατών της επιχείρησης. Τα έξοδα αυτά, καταχωρούνται στη χρέωση των προσωπικών λογαριασμών των πελατών του λογαριασμού 30, ή στη χρέωση του λογαριασμού 30.90 που θα αναλύεται σε τεταρτοβάθμιους κατά πελάτη και θα τακτοποιείται κάθε μήνα με την έκδοση της εκκαθάρισης. υς λογαριασμούς 33.95 και 33.9 Στο λογαριασμό 30.97 «Πελάτες επισφαλείς» παρακολουθούνται οι απαιτήσεις κατά πελατών που η είσπραξή τους γίνεται επισφαλής (αμφίβολης ρευστοποίησης), οι οποίες μεταφέρονται στο λογαριασμό αυτό από τους οικείους υπολογαριασμούς του 30. Στους λογαριασμούς 30.98 «Ελληνικό Δημόσιο λογαριασμός επίδικων απαιτήσεων» και 30.99 «Λοιποί πελάτες λογαριασμός επίδικων απαιτήσεων» παρακολουθούνται όσες απαιτήσεις της επιχείρησης κατά πελατών της μετατρέπονται σε επίδικες. Οι προβλέψεις πιθανών Ζημιών, που γίνονται για επισφαλείς και επίδικες απαιτήσεις κατά πελατών, καταχωρούνται σε χρέωση του λογαριασμού 83.11 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις», με αντίστοιχη πίστωση του λογαριασμού 44.11

«Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις». ¹⁵

3.4.2 Λογαριασμός 31. «Γραμμάτια Εισπρακτέα»

Στους υπολογαριασμούς του 31 παρακολουθούνται οι απαιτήσεις κατά τρίτων που είναι ενσωματωμένες σε τίτλους συναλλαγματικών ή γραμματίων «εις διαταγήν». Αναλυτικότερα, τα γραμμάτια εισπρακτέα σε ευρώ καταχωρούνται στο λογαριασμό 31.00 «Γραμμάτια στο Χαρτοφυλάκιο». Όσα από τα γραμμάτια αυτά μεταβιβάζονται στις τράπεζες για είσπραξη ή σε εγγύηση, μεταφέρονται από το λογαριασμό 31.00 στη χρέωση των λογαριασμών 31.01 «Γραμμάτια στις Τράπεζες για είσπραξη ή 31.02 «Γραμμάτια στις Τράπεζες σε εγγύηση». Αντίστοιχα, στο λογαριασμό 31.03 «Γραμμάτια σε καθυστέρηση» παρακολουθούνται προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις. Κατά αποδεκτών γραμματίων εισπρακτέων, τα οποία δεν εξοφλούνται κατά την ημερομηνία λήξης τους και παραμένουν απλήρωτα στα χέρια της επιχείρησης. Σε περίπτωση που οι απαιτήσεις του λογαριασμού 31.03 (ή 31.10) μετατρέπονται σε επισφαλείς ή επίδικες, μεταφέρονται στους λογαριασμούς 30.97 ή 33.97, όταν πρόκειται για επισφαλείς, ή στους λογαριασμούς 30.99 ή 33.99, όταν πρόκειται για επίδικες. Στους λογαριασμούς 31.04 «Γραμμάτια μεταβιβασμένα σε τρίτους» και 31.05 «Γραμμάτια προεξοφλημένα» είναι δυνατό να παρακολουθούνται, ανάλογα με την περίπτωση, τα γραμμάτια εισπρακτέα, τα οποία μεταβιβάζονται σε τρίτους π.χ. προμηθευτές, με χρέωση του προσωπικού λογαριασμού του τρίτου, ή προεξοφλούνται, με χρέωση του οικείου υπολογαριασμού 38. «Χρηματικών διαθεσίμων», για το προϊόν της προεξόφλησης και του λογαριασμού 65.02 «Προεξοφλητικοί τόκοι και έξοδα Τραπεζών» για τους τόκους και τα έξοδα προεξόφλησης. Τα μεταβιβασμένα σε τρίτους, καθώς και τα προεξοφλημένα γραμμάτια εισπρακτέα, στην περίπτωση που παρακολουθούνται στους λογαριασμούς 31.04 και 31.05, έπειτα από την πληρωμή τους ή, αν δεν υπάρχουν στοιχεία, αφού περάσει εύλογος χρόνος από τη λήξη τους, μεταφέρονται από τους λογαριασμούς αυτούς στην πίστωση του

λογαριασμού 31.00. Σε περίπτωση που η επιχείρηση δεν παρακολουθεί τα μεταβιβασμένα σε τρίτους και τα προεξοφλημένα γραμμάτια εισπρακτέα με τους λογαριασμούς 31.04 και 31.05, αλλά με τη μεταβίβαση ή προεξόφλησή τους πιστώνει απευθείας το λογαριασμό 31.00, είναι υποχρεωμένη να παρακολουθεί τα γραμμάτια αυτά.¹⁶

3.4.3 ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

Ένα από τα βασικά θέματα της επιστήμης της λογιστικής είναι οι αποσβέσεις παγίων στοιχείων. Σε αυτό ήρθε τώρα να προστεθούν και οι αποσβέσεις των επισφαλών απαιτήσεων. Για να αναγνωριστούν φορολογικά οι επισφαλείς απαιτήσεις δηλαδή, για να επιτραπεί η φορολογική έκπτωση των απωλειών τους από τα ακαθάριστα έσοδα, θα έπρεπε η απώλεια – ζημία να ήταν εκκαθαρισμένη, να είχε γίνει «οριστική εγγραφή» όπως απαιτείται η φορολογική Νομοθεσία (άρθρο 35 Ν. 3323/55). Η νομοθεσία απαιτεί:

1. Να καταχωρείται η επισφαλής απαίτηση ονομαστικά στην απογραφή
2. Να έχουν γίνει οι σχετικές εγγραφές των αποσβέσεων στα βιβλία της επιχείρησης (Ημερολόγιο – Καθολικό – καρτέλες).
3. Η οριστική εγγραφή να γίνει στο χρόνο που διαπιστώθηκε το επισφαλές της απαίτησης¹⁵. Απ' αυτό συνάγεται ότι η επιχείρηση δεν είχε δικαίωμα να διαγράψει την απαίτηση σε άλλη χρήση.
4. Να υπάρχει αφερεγγυότητα δικαιολογημένη.

Στα γραμμάτια πρέπει να ερευνάται εάν υπάρχουν τριτεγγυητές ή οπισθογράφοι φερέγγυοι, οπότε δεν αναγνωρίζεται η έκπτωση της απώλειας, γιατί μπορούσε να εισπραχθεί η απαίτηση απ' αυτούς. Γενικά το βάρος της απόδειξης που φέρει η επιχείρηση δεν χρειάζεται δικαστική επιδίωξη της απαίτησης εάν το επισφαλές πιθανολογείτο από την όλη αφερεγγυότητα του οφειλέτη. Αξίζει να σημειώσουμε ότι η προσωρινή δέσμευση μιας απαίτησης δεν έκανε την απαίτηση επισφαλής, η κήρυξη σε πτώχευση του οφειλέτη έκανε την απαίτηση επισφαλής απαίτηση που καλύπτονταν με εμπράγματα ασφάλεια δεν ήταν επισφαλής.

3.4.4 Ξένες Νομοθεσίες για τις Επισφαλείς Απαιτήσεις

Οι ξένες νομοθεσίες επιτρέπουν έκπτωση των αποσβέσεων των επισφαλών απαιτήσεων και με κάποια κριτήρια δέχονται προβλέψεις για απώλειες από επισφαλείς πελάτες. Οι σχετικές μέθοδοι είναι τρεις:

1. Μέθοδος ποσοστού επί των πωλήσεων (Percentage of sales method)
2. Μέθοδος ηλικίας των απαιτήσεων (aging accounts receivable method),
3. Μέθοδος ποσοστού επί των απαιτήσεων

Οι Ισχύουσες Διατάξεις από την 01/01/2005

Σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων που τηρούν επαρκή και ακριβή βιβλία Β' και Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ. εκπίπτουν τα ποσά των προβλέψεων για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων. Ειδικότερα, καθιερώνεται ο σχηματισμός πρόβλεψης, η οποία αναγνωρίζεται φορολογικά για έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα. Το ποσοστό της πρόβλεψης, όπως έχει προαναφερθεί, υπολογίζεται σε ποσοστό 0,5% επί της αναγραφόμενης αξίας στα τιμολόγια πώλησης ή παροχής υπηρεσιών, εσωτερικού ή εξωτερικού, προς επιτηδευματίες, μετά τις απαραίτητες μειώσεις που αναφέραμε. Αντίθετα, για το σχηματισμό πρόβλεψης επισφαλών απαιτήσεων από τις επιχειρήσεις που τηρούν πρόσθετα βιβλία, τους ελεύθερους επαγγελματίες, και τις επιχειρήσεις ενοικίασης αυτοκινήτων και οι οποίες, για τις υπηρεσίες που παρέχουν σε άλλους επιτηδευματίες, εκδίδουν Α.Π.Υ., θα λαμβάνονται υπόψη οι παρεχόμενες υπηρεσίες προς επιτηδευματίες, έστω και αν για τις υπηρεσίες αυτές δεν έχουν εκδοθεί τιμολόγια. Επίσης, διευκρινίζεται ότι επειδή ο Φ.Π.Α. με τον οποίο επιβαρύνονται οι πωλήσεις ή οι υπηρεσίες, δεν αποτελεί ακαθάριστο έσοδο της επιχείρησης, αυτός δεν πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στην αξία των τιμολογίων επί της οποίας υπολογίζεται η πρόβλεψη. Εξαίρεση προς το σχηματισμό προβλέψεων αποτελούν οι επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν για τη διάθεση των προϊόντων τους

αντιπροσώπους, προς τους οποίους στέλνουν τα εμπορεύματά τους με δελτίο αποστολής και στη συνέχεια ακολουθεί η έκδοση εκκαθαρίσεων. Δεν δικαιούνται για τις πωλήσεις αυτές να ενεργούν πρόβλεψη επισφαλών απαιτήσεων, αφού δεν εκδίδεται τιμολόγιο πώλησης, όπως ο νόμος ορίζει. Εξαιρέση αποτελούν οι επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν για τη διάθεση των προϊόντων τους αντιπροσώπους, προς τους οποίους στέλνουν τα εμπορεύματά τους με δελτίο αποστολής και στη συνέχεια ακολουθεί η έκδοση εκκαθαρίσεων, δικαιούνται για τις πωλήσεις αυτές να ενεργούν πρόβλεψη επισφαλών απαιτήσεων υπό την απαραίτητη προϋπόθεση ότι προκύπτει από οποιαδήποτε έγγραφη συμφωνία ότι οι επισφαλείς απαιτήσεις αφορούν τον εντολέα και όχι τον αντιπρόσωπο. Ομοίως, υπολογίζεται πρόβλεψη με ποσοστό 1% επί της αναγραφόμενης στις αποδείξεις λιανικής πώλησης αξίας, η οποία προκύπτει από λιανικές πωλήσεις διαρκών καταναλωτικών αγαθών με πίστωση, με την προϋπόθεση ότι στις αποδείξεις αυτές αναγράφεται διακεκριμένα το είδος, η ποσότητα και η αξία των συγκεκριμένων αγαθών. Τέλος να υπενθυμίσουμε ότι, το ποσό των προβλέψεων δεν μπορεί να υπερβεί το 30% του λογαριασμού «Πελάτες». Το ποσό των ως άνω προβλέψεων για κάθε διαχειριστική χρήση, συναθροιζόμενο με το ποσό της πρόβλεψης που έγινε σε προγενέστερες διαχειριστικές χρήσεις και η οποία εμφανίζεται στα τηρούμενα βιβλία της επιχείρησης, δεν μπορεί να υπερβεί το ποσοστό 30% του συνολικού χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού «Πελάτες», όπως αυτό εμφανίζεται στην απογραφή τέλους χρήσης.

Επίσης, δεν λαμβάνεται υπόψη το υπόλοιπο του λογαριασμού «Γραμμάτια εισπρακτέα», καθόσον ρητά στο νόμο αναφέρεται μόνο το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού «Πελάτες». Η λογιστική εγγραφή που πρέπει να γίνει στα τηρούμενα βιβλία, για να παρασχεθεί η έκπτωση της δαπάνης αυτής από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων είναι: Χρέωση: 83.11 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις

Πίστωση: 44.11 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις

Πέραν της σχηματιζόμενης κατά τα ανωτέρω πρόβλεψης, κανένα άλλο ποσό δεν αναγνωρίζεται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων, εκτός αν το ποσό των πράγματι επισφαλών απαιτήσεων, για τις οποίες έχουν εξαντληθεί όλα τα ένδικα μέσα, είναι μεγαλύτερο εκείνου που προκύπτει από την εφαρμογή του αντίστοιχου ποσοστού πρόβλεψης (πτώχευση του πελάτη και δεν υφίσταται πτωχευτική περιουσία για την ικανοποίηση της απαίτησης). Στην περίπτωση αυτή, το επιπλέον ποσό που δεν καλύπτεται από τη σχηματισθείσα πρόβλεψη, μπορεί να αποσβεσθεί στη διαχειριστική αυτή χρήση με οριστικές εγγραφές.

Είναι αυτονόητο ότι τα αναφερόμενα πιο πάνω αφορούν στην απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων, που έχουν προέλθει από πελάτες μόνο, καθόσον ο υπολογισμός των αποσβέσεων υπολογίζεται επί της αξίας των εκδοθέντων τιμολογίων πώλησεως. Αν υπάρχει ζημία από άλλη αιτία, αυτή θα εκπίπτει, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 31§1 περίπτωση ή του Κ.Φ.Ε. εφόσον συνιστά απώλεια κεφαλαίου.

3.5 Επίλογος κεφαλαίου

Σε αυτό το κεφάλαιο αναλύθηκαν εκτενώς οι αποσβέσεις των απαιτήσεων και των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων .Επίσης παρουσιάστηκε θεωρητικά και πρακτικά (μέσω των παραδειγμάτων) η εφαρμογή των αποσβέσεων επισφαλών απαιτήσεων καθώς και των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων αναφερόμενοι συγκεκριμένα σε επισφαλείς πελάτες , γραμμάτια και ομολογιακά δάνεια(που αποτελούν φυσικά μέρος των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων) .Στη σημερινή εποχή η χρήση των παραπάνω ειδών αποσβέσεων είναι ένα θέμα που απασχολεί τις επιχειρήσεις σε μεγάλο βαθμό για όλους εκείνους τους λόγους που αναλύθηκαν στις προηγούμενες σελίδες με κυρίαρχο φυσικά την σωστή εξαγωγή των αποτελεσμάτων που αποσκοπεί ασφαλώς στη καλύτερη λειτουργία της επιχείρησης . Φτάνοντας στο τέλος αυτού του κεφαλαίου της πτυχιακής εργασίας, συμπεραίνουμε ότι το θέμα που αναλύσαμε ήταν αρκετά πολύπλευρο και πλούσιο σε γνώσεις. Τα τελευταία χρόνια έχει βελτιωθεί η εργασία του

λογιστή – φοροτέχνη, βέβαια λόγω των συνεχών αλλαγών υπάρχει πάντα η ανάγκη να είναι σε ετοιμότητα να ανταπεξέλθει με αποτέλεσμα να μπορεί εύκολα να παρακολουθεί λογαριασμούς που φανερώνουν ιδιαιτερότητες όπως αυτοί των αποσβέσεων. Οι απαιτήσεις πάνω στη λογιστική αλλάζουν, και ο λογιστής πρέπει να ενημερώνεται συνεχώς και να προσαρμόζει την εργασία του αναλόγως. Τέλος αποσκοπούμε μέσω αυτού του κεφαλαίου στην καλύτερη κατανόηση των αποσβέσεων καθώς και στην απλοποίηση τους διότι πραγματικά αποτελούν χρήσιμο εργαλείο για κάθε οικονομολόγο που τον ενδιαφέρει η σωστή εφαρμογή τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

4.1 Έννοια αποτίμησης

Με τον όρο **αποτίμηση** των περιουσιακών στοιχείων εννοούμε τον προσδιορισμό της αξίας τους σε χρηματικές μονάδες σε μια ορισμένη χρονική στιγμή. Με άλλα λόγια αποτίμηση είναι η προσπάθεια εκτίμησης σε ευρώ των τιμών που θα πρέπει να εφαρμοστούν στις ποσότητες που μετρούνται κατά τη διαδικασία της απογραφής. Έτσι, μπορούμε να έχουμε ακριβή και ολοκληρωμένη εικόνα της αξίας της οικονομικής μονάδας.

Η αποτίμηση είναι ένα πολύ σημαντικό θέμα και για το λόγο αυτό έχει διαμορφωθεί ιδιαίτερος επιστημονικός κλάδος μέσα στα όρια της Οικονομικής των Επιχειρήσεων, η Αποτιμητική. Ο κλάδος αυτός εξετάζει:

I τις τιμές που πρέπει να ισχύσουν καθώς και το ακριβές περιεχόμενο της κάθε τιμής

I τις μεθόδους που πρέπει να χρησιμοποιηθούν κατά την εφαρμογή κάθε τιμής

I τους κανόνες που πρέπει να εφαρμοστούν για την αποτίμηση της περιουσίας της οικονομικής μονάδας, αλλά και τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή τους και τις συνέπειες από αυτήν.

4.2 Σκοπός αποτίμησης

Η αποτίμηση έχει σαν σκοπό τον ακριβή προσδιορισμό της πραγματικής αξίας της περιουσίας της οικονομικής μονάδας. Όμως, ο προσδιορισμός αυτός συναντά αρκετές δυσκολίες, οι οποίες μπορεί να οφείλονται στους παρακάτω παράγοντες:

10) η μεγάλη ποικιλία περιουσιακών στοιχείων που μπορεί να έχει στην κατοχή της η οικονομική μονάδα καθώς και οι ειδικές απαιτήσεις που προβάλλει

η αποτίμηση ορισμένων από αυτά. Όταν μια οικονομική μονάδα κατέχει μεγάλη ποικιλία περιουσιακών στοιχείων αυτό συνεπάγεται ότι ορισμένα από αυτά φέρουν ειδικά χαρακτηριστικά και έτσι η αποτίμησή τους απαιτεί ειδικές γνώσεις. Οι γνώσεις αυτές αφορούν τόσο την ποιοτική τους κατάταξη, που αποτελεί ένα βασικό παράγοντα για την επιλογή της τιμής αποτίμησής τους, όσο και τον ποσοτικό υπολογισμό τους που αποτελεί ένα καθοριστικό στοιχείο για τη συνολική τους αξία.

11) οι μεταβολές στις τιμές των περιουσιακών στοιχείων, οι οποίες επιβάλλουν την επιλογή της “σωστής” τιμής μεταξύ των διαφορετικών τιμών απόκτησής τους.

12) ο σκοπός που επιδιώκει κάθε φορά η αποτίμηση. Ο σκοπός αυτός αποτελεί ένα βασικό και καθοριστικό παράγοντα της αποτίμησης της περιουσίας της οικονομικής μονάδας λόγω του ότι διαφέρουν οι κανόνες που προκρίνονται για εφαρμογή ανάλογα με το σκοπό της αποτίμησης.

Το βασικό θέμα είναι να προσδιορίσουμε την τιμή με την οποία θα αποτιμήσουμε τα μένοντα περιουσιακά στοιχεία αλλά και το κόστος των πωληθέντων. Η αποτίμηση επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό το οικονομικό αποτέλεσμα της επιχείρησης και κατ' επέκταση την περιουσιακή της θέση. Για το λόγο αυτό έχουν θεσπιστεί διάφοροι κανόνες αποτίμησης, ανάλογα με τη σκοπιμότητα της αποτίμησης καθώς και των ιδιαίτερων συνθηκών που επικρατούν τόσο στην οικονομική μονάδα όσο και στην αγορά.

Οι κυριότεροι κανόνες αποτίμησης είναι οι παρακάτω:

6. της τιμής κτήσης ή παραγωγής ή κατασκευής
7. της τιμής ημέρας ή τρέχουσας ή επανακτήσεως ή αναπαραγωγής ή ανακατασκευής
8. της τιμής του πρότυπου κόστους
9. της τιμής κεφαλαιοποίησεως αξίας κ.λπ.

Τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία επιδέχονται αποτίμηση είναι αυτά τα οποία

έχουν υλική υπόσταση ή εκφράζονται σε ξένο νόμισμα. Δηλαδή αντικείμενο της αποτίμησης αποτελούν :

5. τα πάγια
6. τα αποθέματα
7. οι συμμετοχές & τα χρεώγραφα
8. οι απαιτήσεις, υποχρεώσεις & τα διαθέσιμα σε ξένο νόμισμα

Στη συνέχεια του κεφαλαίου αναλύουμε πως γίνεται η αποτίμηση των διαφόρων κατηγοριών των περιουσιακών στοιχείων.

4.3 Αποτίμηση των παγίων στοιχείων

Όσον αφορά την αποτίμηση των παγίων στοιχείων, οι διατάξεις των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 28 του Π.Δ. 186/1992 “Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων”, σε συνδυασμό με τις διατάξεις των παραγράφων 2.2.101 και 2.2.205 του άρθρου 1 του Π.Δ. 1123/1980 “Ε.Γ.Λ.Σ.”, ορίζουν τα παρακάτω:

“Τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία αποτιμώνται στην αξία της τιμής κτήσης ή του κόστους ιδιοκατασκευής τους. Η αξία αυτή προσαυξάνεται με τις δαπάνες επεκτάσεων ή προσθηκών και βελτιώσεων και μειώνεται με τις αποσβέσεις που διενεργούνται με βάση την ισχύουσα νομοθεσία. Σε περίπτωση αναπροσαρμογής, που γίνεται σε εφαρμογή ειδικού νόμου, η αναπροσαρμοσμένη αξία θεωρείται ως αξία κτήσης του οικείου παγίου”.

Για την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 3 λαμβάνονται υπόψη οι εννοιολογικοί προσδιορισμοί της επέκτασης, προσθήκης, βελτίωσης, συντήρησης και επισκευής ενσώματων παγίων, που ορίζονται στις περιπτώσεις 1,2,3,4 και 5 της παραγράφου 2.2.101 του άρθρου 1 του Π.Δ. 1123/1980.

Επέκταση ή προσθήκη κτιρίου, κτιριακής εγκατάστασης και τεχνικού έργου είναι οποιαδήποτε μόνιμη αύξηση του όγκου, του μεγέθους ή της ωφελιμότητας του που γίνεται με τη χρησιμοποίηση κατά κανόνα δομικών

υλικών.

Επέκταση ή προσθήκη μηχανήματος, τεχνικής εγκαταστάσεως και μηχανολογικού εξοπλισμού είναι κάθε προσθήκη ή εργασία που γίνεται σε αυτά και αυξάνει το μέγεθος και κατά κανόνα την παραγωγική τους δυναμικότητα.

Βελτίωση ενσώματου παγίου περιουσιακού στοιχείου είναι κάθε μεταβολή που γίνεται σε αυτό μετά από τεχνολογική επέμβαση και που έχει ως αποτέλεσμα, είτε την αύξηση του χρόνου της ωφέλιμης ζωής του, είτε την αύξηση της παραγωγικότητάς του, είτε τη μείωση του κόστους λειτουργίας του ή τη βελτίωση των συνθηκών χρησιμοποίησής του.

Συντήρηση ενσώματου παγίου περιουσιακού στοιχείου είναι η τεχνολογική επέμβαση που γίνεται σε αυτό, με σκοπό να διατηρείται στην αρχική του παραγωγική ικανότητα για όσο το δυνατό μεγαλύτερο χρονικό διάστημα

Επισκευή ενσώματου παγίου περιουσιακού στοιχείου είναι η αντικατάσταση ή επιδιόρθωση μερών αυτού, που έχουν καταστραφεί ή υποστεί βλάβη, με σκοπό την επαναφορά της παραγωγικής του ικανότητας ή των συνθηκών λειτουργίας του στο επίπεδο που ήταν πριν από την καταστροφή ή τη βλάβη.¹⁷

4.4 Αποτίμηση των Αποθεμάτων

Τα αποθέματα παρακολουθούνται στην ομάδα 2 του Ε.Γ.Λ.Σ (Ενιαίο Γενικό Λογιστικό Σχέδιο) και προέρχονται από διάφορες πηγές όπως για παράδειγμα από μένοντα (μη πωληθέντα) αποθέματα από την προηγούμενη χρήση (απογραφή), από αγορά, ιδιοπαραγωγή και σε εξαιρετικές περιπτώσεις από ανταλλαγή, εισφορά σε είδος και δωρεά. Αποθέματα είναι τα υλικά αγαθά που ανήκουν στην οικονομική μονάδα, τα οποία:

3. προορίζονται για πώληση με τη συνηθισμένη λειτουργία της οικονομικής μονάδας. Αυτά είναι τα εμπορεύματα (λογαριασμός 20) και τα έτοιμα προϊόντα

(λογαριασμός 21)

4. βρίσκονται ακόμα στο στάδιο της παραγωγής και μετά τη μετατροπή τους σε έτοιμα προϊόντα, προορίζονται για πώληση. Σε αυτά ανήκουν οι πρώτες και βοηθητικές ύλες (λογαριασμός 24) και τα ημιτελή προϊόντα (λογαριασμός 21)

5. παράγονται μαζί με τα κύρια προϊόντα στα διάφορα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας, με τη χρησιμοποίηση των ίδιων πρώτων υλών. Αυτά είναι τα υποπροϊόντα (λογαριασμός 22)

6. τα άχρηστα υλικά κατάλοιπα της παραγωγικής διαδικασίας και όταν απορρίπτονται αποτελούν μέρος της βιομηχανικής απώλειας. Αυτά είναι τα υπολείμματα (λογαριασμός 22)

7. προορίζονται είτε για την παραγωγή των έτοιμων προϊόντων, είτε για την παροχή υπηρεσιών, όπως για παράδειγμα τα αναλώσιμα και τα καύσιμα (λογαριασμός 25)

8. προορίζονται για τη συντήρηση, την επισκευή, την καλή λειτουργία ή την ιδιοπαραγωγή παγίων στοιχείων, όπως για παράδειγμα τα ανταλλακτικά (λογαριασμός 26)

9. προορίζονται αποκλειστικά για τη συσκευασία των εμπορευμάτων και των έτοιμων προϊόντων. Αυτά είναι τα υλικά και είδη συσκευασίας (λογαριασμός 28)

Κάθε οικονομική μονάδα πρέπει να πραγματοποιεί φυσική απογραφή για τα παραπάνω αποθέματα, τουλάχιστον μία φορά μέσα στη χρήση και συγκεκριμένα στο τέλος αυτής.

Σκοπός της φυσικής απογραφής είναι να καταγραφούν, καταμετρηθούν και να καταταχτούν όλα τα αποθέματα κατά είδος, ποιότητα, ποσότητα και κατηγορίες στους αντίστοιχους επιμέρους λογαριασμούς αποθεμάτων.

4.4.1 Κριτήρια διαχωρισμού αποθεμάτων

Τα αποθέματα διακρίνονται με βάση τα παρακάτω κριτήρια:

4. Με κριτήριο τον προορισμό τους. Η λογιστική παρακολούθηση των

αποθεμάτων βασίζεται όχι μόνο στην αντικειμενική φύση τους αλλά και στον προορισμό τους στα πλαίσια της λειτουργικής δραστηριότητας της συγκεκριμένης οικονομικής μονάδας. Έτσι σύμφωνα με την αντικειμενική φύση, τα στοιχεία είναι δυνατόν να χαρακτηριστούν λειτουργικά, ανάλογα με το είδος της επιχείρησης στην οποία αποκρίνονται. Για παράδειγμα το ύφασμα (αντικειμενική φύση) όταν βρίσκεται στο τμήμα του κλωστηρίου αποτελεί πρώτη ύλη, ενώ όταν βρίσκεται στην υφασματοεμπορική επιχείρηση αποτελεί εμπόρευμα.

5. Με κριτήριο τον κλάδο που ανήκει η επιχείρηση. Με το κριτήριο αυτό τα αποθέματα χωρίζονται σε εμπορικά και σε βιομηχανικά. Η εμπορική επιχείρηση έχει να κάνει με εμπορεύματα ενώ αντίθετα η βιομηχανική έχει να κάνει με πρώτες και βοηθητικές ύλες, ανταλλακτικά κ.λπ.

6. Με κριτήριο τον τρόπο που αποκτήθηκαν. Με το κριτήριο αυτό τα αποθέματα διακρίνονται σε αγοραζόμενα και παραγόμενα. Αγοραζόμενα είναι τα εμπορεύματα, οι πρώτες και βοηθητικές ύλες, τα υλικά συσκευασίας, τα αναλώσιμα υλικά, τα ανταλλακτικά των παγίων και τα είδη συσκευασίας, ενώ τα παραγόμενα είναι τα έτοιμα προϊόντα, τα ημιτελή προϊόντα, τα υποπροϊόντα και υπολείμματα και τα ημικατεργασμένα υλικά (παραγωγή σε εξέλιξη)

7. Με κριτήριο την ενσωμάτωσή τους στο κόστος των παραγόμενων προϊόντων. Με το κριτήριο αυτό τα αγαθά διακρίνονται σε άμεσα ή έμμεσα. Άμεσα υλικά σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ. είναι “οι πρώτες και βοηθητικές ύλες που ενσωματώνονται στο προϊόν που παράγεται από αυτές, όπως π.χ. το βαμβάκι που αναλώνεται για την παραγωγή του νήματος, το νήμα που αναλώνεται για την παραγωγή του υφάσματος, το ύφασμα και όλα τα υλικά που χρησιμοποιούνται και ενσωματώνονται στο έτοιμο ένδυμα (όπως για παράδειγμα κουμπιά, κλωστές και φόδρες).

Επίσης, άμεσα υλικά θεωρούνται και τα υλικά συσκευασίας στην βιομηχανική επιχείρηση. Σε αυτή την περίπτωση τα άμεσα υλικά πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στις τεχνικές προδιαγραφές του εκάστοτε προϊόντος,

πραγματοποιούνται σε αναλογική σχέση με τα παραγόμενα προϊόντα και η λογιστική τους παρακολούθηση γίνεται στον λογαριασμό 24 πρώτες και βοηθητικές – υλικά συσκευασίας. Τα άμεσα υλικά που ενσωματώνονται στα παραγόμενα προϊόντα, πραγματοποιούνται σε αναλογική σχέση με τον όγκο παραγωγής, που σημαίνει ότι η παραγωγή διπλάσιας ποσότητας προϊόντος απαιτεί και σχεδόν διπλάσια κατανάλωση άμεσων υλικών.

Επίσης, τα άμεσα υλικά προσαυξάνουν το βάρος των προϊόντων. Έμμεσα υλικά σύμφωνα με όσα ορίζει το Ε.Γ.Λ.Σ. είναι εκείνα που αν, και αναλώνονται για την παραγωγή συγκεκριμένου προϊόντος και δεν ενσωματώνονται σε αυτό, όπως για παράδειγμα τα υλικά διαμορφώσεως της εσωτερικής διαμέτρου πλαστικών σωλήνων.

Συνεπώς τα έμμεσα υλικά παρόλο που δεν ενσωματώνονται στα παραγόμενα προϊόντα, μπορούν να έχουν ή και να μην έχουν αναλογική σχέση με αυτά, αλλά δεν προσαυξάνουν το βάρος αυτών. Τα έμμεσα υλικά θεωρούνται κατά κανόνα, τα υλικά που παρακολουθούνται στους λογαριασμούς 25 και 26 “αναλώσιμα υλικά” και “ανταλλακτικά παγίων στοιχείων” αντίστοιχα. Το κόστος των έμμεσων υλικών που αναλώθηκαν, βαρύνει τα κέντρα κόστους (υπολογαριασμοί του 92 “κέντρα κόστους”) και συνιστά τμήμα των “γενικών βιομηχανικών εξόδων”, δηλαδή καταλογίζεται στο κόστος των παραγόμενων προϊόντων με βάση διάφορα κριτήρια καταλογισμού.

4.4.2 Βασικές έννοιες

Στη συνέχεια αναλύουμε κάποιες βασικές έννοιες για την καλύτερη κατανόηση της αποτίμησης.

5. Τιμή Κτήσης είναι η τιμολογιακή αξία αγοράς αποθεμάτων, αυξημένη με τα ειδικά έξοδα αγοράς και μειωμένη με τις εκπτώσεις

6. Τιμολογιακή Αξία είναι η αξία αγοράς που αναφέρεται στα τιμολόγια, μειωμένη κατά τις εκπτώσεις που κάθε φορά χορηγούνται από τους

προμηθευτές και απαλλαγμένη από τους φόρους και τα τέλη που δε βαρύνουν τελικά την οικονομική μονάδα.

7. Ειδικά έξοδα αγοράς είναι τα άμεσα έξοδα αγοράς που γίνονται μέχρι την παραλαβή και αποθήκευση του αγαθού και ιδιαίτερα οι οι δασμοί και λοιποί φόροι – τέλη εισαγωγής, καθώς και τα έξοδα μεταφοράς και παραλαβής των σχετικών ειδών

8. Ιστορικό κόστος παραγωγής είναι το άμεσο κόστος αγοράς των πρώτων υλών και των διάφορων υλικών που χρησιμοποιήθηκαν στην παραγωγή των αγαθών, προσαυξημένο με αναλογία γενικών (έμμεσων) εξόδων καθώς και με τα άμεσα και έμμεσα έξοδα παραγωγής (κόστος κατεργασίας), που δαπανήθηκαν για τα παραγόμενα αγαθά στην θέση και κατάσταση που βρίσκονται κατά την απογραφή

9. Τρέχουσα τιμή αγοράς είναι η τιμή αντικατάστασης του συγκεκριμένου αποθέματος, δηλαδή η τιμή στην οποία η οικονομική μονάδα έχει τη δυνατότητα να προμηθευτεί το αγαθό, κατά την ημέρα σύνταξης της απογραφής από τη συνήθη αγορά, με τους συνήθεις όρους και κάτω από κανονικές συνθήκες, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη περιπτωσιακά και προσωπικά γεγονότα που προκαλούν αδικαιολόγητες διακυμάνσεις των τιμών. Η τρέχουσα τιμή αγοράς διαμορφώνεται με το συνυπολογισμό όλων των στοιχείων του κόστους κτήσης.

10. Καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία είναι η τιμή πώλησης του αποθέματος, στην οποία υπολογίζεται ότι θα πουληθεί κάτω από συνθήκες ομαλής πορείας των εργασιών της οικονομικής μονάδας, μειωμένη με το κόστος ολοκλήρωσης της επεξεργασίας (όταν πρόκειται για ημιτελή αποθέματα ή αποθέματα που βρίσκονται στο στάδιο της κατεργασίας) και με έξοδα που υπολογίζονται ότι θα πραγματοποιηθούν για την επίτευξη της πώλησης

11. Τιμή αγοράς είναι η τιμή κατά την οποία η επιχείρηση έχει την δυνατότητα να αγοράσει το αγαθό κατά την ημερομηνία σύνταξης του Ισολογισμού.

12. Υπολείμματα είναι τα υλικά κατάλοιπα της παραγωγικής διαδικασίας κατά κανόνα άχρηστα. Τα υπολείμματα, όταν είναι άχρηστα απορρίπτονται, αντιπροσωπεύουν μέρος της βιομηχανικής απώλειας. Στην κατηγορία των υπολειμμάτων εντάσσονται και τα ακατάλληλα για βιομηχανοποίηση ή κανονική αξιοποίηση διάφορα υλικά ή έτοιμα ή ημιτελή προϊόντα

13. Υποπροϊόντα είναι τα υλικά αγαθά που παράγονται μαζί με τα κύρια προϊόντα, σε διάφορα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας, από τις ίδιες πρώτες ύλες. Τα υποπροϊόντα επαναχρησιμοποιούνται από την οικονομική μονάδα ή πωλούνται αυτούσια.

4.4.3 Αποτίμηση επιμέρους αποθεμάτων

Ο κυριότερος στόχος της αποτίμησης είναι να υπολογιστεί το τελικό απόθεμα στην ακριβή και πραγματική του αξία σύμφωνα με τους νόμους και τις διατάξεις που διέπουν την κάθε περίπτωση, ώστε να μην προκύψει κανένα πρόβλημα ορθότητας της αξίας αυτής στον Ισολογισμό αλλά ούτε και στις επόμενες χρήσεις.¹⁹

Χωρίζοντας τα αποθέματα σε επιμέρους κατηγορίες, μπορούμε να δούμε τι ορίζουν για κάθε περίπτωση οι διατάξεις του άρθρου 28 της παραγράφου 1 του Π.Δ. 186/1992:

C) Τα αποθέματα που προέρχονται από αγορές (εμπορεύματα, πρώτες και βοηθητικές ύλες, αναλώσιμα υλικά, είδη συσκευασίας κ.λπ.) αποτιμώνται στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ τιμής κτήσης και τρέχουσας τιμής αγοράς.

D) Τα αποθέματα (εκτός από τα υπολείμματα και τα υποπροϊόντα) που προέρχονται από την παραγωγή της οικονομικής μονάδας και προορίζονται, είτε για πώληση ως έτοιμα προϊόντα, είτε για παραπέρα επεξεργασία προς παραγωγή έτοιμων προϊόντων, αποτιμώνται στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ τιμών ιστορικού κόστους παραγωγής και καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας.

E) Τα υπολείμματα αποτιμώνται στην πιθανή τιμή πώλησής τους, μειωμένη

με τα άμεσα έξοδα που υπολογίζεται ότι θα πραγματοποιηθούν για την πώλησή τους

F) Τα υποπροϊόντα, εφόσον προορίζονται για πώληση, αποτιμώνται στην πιθανή τιμή πώλησής τους, μειωμένη με τα άμεσα έξοδα πώλησης, όπως και στην περίπτωση των υπολειμμάτων. Όταν όμως προορίζονται να χρησιμοποιηθούν από την ίδια την οικονομική μονάδα, αποτιμώνται στην τιμή χρησιμοποιήσεώς τους, δηλαδή στην τιμή που θα αγοράζονταν, είτε τα συγκεκριμένα υποπροϊόντα, είτε άλλα ισοδύναμης αξίας, με σκοπό να χρησιμοποιηθούν από αυτή.

G) Τα προϊόντα και τα άλλα στοιχεία κόστους που βρίσκονται, κατά την απογραφή, στο στάδιο της “παραγωγής σε εξέλιξη”, αποτιμώνται στην κατ’ είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής ιστορικού κόστους παραγωγής, της τιμής που παράγονται αυτά κατά την ημέρα κλεισίματος του Ισολογισμού και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας.

H) Τα ελαττωματικά προϊόντα όταν πρόκειται να πωληθούν με μειωμένη τιμή, αποτιμώνται στην τιμή του κανονικού προϊόντος. Αν πρόκειται να επισκευαστούν, το κόστος επισκευής επιβαρύνει όλη την παραγωγή της περιόδου. Τέλος, αν ανακυκλωθούν, δηλαδή αν χρησιμοποιηθούν σαν πρώτη ύλη στην ίδια επιχείρηση, αποτιμώνται στην τιμή πρώτης ύλης που υποκαθιστούν.

I) Τα συμπαράγωγα προϊόντα έχουν ενιαίο κόστος παραγωγής, το οποίο, μετά τη μείωση του κατά την αξία αποτιμήσεως των τυχόν υποπροϊόντων και υπολειμμάτων, κατανέμεται μεταξύ αυτών με κριτήριο την αξία τους σε καθαρές τιμές πώλησεως.

4.4.4 Μέθοδοι αποτίμησης αποθεμάτων

Με βάση τα παραπάνω μπορούμε να καταλάβουμε ότι ο προσδιορισμός της τιμής αγοράς καθώς και της τιμής ρευστοποίησης γίνεται με σχετική ευκολία, εφόσον υπάρχει ελεύθερη αγορά για τα συγκεκριμένα αγαθά. Αντίθετα, ο

προσδιορισμός της τιμής κτήσης και του ιστορικού κόστους παραγωγής αντιμετωπίζει δυσκολίες λόγω του ότι κατά τη διάρκεια της χρήσης αντιμετωπίζουμε πολλές και διαφορετικές αγορές και παραγωγές, σε διαφορετικές τιμές. Λόγω των δυσκολιών αυτών η οικονομική μονάδα επιλέγει για την αποτίμηση των αποθεμάτων της κάποια από τις ακόλουθες παραδεκτές μεθόδους, καθώς επίσης και οποιαδήποτε άλλη παραδεκτή μέθοδο, αρκεί αυτή να εφαρμοστεί πάγια και για όλα τα αποθέματα των υποκαταστημάτων και των λοιπών εγκαταστάσεών της.

Οι μέθοδοι αποτίμησης των αποθεμάτων διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

- E) Μέθοδοι που βασίζονται στο κόστος κτήσης
- F) Μέθοδοι που απομακρύνονται από το κόστος κτήσης
- G) Μέθοδοι εκτίμησης της αξίας των αποθεμάτων

4. Η μέθοδος του μέσου κόστους (average cost)

Η μέθοδος αυτή χωρίζεται σε δύο διαφορετικούς τρόπους εφαρμογής ανάλογα με το αν η οικονομική μονάδα εφαρμόζει περιοδική ή διαρκή απογραφή.²⁰

È Μέθοδος του μέσου σταθμικού κόστους

Στη μέθοδο αυτή ισχύει ο παρακάτω τύπος:

$$\frac{\text{Αξία αποθέματος έναρξης περιόδου} + \text{Αξία αγορών στην τιμή κτήσης}}{\text{Ποσότητα αποθέματος έναρξης} + \text{Ποσότητα που αγοράστηκε στην περίοδο}}$$

Αποτέλεσμα αυτού του τύπου είναι το μέσο σταθμικό κόστος μονάδας, με το οποίο πολλαπλασιάζεται η ποσότητα του αποθέματος τέλους χρήσης για να προκύψει το ποσό που κόστισε κατά μέσο όρο η μια μονάδα.

Έτσι, υπολογίζεται η μέση σταθμική τιμή μονάδας, η οποία χρησιμοποιείται για την αποτίμηση των αποθεμάτων λήξης. Η μέθοδος αυτή μειώνει τις επιπτώσεις των διακυμάνσεων των τιμών στο κόστος. Σε αγορές όπου οι τιμές ακολουθούν αύξουσα πορεία, το μέσο σταθμικό κόστος είναι μικρότερο από το

τρέχον κόστος ενώ σε αγορές όπου οι τιμές ακολουθούν φθίνουσα πορεία, το μέσο κόστος είναι υψηλότερο από το τρέχον.

Η μέθοδος του μέσου σταθμικού κόστους είναι κατάλληλη για εφαρμογή σε οικονομικές μονάδες που εφαρμόζουν περιοδική απογραφή, δηλαδή αυτές συνήθως πωλούν λιανικά μεγάλη ποικιλία εμπορευμάτων σε χαμηλές τιμές. Έτσι, στο τέλος της χρήσης που προσδιορίζεται το μέσο σταθμικό κόστος απογράφονται τα μένοντα και προσδιορίζεται η αξία τους και το κόστος πωληθέντων. Αντίθετα η συγκεκριμένη μέθοδος είναι ακατάλληλη για εφαρμογή σε οικονομικές μονάδες οι οποίες εφαρμόζουν το σύστημα της διαρκούς απογραφής επειδή το μέσο σταθμικό κόστος δεν μπορεί να υπολογιστεί πριν από την τελευταία αγορά της περιόδου, επομένως οι πωλήσεις και τα υπόλοιπα των αποθεμάτων παρακολουθούνται κατά τη διάρκεια της περιόδου μόνο κατά ποσότητα. Το μέσο σταθμικό κόστος είναι δυνατόν να είναι ετήσιο ή μηνιαίο ή τριμηνιαίο, ανάλογα με την περίοδο σταθμίσεως που μπορεί να είναι ετήσια (δηλαδή αφορά ολόκληρη τη χρήση) ή μικρότερη του έτους (μηνιαία αλλά και τριμηνιαία) αντίστοιχα.

Η παραπάνω μέθοδος χρησιμοποιείται ευρύτατα στην πράξη επειδή έχει εύκολη εφαρμογή, προσδιορίζει αντικειμενικά το κόστος κάθε μονάδας, εφόσον απαλλάσσεται από τα περιθώρια υποκειμενικών χειρισμών και ελαχιστοποιεί τις επιδράσεις των υπερβολικών τιμών στην αγορά.

Στη συνέχεια ακολουθεί παράδειγμα εφαρμογής της μεθόδου αυτής για καλύτερη κατανόηση.

Παράδειγμα 1

Για το είδος Α έχουμε τα εξής δεδομένα:

1/1 Απόθεμα μονάδες 1000 X 10€

5/1 Αγορά μονάδες 3000 X 15€

12/1 Πώληση μονάδες 2000 X 20€

2/2 Αγορά μονάδες 1000 X 13€

5/2 Πώληση μονάδες 2000 €

Η τρέχουσα τιμή αγοράς είναι 13,50 €

I Ζητείται να προσδιοριστεί η τιμή κτήσης με τη μέθοδο του μέσου σταθμικού κόστους καθώς και η τιμή αποτιμήσεως του είδους Α στην απογραφή.

Εφαρμόζοντας τον τύπο που ισχύει στη μέθοδο του μέσου σταθμικού κόστους έχουμε:

$$\frac{\text{Αξία αποθέματος έναρξης περιόδου} + \text{Αξία αγορών στην τιμή κτήσης}}{\text{Ποσότητα αποθέματος έναρξης} + \text{Ποσότητα που αγοράστηκε στην περίοδο}} = \frac{10.000 + 58.000}{1.000 + 4.000} = \frac{68.000}{5.000} = 13,60\text{€}$$

Για την αποτίμηση θα πάρουμε τη μικρότερη τιμή μεταξύ τιμής κτήσης και τρέχουσας τιμής, δηλαδή 13,50€ Έτσι η αξία των μενόντων θα είναι $1000 \times 13,60 = 13600\text{€}$

Ø Μέθοδος του κυκλοφοριακού μέσου όρου ή των διαδοχικών υπολοίπων

Η μέθοδος αυτή υπολογίζει τη μέση τιμή κτήσεως μετά από κάθε εισαγωγή με βάση τον τύπο

$$\frac{\text{Αξία προηγούμενου υπολοίπου} + \text{Αξία νέας αγοράς στην τιμή κτήσης}}{\text{Ποσότητα προηγούμενου υπολοίπου} + \text{Ποσότητα νέας αγοράς}}$$

Η συγκεκριμένη μέθοδος είναι κατάλληλη για εφαρμογή σε οικονομικές μονάδες που εφαρμόζουν το σύστημα της περιοδικής απογραφής. Χαρακτηρίζεται ως αντικειμενική μέθοδος, λόγω του ότι δεν αφήνει περιθώρια προσωπικών χειρισμών και δίνει ένα αρκετά αντιπροσωπευτικό μέσο κόστος το οποίο πλησιάζει περισσότερο στο τρέχον παρά στο μέσο σταθμικό. Για καλύτερη κατανόηση της μεθόδου ακολουθεί παράδειγμα.

Παράδειγμα 2

Για το είδος Β ισχύουν τα εξής:

1/1 Απόθεμα μονάδες 500X6€

3/1 Αγορά μονάδες 1500X7€

10/1 Πώληση μονάδες 1500X10€

20/1 Αγορά μονάδες 3000X6,50€

27/1 Πώληση μονάδες 2000X12€

Τρέχουσα τιμή αγοράς 6,80€

Ø Ζητείται η τιμή κτήσης με τη μέθοδο του κυκλοφοριακού μέσου όρου καθώς και η τιμής αποτίμησης στην απογραφή.

Με τη μέθοδο αυτή, έπειτα από κάθε εισαγωγή, προσδιορίζεται η μέση τιμή κτήσεως με βάση τον τύπο:

Αξία προηγούμενου υπολοίπου + Αξίας νέας αγοράς στην τιμή κτήσης

Ποσότητα προηγούμενου υπολοίπου + Ποσότητα νέας αγοράς

Έτσι, μετά από κάθε εισαγωγή η μέση τιμή κτήσης διαμορφώνεται ως εξής:

$$3/1) 3.000+10.500 / 500+1.500 = 13.500 / 2.000 = 6,75 \text{ €}$$

$$20/1) 3.375+19.500 / 500+3.000 = 22.875 / 3.500 = 6,54 \text{ €}$$

Οι εξαγωγές καταχωρούνται στην πίστωση με την τιμή πώλησης ενώ παράλληλα αφαιρούνται από τη χρέωση με την τιμή κόστους

Εισαγωγές	Είδος Β	Εξαγωγές
1/1 Απόθεμα μον. 500X6€=3.000		10/1 Πώληση μον. 1500X10€=15.000
3/1 Αγορά μον. 1500X7€=10.500		27/1 Πώληση μον. 2000X12€=24.000
3/1 Σύνολο μον. 2000X6,75€=13.500		
10/1 Πώληση μον. 1500X6,75€=10.125		
10/1 Υπόλοιπο μον. 500X6,75€=3.375		
20/1 Αγορά μον. 3000X6,50€=19.500		
20/1 Σύνολο μον. 3500X6,54€=22.890		

27/1 Πώληση μον. $2000 \times 6,54 \text{€} = 13.080$

2/1 Υπόλοιπο μον. $1500 \times 6,54 \text{€} = 9.810$

Η τιμή κτήσης με τη μέθοδο αυτή είναι 6,54 € αφού είναι μικρότερη από την τρέχουσα τιμή (6,80 €), και στην απογραφή θα είναι $1.500 \times 6,54 = 9.810$

Ø Η μέθοδος του πρώτου εισερχομένου, πρώτου εξερχομένου, First in first out (F.I.F.O)

Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, η πρώτη εισαγωγή είναι και η πρώτη εξαγωγή. Αυτό σημαίνει ότι το εμπόρευμα που εισήχθη πρώτο στην οικονομική μονάδα είναι αυτό που θα εξαχθεί πρώτο. Έτσι, τα αποθέματα της απογραφής προέρχονται τις τελευταίες αγορές της χρήσης και η τιμή κτήσης είναι η μέση τιμή με την οποία αγοράστηκαν. Με τη μέθοδο αυτή οι τιμές που αποτιμώνται τα αποθέματα τέλους χρήσης είναι πολύ κοντά στις τρέχουσες τιμές αγοράς, άρα η αξία των αποθεμάτων που εμφανίζονται στον ισολογισμό είναι πιο αντικειμενική σε σχέση με εκείνη που προκύπτει από την εφαρμογή άλλων μεθόδων και ιδιαίτερα με τη μέθοδο Last In – First Out, την οποία θα αναπτύξουμε παρακάτω. Όμως, η μέθοδος First In – First Out υστερεί στην ορθή σύγκριση των εσόδων με το κόστος των πωλήσεων επειδή δεν αντιπαραθέτει το τρέχον κόστος των πωλήσεων αλλά το κόστος κτήσεως των παλαιότερων αγορών. Επομένως, σε περιόδους πληθωρισμού υπερεκτιμά τα λογιστικά κέρδη, σε αντίθεση με τις άλλες μεθόδους, ειδικότερα με τη μέθοδο L.I.F.O., με αποτέλεσμα την επιβολή αυξημένου φόρου εισοδήματος από το κράτος. Αντίθετα, σε περιόδους όπου οι τιμές παρουσιάζουν πτώση το αποτέλεσμα είναι η υπερεκτίμηση των κερδών που σημαίνει μειωμένο φόρο εισοδήματος.

Η μέθοδος αυτή είναι εύκολη στην εφαρμογή γι' αυτό και χρησιμοποιείται ευρύτατα. Επιπλέον, είναι μια αντικειμενική και συστηματική μέθοδος αφού δεν επηρεάζεται από υποκειμενικούς υπολογισμούς. Εφαρμόζεται είτε με το σύστημα της διαρκούς απογραφής είτε με το σύστημα της περιοδικής

απογραφής δίνοντας τα ίδια αποτελέσματα. Στη συνέχεια αναλύουμε ένα παράδειγμα για καλύτερη κατανόηση αυτής της μεθόδου.²¹

Παράδειγμα 3

Για το είδος Γ έχουμε τα εξής δεδομένα:

1/1 Απόθεμα μονάδες 1000X9€

5/1 Αγορά μονάδες 5000X13€

15/2 Πώληση μονάδες 3000X20€

2/2 Αγορά μονάδες 1500X11€

25/2 Πώληση μονάδες 2500X22€

Τρέχουσα τιμή αγοράς 11,80 €

Ø Ζητείται η τιμή κτήσης για το είδος Γ με τη μέθοδο πρώτη εισαγωγή – πρώτη εξαγωγή, καθώς και η τιμή αποτίμησής του στην απογραφή.

Στο παράδειγμά μας το τελικό απόθεμα είναι 2000 μονάδες από τις οποίες οι 1500 προέρχονται από την τελευταία αγορά στις 2/2 και θα αποτιμηθούν με 11€ Οι υπόλοιπες 500 μονάδες προέρχονται από την αμέσως προηγούμενη αγορά που έγινε στις 5/1 και θα αποτιμηθούν με 13€ Έτσι, αντικαθιστώντας τα δεδομένα του παραδείγματος στον τύπο που εφαρμόζει η συγκεκριμένη μέθοδος έχουμε:

$$1500X11 + 500X13 / 2000 = 16.500 + 6.500 / 2000 = 23.000 / 2000 = 11,50€$$

Επειδή η τιμή κτήσης είναι μικρότερη από την τρέχουσα τιμή θα εφαρμοστεί αυτή κατά την απογραφή. Επομένως θα έχουμε 2000X11,50€= 23.000

Ø **Η μέθοδος τελευταία εισαγωγή – πρώτη εξαγωγή, Last in first out (L.I.F.O.)**

Η μέθοδος αυτή βασίζεται στην παραδοχή ότι η τελευταία εισαγωγή (αγορά) του περιουσιακού στοιχείου είναι η πρώτη εξαγωγή (πώληση ή ανάλωση). Έτσι, τα αποθέματα τέλους χρήσης προέρχονται από τις πιο παλιές εισαγωγές (αγορές και αρχικό απόθεμα). Με άλλα λόγια τα περιουσιακά στοιχεία που αγοράστηκαν πρώτα, πωλήθηκαν τελευταία και ο υπολογισμός της αποτίμησης του τελικού αποθέματος ξεκινά από τα χρονολογικά παλιά αγαθά που απόκτησε η

οικονομική μονάδα από τις πρώτες αγορές της περιόδου. Η αποτίμηση των πωληθέντων – αναλωμένων αγαθών γίνεται αντίθετα με τη σειρά εισαγωγής τους. Η μέθοδος αυτή είναι αντίθετη της προηγούμενης μεθόδου που αναπτύξαμε.

Η μέθοδος L.I.F.O. παρόλο που ακολουθεί αφύσικη ροή αποθεμάτων, έχει το πλεονέκτημα ότι για τη μέτρηση του αποτελέσματος η ροή τους κόστους είναι πιο σημαντική από τη φυσική ροή των αποθεμάτων. Η μέτρηση του αποτελέσματος πρέπει να βασίζεται στις τρέχουσες συνθήκες αγοράς και τα έσοδα από τις πωλήσεις πρέπει να συσχετίζονται με το τρέχον κόστος των πωληθέντων. Ακολουθεί παράδειγμα εφαρμογής της μεθόδου αυτής.²¹

Παράδειγμα 4

Για το είδος Δ ισχύουν τα ακόλουθα δεδομένα:

1/1 Απόθεμα μονάδες 800X15€

15/1 Αγορά μονάδες 3000X19€

20/1 Πώληση μονάδες 3200X25€

31/1 Αγορά μονάδες 2500X18€

5/2 Πώληση μονάδες 1500X26€

Τρέχουσα τιμή αγοράς 18,70€

Ø Ζητείται η τιμή κτήσης με τη μέθοδο L.I.F.O. καθώς και η τιμή αποτίμησης στην απογραφή.

Με βάση τα δεδομένα του παραδείγματος, το τελικό απόθεμα είναι 1600 μονάδες. Από αυτές οι 800 προέρχονται από την πρώτη εισαγωγή (1/1 Απογραφή) και οι υπόλοιπες από την πρώτη αγορά (15/1). Εφαρμόζοντας τα αριθμητικά δεδομένα έχουμε:

$$800X15+800X19 / 1600 = 12.000+15.200 / 1600 = 27.200 / 1600 = 17€$$

Η τιμή κτήσης με τη μέθοδο αυτή είναι μικρότερη από την τρέχουσα τιμή (18,70€) και επομένως είναι αυτή που θα ληφθεί υπόψη για την απογραφή. Επομένως:

$$1600X17€=27.200$$

2) Η μέθοδος επόμενη εισαγωγή – πρώτη εξαγωγή, Next in – first out, (N.I.F.O.)

Η συγκεκριμένη μέθοδος αποβλέπει στη μέτρηση του κόστους των πωληθέντων με βάση τις τιμές αντικατάστασής τους και για αυτόν το λόγο προσομοιάζει με τη μέθοδο L.I.F.O. Όμως δεν γίνεται γενικώς αποδεκτή και γι' αυτό δεν θα την αναπτύξουμε περαιτέρω.

3) Η μέθοδος του μικτού κέρδους

Η μέθοδος αυτή βασίζεται στο ποσοστό του μικτού κέρδους επί των πωλήσεων. Χρησιμοποιείται για την εξακρίβωση της ποσότητας των αποθεμάτων που εμφανίζονται στον Ισολογισμό, για τον προσδιορισμό του κόστους των αποθεμάτων που εμφανίζονται στους περιοδικούς Ισολογισμούς (μηνός – τριμήνου) καθώς και κατά την κατάρτιση των προγραμμάτων δράσης. Η μέθοδος αυτή προσδιορίζεται από τον τύπο

$(\text{Αρχικό Απόθεμα} + \text{Αγορές}) - \text{Κόστος Πωληθέντων} = \text{Απογραφή Τέλους Χρήσης}$

Παράδειγμα 5

Αρχικό απόθεμα 400€

Αγορές 600€

Συνολικό κόστος εμπορευμάτων προς πώληση 1000€

Καθαρές πωλήσεις 500€

Μικτό κέρδος 20%

Κόστος πωληθέντων 80% επί των πωλήσεων

Άρα $500\text{€} \times 80\% = 400\text{€}$

Επομένως αποθέματα στο κόστος $1000\text{€} - 400\text{€} = 600\text{€}$

4) Μέθοδος του λιανικού εμπορίου

Η μέθοδος αυτή είναι εξειδικευμένη για να εφαρμοστεί σε επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου ή σε κάθε άλλη οικονομική μονάδα που τηρεί αρχείο στις τιμές κόστους και ταυτόχρονα και στις λιανικές τιμές. Στηρίζεται στο ποσοστό που συμμετέχει το κόστος στην τιμή πώλησης.

Η μέθοδος του λιανικού εμπορίου προτιμάται από Super Markets, πολυκαταστήματα και γενικά από μεγάλες εμπορικές επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες στην απογραφή τους και απαιτείται πολύς χρόνος και κόπος, λόγω της μεγάλης ποικιλίας προϊόντων που διαθέτουν.

Ενδείκνυται να χρησιμοποιείται στις περιοδικές απογραφές, καθώς στο χονδρικό έλεγχο των τελικών αποθεμάτων και για επαληθεύσεις (κατά προσέγγιση) και των άλλων μεθόδων αποτίμησης των αποθεμάτων. Η μέθοδος αυτή επαληθεύει τα αποθέματα μόνο κατά αξία.

5) Η μέθοδος του βασικού αποθέματος

Για τη μέθοδο αυτή το Ε.Γ.Λ.Σ. ορίζει τη διάκριση δύο κατηγοριών οσόν αφορά τα αποθέματα τέλους χρήσης. Η πρώτη κατηγορία αφορά την ελάχιστη ποσότητα αποθέματος (στοκ ασφαλείας), η οποία είναι απαραίτητη για την εξασφάλιση της ομαλής και συνηθισμένης δραστηριότητας της οικονομικής μονάδας. Η δεύτερη κατηγορία αφορά την ποσότητα των αποθεμάτων τα οποία κρατάει η οικονομική μονάδα πέρα του βασικού αποθέματος, το λεγόμενο υπεραπόθεμα, και το οποίο προορίζεται για την κάλυψη μελλοντικών αναγκών πωλήσεων.

Η οικονομική μονάδα υποχρεούται να διατηρεί το βασικό απόθεμα σε μόνιμη βάση έτσι ώστε να είναι σε θέση να εξασφαλίσει και να διατηρήσει την ομαλή λειτουργία της. Λόγω αυτής της μονιμότητας μέσα στην οικονομική μονάδα, μπορούμε να πούμε ότι το απόθεμα μοιάζει με πάγιο στοιχείο. Όπως είναι ήδη γνωστό τα πάγια στοιχεία αποτιμώνται στην αξία κτήσης τους, έτσι λοιπόν και το βασικό απόθεμα αποτιμάται στην αρχική αξία κτήσης του.

Το υπεραπόθεμα αντιστοιχεί στην ποσότητα που διατηρεί η οικονομική μονάδα για την εξυπηρέτηση μελλοντικών αναγκών πωλήσεων, σε περίπτωση εμπορευμάτων ή έτοιμων προϊόντων ή αναγκών βιομηχανοποιήσεων σε περίπτωση υλικών τα οποία αναλώνονται στην παραγωγική διαδικασία. Το υπεραπόθεμα αποτιμάται με μια από τις μεθόδους υπολογισμού της τιμής κτήσης (μέσου σταθμικού κόστους, κυκλοφοριακού μέσου όρου, F.I.F.O. κ.λπ.).

È Η μέθοδος του εξατομικευμένου κόστους

Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή τα αποθέματα παρακολουθούνται όχι μόνο κατά είδος αλλά και κατά συγκεκριμένες παρτίδες αγοράς ή παραγωγής, οι οποίες αποκτούν έτσι αυτοτέλεια κόστους. Συνεπώς, κατά την αποτίμηση των αποθεμάτων της απογραφής, τα αποθέματα πρέπει να αναλύονται στις ποσότητες κατά παρτίδα από την οποία προέρχονται και η αποτίμησή τους να γίνεται στο κόστος της συγκεκριμένης παρτίδας, ανεξάρτητα από το χρόνο που αγοράστηκαν ή παράχθηκαν.

Η ευχέρεια που έχουμε στον προσδιορισμό των συγκεκριμένων παρτίδων από τις οποίες προέρχονται τα αποθέματα της απογραφής, μας δίνει την ικανότητα να τα αποτιμήσουμε στις ειδικές τιμές κτήσης τους. Η μέθοδος του εξατομικευμένου κόστους συσχετίζει τη ροή του κόστους με την ειδική ροή των φυσικών αγαθών και οδηγεί σε ικανοποιητική αντιπαράθεση εσόδων και κόστους. Μπορεί να εφαρμοστεί με περιοδική ή διαρκή απογραφή των αποθεμάτων.

Επειδή η παραπάνω μέθοδος απαιτεί εξατομικευμένη παρακολούθηση για κάθε στοιχείο, η εφαρμογή της είναι σπάνια στην πράξη. Κυρίως χρησιμοποιείται σε οικονομικές μονάδες οι οποίες παράγουν τα αποθέματά τους με βάση τις παραγγελίες των πελατών τους, όπως για παράδειγμα σε κατασκευαστικές ή ναυπηγικές εταιρίες.

Ø Η μέθοδος του μεταβλητού ή άμεσου κόστους.

Κατά τη μέθοδο αυτή, στο κόστος περιλαμβάνονται μόνο τα μεταβλητά έξοδα και όχι τα σταθερά. Τα σταθερά έξοδα δεν υπολογίζονται στο κόστος των αποθεμάτων αλλά συμπεριλαμβάνονται στο κόστος των πωληθέντων. Τα σταθερά έξοδα αφαιρούνται από τα καθαρά έσοδα της χρήσης. Η συγκεκριμένη μέθοδος δεν εφαρμόζεται στη χώρα μας προς το παρόν, ωστόσο χρησιμοποιείται σε αρκετές χώρες του εξωτερικού για τον προγραμματισμό της παραγωγής και τον έλεγχο του κόστους.

11) Η μέθοδος του πρότυπου κόστους

Αρχικά διευκρινίζουμε ότι **πρότυπο κόστος** είναι το κόστος το οποίο καταρτίζεται και προσδιορίζεται πριν πραγματοποιηθεί, ύστερα από ακριβείς μετρήσεις και ακριβείς υπολογισμούς.

Οι ακριβείς μετρήσεις και οι ακριβείς υπολογισμοί αναφέρονται σε μια μονάδα παραγωγής ή κατασκευής. Συνεπώς το πρότυπο κόστος προσδιορίζεται από τις αναλώσεις ποσοτήτων και αξιών των άμεσων υλικών, της άμεσης εργασίας και των γενικών βιομηχανικών εξόδων.

Κατά τη μέθοδο του πρότυπου κόστους τα αποθέματα αποτιμώνται με την τιμή του πρότυπου κόστους. Οι οικονομικές μονάδες που εφαρμόζουν το σύστημα της πρότυπης κοστολόγησης μπορούν να αποτιμούν τα αποθέματά τους σε τιμές πρότυπου κόστους εφόσον οι αποκλίσεις που θα προκύψουν από τη διαφορά μεταξύ ιστορικού και πρότυπου κόστους, θα κατανεμηθούν αναλογικά στα αδιάθετα και στα αποθέματα που έχουν πουληθεί ή αναλωθεί. Επιπλέον αυτές οι αποκλίσεις τακτοποιούνται και εμφανίζονται κατά την απογραφή σε συγκεκριμένο λογαριασμό, ο οποίος αποτελεί ένα άλλο μέσο ελέγχου της παραγωγικής και συναλλακτικής δραστηριότητας της οικονομικής μονάδας.

Η μέθοδος αυτή είναι ιδανική για εφαρμογή σε βιομηχανικές επιχειρήσεις. Προϋποθέτει όμως οργάνωση και εξειδικευμένο προσωπικό. Επίσης η

εφαρμογή της απαιτεί και εσωλογιστική κοστολόγηση, όπου ο Κ.Β.Σ την επιβάλλει μόνο σε μεγάλες επιχειρήσεις.

Ø Η μέθοδος στην τρέχουσα τιμή

Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή η αποτίμηση των αποθεμάτων γίνεται σε εκείνη την τιμή που πρέπει να διαθέσει η οικονομική μονάδα προκειμένου να αγοράσει ή να αντικαταστήσει τα αγαθά της. Η τιμή αυτή είναι η τρέχουσα αξία και αντιπροσωπεύει την τιμή αντικατάστασης και την καθαρή ρευστοποιήσιμη ή πραγματοποιήσιμη τιμή.

Λέγοντας τιμή αντικατάστασης εννοούμε την αξία που δαπανά η οικονομική μονάδα προκειμένου να αποκτήσει ένα αγαθό κατά την ημέρα της απογραφής. Ως καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία θεωρούμε την τιμή στην οποία η οικονομική μονάδα έχει τη δυνατότητα να πουλήσει το αγαθό κάτω από ομαλές συνθήκες αγοράς, μειωμένη με το κόστος ολοκλήρωσης της επεξεργασίας στην περίπτωση ημιτελών αποθεμάτων ή εκείνων που βρίσκονται ακόμα στο στάδιο της κατεργασίας.

Ø Η μέθοδος αποτίμησης στη μικρότερη τιμή μεταξύ τιμής κτήσης και τρέχουσας τιμής

Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή η αποτίμηση των αποθεμάτων γίνεται στη μικρότερη τιμή μεταξύ τιμής κτήσης και τρέχουσας τιμής. Σαν τιμή κτήσης λαμβάνουμε αυτή που έχει υπολογιστεί με κάποια από τις μεθόδους αποτίμησης που αναλύσαμε και σαν τρέχουσα τιμή αυτή στην οποία μπορούν να αγοραστούν ή να παραχθούν τα περιουσιακά στοιχεία της οικονομικής μονάδας κατά την ημέρα της απογραφής. Υπάρχουν αρκετές παραλλαγές της μεθόδου αυτής και στη συνέχεια αναφέρουμε τις δυο κυριότερες.

Η πρώτη παραλλαγή είναι ότι οι παραπάνω τιμές μπορούν να ληφθούν μεμονωμένα για κάθε είδος αγαθού. Έτσι για κάποια αγαθά θα λαμβάνεται η τιμή κτήσης εφόσον θα είναι μικρότερη της τρέχουσας, ενώ κάποια άλλα αγαθά

θα αποτιμώνται στην τρέχουσα τιμή, η οποία θα είναι μικρότερη της αξίας κτήσης. Η παραλλαγή αυτή ισχύει σύμφωνα με το άρθρο 22 του Κώδικα Φορολογικών Στοιχείων.

Η δεύτερη παραλλαγή υποστηρίζει ότι η σύγκριση για τη μικρότερη τιμή γίνεται μεταξύ της συνολικής αξίας της απογραφής, περιλαμβάνοντας όλα τα εμπορεύματα, που υπολογίζεται βάση της τιμής κτήσης κάθε είδους και της συνολικής αξίας της απογραφής που υπολογίζεται βάση της τρέχουσας αξίας κάθε αγαθού χωριστά.

Η τιμή στην οποία θα αποτιμηθούν τα αποθέματα κατά την ημέρα σύνταξης της απογραφής είναι πολύ σημαντική επειδή λόγω της τιμής αυτής μπορεί να δημιουργηθούν πλασματικά κέρδη που οφείλονται σε υπερτιμήσεις ή να προκύψουν μειωμένα κέρδη με σκοπό να αποφευχθεί η φορολογία. Εξαιτίας της αδυναμίας αυτής, η μέθοδος αυτή χαρακτηρίστηκε από κάποιους ως πεπλανημένη.

4.4.5 Χρησιμότητα της αποτίμησης των αποθεμάτων

Η αποτίμηση των αποθεμάτων της απογραφής τέλους χρήσης είναι πολύ σημαντική για την οικονομική παρουσίαση της οικονομικής μονάδας αφού προσδιορίζει την αξία με την οποία τα αποθέματα θα εμφανιστούν στον ισολογισμό. Με άλλα λόγια αποβλέπει στην αλήθεια του ισολογισμού. Επιπλέον προσδιορίζει το κόστος των πωληθέντων, το οποίο συγκρίνεται με τα έσοδα από πωλήσεις. Δηλαδή αποσκοπεί στον ακριβή προσδιορισμό του αποτελέσματος χρήσης.

Μεταξύ της αξίας των αποθεμάτων λήξης και του κόστους πωληθέντων υπάρχει αντίθετη σχέση. Όσο πιο μεγάλη είναι η λογιστική αξία των αποθεμάτων (κόστος) που αντιστοιχεί στα αποθέματα λήξης, τόσο πιο μικρό είναι το κόστος που απομένει για τα αποθέματα που έχουν πουληθεί και αντίστροφα. Επομένως οι λογιστικές μέθοδοι οι οποίες υπερεκτιμούν την αξία των αποθεμάτων λήξης οδηγούν σε υποεκτίμηση του κόστους των πωληθέντων

και συνεπώς σε μεγαλύτερο αποτέλεσμα χρήσης. Αντίθετα οι λογιστικές μέθοδοι οι οποίες υποεκτιμούν την αξία των αποθεμάτων λήξης οδηγούν σε υπερεκτίμηση του κόστους των πωληθέντων και συνεπώς σε μικρότερο αποτέλεσμα χρήσης.

Έτσι, μεταξύ της αξίας των αποθεμάτων λήξης και του αποτελέσματος της χρήσης υπάρχει αναλογική σχέση, ενώ μεταξύ της αξίας των αποθεμάτων λήξης και του κόστους των πωληθέντων η σχέση είναι αντίστροφη.

Πρέπει να τονίσουμε ότι εφόσον η αποτίμηση των αποθεμάτων λήξης έχει ως βασικό στόχο τον ακριβή προσδιορισμό του αποτελέσματος, θα πρέπει να είναι ακριβής και συγκεκριμένη και η αξία των αποθεμάτων λήξης που αναγράφεται στον ισολογισμό και η οποία θα αποτελέσει το κόστος των πωληθέντων στις επόμενες χρήσεις. Συνεπώς η αποτίμηση των αποθεμάτων λήξης πρέπει να γίνεται πάντα με στόχο την ορθότητα των αποτελεσμάτων τόσο της συγκεκριμένης χρήσης όσο και των επόμενων χρήσεων. Επιδιώκεται δηλαδή η διαχρονική και ακατάλυτη ορθότητα των αποτελεσμάτων.

4.5 Αποτίμηση Συμμετοχών και Χρεογράφων

Σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της παραγράφου 2.2.112 του Ε.Γ.Λ.Σ., οι **συμμετοχές** είναι οι μετοχές ανώνυμων εταιριών, τα εταιρικά μερίδια Ε.Π.Ε., και οι εταιρικές μερίδες των άλλης νομικής μορφής εταιριών, που η διαρκής κατοχή τους κρίνεται ιδιαίτερα χρήσιμη για τη δραστηριότητα της οικονομικής μονάδας, κυρίως γιατί της εξασφαλίζει άσκηση επιρροής στις αντίστοιχες εταιρίες. Οι συμμετοχές χαρακτηρίζονται σαν μορφή πάγιας επένδυσης όταν κατά την απόκτησή τους υπάρχει σκοπός για διαρκή κατοχή τους και επιπλέον το ποσοστό συμμετοχής υπερβαίνει το 10% του κεφαλαίου της κάθε εταιρίας. Στην αντίθετη περίπτωση χαρακτηρίζονται σαν χρεόγραφα και παρακολουθούνται στο λογαριασμό 34.

Επίσης κατά την παράγραφο 2.2.305 του Ε.Γ.Λ.Σ., **χρεόγραφα** είναι οι μετοχές ανώνυμων εταιριών, ομολογίες, έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου,

μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων, ομόλογα Τραπεζών τα οποία αποκτούνται από την οικονομική μονάδα με σκοπό την τοποθέτηση των κεφαλαίων της και την πραγματοποίηση από αυτά άμεσης προσόδου, σύμφωνα με όσα καθορίζονται στην περίπτωση 1 της παραγράφου 2.2.112.

Η ανάγκη της αποτίμησης για τις συμμετοχές προκύπτει από το γεγονός ότι η αξία των επιχειρήσεων στις οποίες συμμετέχει η επιχείρηση μεταβάλλεται (όπως επίσης και της επιχείρησης της ίδιας). Επομένως, όταν συντάσσεται ο Ισολογισμός εμφανίζεται το ζήτημα της πραγματικής αξίας των επιχειρήσεων σε αυτές που υπάρχει η συμμετοχή, προκειμένου να προσδιοριστεί η πραγματική αξία της συμμετοχής αυτής.

Επίσης τα **χρεόγραφα** είναι καθαυτά αξίες που αποτελούν αντικείμενο συναλλαγής, δηλαδή που πουλιούνται και αγοράζονται και κατά συνέπεια διαμορφώνεται και γι' αυτά μια αγοραία αξία που μεταβάλλεται. Έτσι προκύπτει το ζήτημα, τα χρεόγραφα που έχουν αποκτηθεί σε διάφορους χρόνους και με διάφορες τιμές, ποια πραγματική αξία έχουν, κατά την σύνταξη του Ισολογισμού.

Οι διατάξεις του άρθρου 20, παράγραφος 5 του Π.Δ. 186/1992 ορίζουν τα ακόλουθα όσον αφορά την αποτίμηση των συμμετοχών και χρεογράφων:

Ø Οι μετοχές, οι ομολογίες και τα λοιπά χρεόγραφα που είναι εισηγμένα στο χρηματιστήριο, καθώς και τα μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων, αποτιμώνται στην κατ' είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ τιμής κτήσης και της τρέχουσας τιμής τους.

Για τα παραπάνω χρεόγραφα ως τρέχουσα τιμή λαμβάνεται ο μέσος όρος της χρηματιστηριακής τους τιμής κατά τον τελευταίο μήνα της χρήσης. Ειδικά για τα αμοιβαία κεφάλαια ως τρέχουσα τιμή θεωρείται ο μέσος όρος της καθαρής τιμής τους κατά τον τελευταίο μήνα της χρήσης.

Ø Οι μετοχές των ανωνύμων εταιρειών που δεν είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο καθώς και οι συμμετοχές σε επιχειρήσεις οι οποίες δεν έχουν τη μορφή ανώνυμης εταιρείας, αποτιμώνται στην τιμή κτήσης τους.

Ø Τα κάθε φύσης χρεόγραφα και οι τίτλοι που έχουν χαρακτήρα προθεσμιακής κατάθεσης και δεν έχουν εισαχθεί στο χρηματιστήριο, καθώς επίσης τα έντοκα γραμμάτια του Δημοσίου, αποτιμώνται στην κατ' είδος παρούσα αξία τους κατά την ημέρα κλεισίματος του ισολογισμού. Η αξία αυτή υπολογίζεται με βάση το ετήσιο επιτόκιο του κάθε χρεογράφου ή τίτλου.

4.6 Αποτίμηση Απαιτήσεων, Υποχρεώσεων και Λοιπών Περιουσιακών Στοιχείων που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα

Οι απαιτήσεις, οι υποχρεώσεις, και όλες οι συναλλαγές σε ξένο νόμισμα, καθώς επίσης και το νόμισμα που τυχόν κατέχει η οικονομική μονάδα, είναι ανάγκη να αποτιμηθούν στο τέλος της χρήσης έτσι ώστε να προσδιοριστεί η πραγματική τρέχουσα αξία όλων αυτών των στοιχείων σε ευρώ.

Η ανάγκη αυτή προκύπτει από τη μεταβολή των τιμών ή τη μείωση της εσωτερικής αξίας του νομίσματος. Η ανάγκη της μετατροπής οφείλεται στο γεγονός ότι με τα ξένα νομίσματα η οικονομική μονάδα έχει τη δυνατότητα να αγοράζει εμπορεύματα από το εξωτερικό. Συνεπώς, όταν μειωθεί η εσωτερική αξία του εθνικού νομίσματος και με την ίδια ποσότητα μπορούμε πλέον να αγοράσουμε λιγότερα εγχώρια εμπορεύματα, τότε αγοράζονται επίσης και λιγότερα εισαγόμενα εμπορεύματα από άλλες χώρες. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι όταν γίνει η αγορά των εισαγόμενων εμπορευμάτων και τα χρήματα από την αγορά δοθούν πίσω στην πωλήτρια χώρα, τότε θα αγοράσουν μικρότερη ποσότητα αγαθών οι πολίτες της χώρας αυτής που θα χρησιμοποιήσουν το συγκεκριμένο χρηματικό ποσό σε ευρώ για την αγορά ελληνικών προϊόντων.

Η αποτίμηση των απαιτήσεων, των υποχρεώσεων, των διαθεσίμων και των λοιπών περιουσιακών στοιχείων που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα, οπουδήποτε και αν βρίσκονται, αποτιμώνται σε ευρώ με το ποσό που προκύπτει από τη μετατροπή του ξένου νομίσματος με βάση την επίσημη τιμή κατά την ημέρα:

- Ø της απογραφής για τις απαιτήσεις, τις υποχρεώσεις και τα διαθέσιμα, και
- Ø της κτήσης (αγοράς, ιδιοκατασκευής ή παραγωγής) των χρεογράφων και

των τίτλων των στοιχείων του πάγιου ενεργητικού, εκτός των μακροπρόθεσμων απαιτήσεων και των αποθεμάτων γενικά.

Για τις συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από τη μετατροπή σε ευρώ κατά την απογραφή των περιουσιακών στοιχείων ισχύουν τα εξής:

1) Για τις συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν κατά την πληρωμή και την αποτίμηση σε ευρώ των υποχρεώσεων από πιστώσεις ή δάνεια σε ξένο νόμισμα, που χρησιμοποιήθηκαν αποκλειστικά για την απόκτηση παγίων περιουσιακών στοιχείων (αγορά, κατασκευή, εγκατάσταση), καταχωρούνται σε λογαριασμό πολυετούς απόσβεσης. Η απόσβεση των διαφορών αυτών γίνεται ως εξής:

A) Οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές, κατά πίστωση ή δάνειο, μετά από συμψηφισμό τυχόν πιστωτικών συναλλαγματικών διαφορών, σύμφωνα με την πιο κάτω υποπερίπτωση B), αποσβένονται ανάλογα με την υπόλοιπη κανονική χρονική διάρκεια της πίστωσης ή του δανείου. Η ετήσια απόσβεση του υπόλοιπου του λογαριασμού πολυετούς απόσβεσης, κατά πίστωση ή δάνειο, είναι ίση με το πηλίκο της διαίρεσης του υπόλοιπου του λογαριασμού αυτού κατά το τέλος της χρήσης με τον αριθμό των ετών από τη λήξη της χρήσης αυτής μέχρι την κανονική λήξη της αντίστοιχης πίστωσης ή του δανείου. Χρονική περίοδος μικρότερη του δωδεκαμήνου λογίζεται ως έτος.

Όταν μεσολαβεί κατασκευαστική περίοδος η τμηματική απόσβεση του χρεωστικού υπολοίπου του αντίστοιχου λογαριασμού πολυετούς απόσβεσης, αρχίζει από τη χρήση μέσα στην οποία έληξε η κατασκευαστική περίοδος ή διακόπηκε η κατασκευή του παγίου περιουσιακού στοιχείου για οποιονδήποτε λόγο.

Σε περίπτωση ληξιπρόθεσμων πιστώσεων ή δανείων, κατά το όλο ή μέρος αυτών, τα υπόλοιπα των αντίστοιχων λογαριασμών πολυετούς απόσβεσης που αντιστοιχούν στο ληξιπρόθεσμο μέρος, αποσβένονται στο τέλος της χρήσης μέσα στην οποία οι αντίστοιχες πιστώσεις ή τα αντίστοιχα δάνεια έγιναν ληξιπρόθεσμα.

B) Οι πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές, κατά την πίστωση ή δάνειο, στο τέλος της χρήσης μειώνουν τις χρεωστικές και όταν δεν υπάρχουν χρεωστικές ή αυτές υπολείπονται των πιστωτικών κατά το όλο ή μέρος που δεν συμψηφίζονται, μεταφέρονται σε λογαριασμό πρόβλεψης κατά πίστωση ή δάνειο.

Το πιστωτικό υπόλοιπο του παραπάνω λογαριασμού πρόβλεψης κατά πίστωση ή δάνειο, στο τέλος της χρήσης συμψηφίζεται με το χρεωστικό υπόλοιπο του αντίστοιχου λογαριασμού πολυετούς απόσβεσης (αν υπάρχει). Σε περίπτωση που μετά το συμψηφισμό αυτό παραμένει πιστωτικό υπόλοιπο στο λογαριασμό πρόβλεψης, από το υπόλοιπο αυτό μεταφέρεται σε αποτελεσματικό λογαριασμό της κλειόμενης χρήσης το μέρος που αντιστοιχεί στο ποσό της πίστωσης ή του δανείου που πληρώθηκε μέσα σε αυτήν.

2) Οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν κατά την αποτίμηση σε ευρώ των απαιτήσεων και των λοιπών υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα, με παραπέρα διάκριση σε προερχόμενες από βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες απαιτήσεις και υποχρεώσεις και μεταφέρονται σε αποτελεσματικούς λογαριασμούς ως εξής:

A) Όταν προέρχονται από βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις και υποχρεώσεις, τα χρεωστικά υπόλοιπα των πιο πάνω λογαριασμών προβλέψεων στο τέλος κάθε χρήσης μεταφέρονται σε αποτελεσματικό λογαριασμό της κλειόμενης, και τα πιστωτικά σε αποτελεσματικό λογαριασμό της επόμενης χρήσης.

B) Όταν προέρχονται από μακροπρόθεσμες απαιτήσεις και υποχρεώσεις, στο τέλος κάθε χρήσης τα χρεωστικά υπόλοιπα των πιο πάνω λογαριασμών προβλέψεων μεταφέρονται σε αποτελεσματικό λογαριασμό της κλειόμενης χρήσης. Από τα πιστωτικά υπόλοιπα των λογαριασμών αυτών μεταφέρεται σε αποτελεσματικό λογαριασμό κάθε χρήσης το μέρος εκείνο που αντιστοιχεί στις απαιτήσεις και τις υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα που εισπράχθηκαν ή πληρώθηκαν μέσα στη χρήση.

Σε περίπτωση που έχουν προηγηθεί συμψηφισμοί των πιστωτικών υπολοίπων

των λογαριασμών προβλέψεων με χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές, το μέρος των πιστωτικών υπολοίπων που μεταφέρεται σε αποτελεσματικό λογαριασμό κάθε χρήσης προσδιορίζεται κατά αναλογία με βάση τα αρχικά υπόλοιπα των πιο πάνω λογαριασμών προβλέψεων σε ξένο νόμισμα.

3) Οι συναλλαγματικές διαφορές, χρεωστικές ή πιστωτικές που προκύπτουν κατά την αποτίμηση σε ευρώ των χρεογράφων και τίτλων γενικά, των στοιχείων του πάγιου ενεργητικού εκτός των μακροπρόθεσμων απαιτήσεων, των κάθε μορφής αποθεμάτων αγαθών και διαθέσιμων περιουσιακών στοιχείων, μεταφέρονται σε αποτελεσματικό λογαριασμό της χρήσης στην οποία δημιουργήθηκαν.

4.7 Επίλογος

Φθάνοντας στο τέλος του κεφαλαίου αυτού διαπιστώνουμε ότι η διαδικασία της αποτίμησης αποτελεί ένα σπουδαίο θέμα για όλες τις οικονομικές μονάδες. Σκοπός των επιχειρήσεων είναι να προσδιορίσουν το τελικό απόθεμα στην ακριβή και πραγματική του αξία σύμφωνα με τους νόμους και τις διατάξεις που ισχύουν σε κάθε περίπτωση, έτσι ώστε να μην προκύψει κανένα πρόβλημα ορθότητας της αξίας αυτής στον Ισολογισμό. Η διαδικασία της αποτίμησης αποτελεί ένα πολύπλοκο θέμα γι αυτό μέσα από την εφαρμογή διαφόρων παραδειγμάτων προσπαθήσαμε να κάνουμε το θέμα αυτό όσο το δυνατό πιο κατανοητό γίνεται.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Στην Ελληνική Γλώσσα

- Ø Αριστοτέλης Γ. Κοντάκος. *Γενική Λογιστική Ι*. Εκδόσεις “ΕΛΛΗΝ”. Αθήνα 2001.
- Ø Νικόλαος Σ.Πομόνης. *Γενική Λογιστική ΙΙ*. Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης. Αθήνα 2004.
- Ø Χρήστου Βασ.Ναούμ. *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική Λογιστική*. Β΄ Έκδοση Βελτιωμένη. Αθήνα 1994.
- Ø Κων/νου Καρδακάρη. *Γενικές Αρχές Λογιστικής*. Εκδόσεις “ΕΛΛΗΝ”. Αθήνα 1992.
- Ø Κων/νου Ν.Καρδακάρη. *Γενική Λογιστική Ι & ΙΙ*. Εκδόσεις “ΕΛΛΗΝ”. Αθήνα 1997.
- Ø Γεωργίου Στ.Αληφαντή. *Χρηματοοικονομική Λογιστική (τόμος δεύτερος)*. Εκδόσεις “ΠΑΜΙΣΟΣ”. Αθήνα 2004.
- Ø Κωνσταντίνος Α.Κουτσούκης. *Λογιστική Ι & ΙΙ*. Εκδόσεις “UNIVERSITY STUDIO PRESS”. Θεσσαλονίκη 2002.
- Ø Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη. *Γενική Λογιστική*. Εκδόσεις “ΠΑΜΙΣΟΣ”. Αθήνα 2002.
- Ø Ηλεκτρονική διεύθυνση www.taxheaven.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ-ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

- I Παραπομπή 1: Κεφάλαιο 1.3, Νικόλαος Σ.Πομόνης. *Γενική λογιστική II*. Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης. Αθήνα 2004. Σελ.35.
- I Παραπομπή 2: Κεφάλαιο 1.6, Κων/νου Ν.Καρδακάρη. *Γενική Λογιστική I & II*. Εκδόσεις "ΕΛΛΗΝ". Αθήνα 1997. Σελ.178.
- I Παραπομπή 3: Κεφάλαιο 1.7, Κων/νου Ν.Καρδακάρη. *Γενική Λογιστική I & II*. Εκδόσεις "ΕΛΛΗΝ". Αθήνα 1997. Σελ. 180.
- I Παραπομπή 4: Κεφάλαιο 1.11, Κων/νου Ν.Καρδακάρη. *Γενική Λογιστική I & II*. Εκδόσεις "ΕΛΛΗΝ". Αθήνα 1997. Σελ. 173.
- I Παραπομπή 5: Κεφάλαιο 2.3, Χρήστου Βασ.Ναούμ. *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική Λογιστική*. Β' Έκδοση Βελτιωμένη. Αθήνα 1994. Σελ.147.
- I Παραπομπή 6: Κεφάλαιο 2.5, Χρήστου Βασ.Ναούμ. *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική Λογιστική*. Β' Έκδοση Βελτιωμένη. Αθήνα 1994. Σελ.154.
- I Παραπομπή 7: Κεφάλαιο 2.7.1, Νικόλαος Σ.Πομόνης. *Γενική λογιστική II*. Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης. Αθήνα 2004. Σελ.48.
- I Παραπομπή 8: Κεφάλαιο 2.7.2, Χρήστου Βασ.Ναούμ. *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική Λογιστική*. Β' Έκδοση Βελτιωμένη. Αθήνα 1994. Σελ.157.
- I Παραπομπή 9: Κεφάλαιο 2.7.3, Αριστοτέλης Γ. Κοντάκος. *Γενική Λογιστική I*. Εκδόσεις "ΕΛΛΗΝ". Αθήνα 2001. Σελ.155.
- I Παραπομπή 10: Κεφάλαιο 2.8, Νικόλαος Σ.Πομόνης. *Γενική λογιστική II*. Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης. Αθήνα 2004. Σελ.35.
- I Παραπομπή 11: Κεφάλαιο 2.9, Κων/νου Καρδακάρη. *Γενικές Αρχές Λογιστικής*. Εκδόσεις "ΕΛΛΗΝ". Αθήνα 1992.Σελ. 158.
- I Παραπομπή 12: Κεφάλαιο 3.2.1, Μιλτιάδη Κ. Λεοντάρη. *Γενική Λογιστική*. Εκδόσεις "ΠΑΜΙΣΟΣ". Αθήνα 2002.Σελ.140.
- I Παραπομπή 13: Κεφάλαιο 3.2.2, Νικόλαος Σ.Πομόνης. *Γενική λογιστική II*. Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης. Αθήνα 2004.Σελ.212.
- I Παραπομπή 14:Κεφάλαιο 3.2.4, Ηλεκτρονική διεύθυνση

- I Παραπομπή 15: Κεφάλαιο 3.4.1, Γεωργίου Στ.Αληφαντή. *Χρηματοοικονομική Λογιστική (τόμος δεύτερος)*. Εκδόσεις “ΠΑΜΙΣΟΣ”. Αθήνα 2004.Σελ.106.
- I Παραπομπή 16: Κεφάλαιο 3.4.2, Γεωργίου Στ.Αληφαντή. *Χρηματοοικονομική Λογιστική (τόμος δεύτερος)*. Εκδόσεις “ΠΑΜΙΣΟΣ”. Αθήνα 2004.Σελ.108.
- I Παραπομπή 17: Κεφάλαιο 4.3, Νικόλαος Σ.Πομόνης. *Γενική λογιστική II*. Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης. Αθήνα 2004.Σελ.297.
- I Παραπομπή 18: Κεφάλαιο 4.4, Κωνσταντίνος Α.Κουτσούκης. *Λογιστική I & II*. Εκδόσεις “UNIVERSITY STUDIO PRESS”. Θεσσαλονίκη 2002. Σελ. 274.
- I Παραπομπή 19: Κεφάλαιο 4.4.3, Νικόλαος Σ.Πομόνης. *Γενική λογιστική II*. Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης. Αθήνα 2004. Σελ. 306.
- I Παραπομπή 20: Κεφάλαιο 4.4.4, Αριστοτέλης Γ. Κοντάκος. *Γενική Λογιστική I*. Εκδόσεις “ΕΛΛΗΝ”. Αθήνα 2001. Σελ.317.
- I Παραπομπή 21: Κεφάλαιο 4.4.4, Κωνσταντίνος Α.Κουτσούκης. *Λογιστική I & II*. Εκδόσεις “UNIVERSITY STUDIO PRESS”. Θεσσαλονίκη 2002. Σελ.277.
- I Παραπομπή 22: Κεφάλαιο 4.4.4, Χρήστου Βασ.Ναούμ. *Εισαγωγή στην Χρηματοοικονομική Λογιστική*. Β΄ Έκδοση Βελτιωμένη. Αθήνα 1994. Σελ.197.
- I Παραπομπή 23: Κεφάλαιο 4.5, Κωνσταντίνος Α.Κουτσούκης. *Λογιστική I & II*. Εκδόσεις “UNIVERSITY STUDIO PRESS”. Θεσσαλονίκη 2002.